

Ag 56

ΣΙΑΜΕΙΝΙΔΑΣ Σ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ
ΥΠΟ

ΠΑΥΛΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ

KAI

ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΡΟΝ.

ΑΘΗΝΗΣΙ;

ΤΥΠΟΙΣ Δ. ΜΗΛΙΑΔΟΥ ΚΑΙ Σ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

(Ἐν τῇ γωνίᾳ τῶν ὁδῶν Βουλῆς καὶ Λέκα).

1868.

M.B

ΕΛΟΪΣΙΑ, ΒΑΛΛΩΡΙΤΙΔΙ

ΤΗ ΦΙΛΗ ΣΥΝΕΥΝΩ.

"Ἄρ μὲς 'c τὸ λόγχο τὰ πουλιὰ τὴν ἄροιξη λαλοῦντε,
Ἄρ τὰ ρεφάκια τρέχοντε, ἀρ τὰ λονλούδια ἀρθίζοντε,
Γιατὶ κ' ἐγώ τὸ θ.λιβερό, γιατὶ νὰ μὴ λαλήσω ;

Θυμᾶσ' ἔκείνη τὴ βραδειά . . . Γιατὶ νὰ σὲ πικράρω ! . .
Θυμᾶσ' ἔκείνη τὴ βραδειά, ποῦ ἐκάθισα σιμά σου
Καὶ μοῦπες καὶ μ' ἐρώτησες 'c τὴν ἐκκλησιὰ ἀρ ἐπῆγα ; ♫
Κι' ἀρ μὲς 'c τὴ γῆ τῆς ἑστρωσα νὰ κοιμηθῇ, νὰ πέσῃ ;
— Δὲ ροώθεις, σ' ἀποκριθῆκα, τὰ χέρια μου μνρίζοντε
Ἀκόμη φόδα καὶ μυρτιᾶς καὶ κρίτους καὶ δαφρούλαις . .
Τὴν ἀπλωσα γλυκὰ γλυκὰ 'c τοῦ τάφου τὸ χρεββάτι . . .
Ψυχή μου, τώρα ἐπέρασε χρόνος πολὺς κι' ἀκόμα
Μοῦ φαινεται πῶς τὴν θωρᾶ. Ἀράμεσ' ἀπὸ τὰρθη
Σὰρ ἀρθος, ἔλεγα κ' ἐγώ, μιὰ μέρα θὰ β.λαστήσῃ . .
Χιλιαῖς φοραῖς ἐπέρασα κ' ἐκνταξα 'c τὸ χῶμα
Μὴν ἐξεφύτρωσε γιὰ μέ, γιὰ σέν' ἔρα λονλοῦδι.

*Σὰ σήμερα ἐγεννήθηκε . . . ἐπῆγα τὰ φιλήσω . . .
Τὸ χόρτο ἔμοσχοβόλαιε . . . Κυττάλ' ὀλόγυρά μου
Καὶ τοιώθω ποῦ ἀνασπάσθηκα . . . Ω ! πόσο σὲ ἀγαποῦσε !
Ἐρα μικρό, παρόφαρο, διόλευκο ἀγιουλάκι.
Τὸ μάζωξα, τὸ φύλαξα βαθεῖα βαθειὰς τὸν κόρφο,
Εἶραι δικό σου, πάρε το. Ἀπὸ τὸν κάτον κόσμο
Σοῦ τῶστειλε μὲν ἐρα φιλί. Κρῦψέ το μὴ τὸ χάσης
Κι' ἀρτὶ γι' ἀγιοῦλι τὸ φτωχὸ πές το Κυρὶ Φροσύνη.*

'Εν Λευκάδῃ τῇ 21 Μαρτίου 1859.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΡΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Η ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ.

*

Φυσάει Βορειᾶς, φυσάει Θρακιᾶς· τ' εῖν' τὸ κακὸ ποῦ ἐγίνη

'Σ τὰ Γιάννινα 'ς τὴ λίμνη;

'Δέτε κυράδες θάλασσαις, τ' εῖν' τὸ κακὸ ποῦ ἐγίνη !

'Επνίξαντε ταῖς Δεκαφτὰ μὲ τὴν Κυρὰ Φροσύνη.

'Αχ ! χαλασμὸς ποῦ ἐγίνη !

'Αγρια πουλάκια κ' ἥμερα δλα νὰ μαζωχτῆτε,

Ψηλὰ ψηλὰ ἀναιρῆτε,

Καὶ τινάχτε τὰ φτερά σας

Γιὰ νὰ πέση ἡ ὡμορφιά σας,

Καὶ γιομίστε μαξιλάραις

Νὰ πλαγιάσουν ἡ Κυράδες.

Κι' δχ τὸ πούπουλο νὰ γίνη

Στρῶμα καὶ γιὰ τὴ Φροσύνη,

Κι' ἀπεκειθ' ή θαλασσοῦλα
Νὰ κινῇ τὰ κύματά της,
Τῆς αὐγούλας τὸ καμάρι,
Κι' ἄμμον δχ τὸ περιγιάλι
Νὰ κοιλάῃ μιὰ ψυχοῦλα,
Νὰ σκεπάσῃ σὰ μὲ φτυάρι
Τὰ περήφανα σκουτιά της.
Μνῆμα ἄφτιαστο σ' ἀνθρώπους
Τῆς Κυρᾶς νὰ συνταγίσῃ
Καὶ τὰ πάθεια καὶ τοὺς πόνους
Μὲ τὴν θάλασσα νὰ σβύσῃ.
Γιὰ σταυρὸ δὲν ἔχει χρεία,
Γιατὶ ἐσταύρωσε τὰ χέρια
Εἶναι ήσυχη καὶ κρύα,
Δὲν τὴν ἔφαγαν μαχαίρια.
Τὰ στήθια τὰ χιονάτα της, γήλιος δὲ θὰ μαυρίσῃ.
Πλυμένα μὲ τὴν θάλασσα καὶ μὲ τὰ δάκρυα της,
Ολόλευκα κι' ἀσπρότερα θὰ νὰ φανοῦν στὴν κρίση.
Τὸ κῦμα πλένει τὸ κορμί, τὰ δάκρυα τὴν καρδιά της,
Η βαρυστέναχτη ψυχὴ θὰ λάβῃ τὴν γιατριά της.

Ἐπεχείρησα νὰ στιχουργήσω ἐπὶ τῷ θέματι τούτῳ ἐλπίζων
ὅτι ἡ ἐμὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα συμπάθεια ἥδυνατο νὰ τύχῃ καὶ
τῆς συμπαθείας τῶν δυοφύλων μου. Καὶ ἀληθῶς ἡ δεξα, ἡ νῦν

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ.

- ↔ ΕΠΕΣΑΝΕ τὰ Γιάννινα σιγὰ νὰ κοιμηθοῦνε,
- + Εσεύσανε τὰ φῶτά τους, ἐκλείσανε τὰ μάτια.
- ' Ή μάνα σφίγγει τὸ παιδὶ βαθειὰ στὴν ἀγκαλιά της,
- Γιατ' εἶναι χρόνοι δύστυχοι καὶ τρέμει μὴ τὸ χάσῃ.
- ↔ Τραγοῦδι δὲν ἀκούεται, ψυχὴ δὲν ἀνασπάινει.
- + Ο ὑπνος εἶναι θάνατος, καὶ μνῆμα τὸ κρεββάτι,
- Κ' ἡ χώρα κοιμητήριο, κ' ἡ νύχτα ρημοχλῆσι.

"Αγρυπνος ὁ Ἄληπασας ἀκόμη δὲν νυστάζει
Κεῖς ἔνα δέρμα λειονταριοῦ βρίσκεται ἔπλωμένος (α).
Τὸ μέτωπό του εἶναι βαρύ, θολό, συγνεφιασμένο
Καὶ τῶσαλεν ἀγτίστυλο τὸ χέρι του, μὴ πέσῃ.
Χαιδεύει μὲ τὰ ὄχτυλα τὰ κάτασπρά του γένεια
Ποῦ σέργονται 'σ του λειογταριοῦ τὴ φοβερὴ τὴ γέτη.

Αγκαλιασμένα τὰ θεριά, σοῦ φαίνεται πῶς ἔχουν
Ἐνα κορυὶ δικέφαλο· τὸ μάτι δὲ γνωρίζει
Ποιὸ τάχα νᾶν τὸ ζωντανὸ καὶ ποιὸ τὸ σκοτωμένο.
Στὴν ἄκρη στὸ παράθυρο σιωπηλὸς προσμένει
Καὶ τρομασμένος τὸν θωρεῖ ὁ φίλος του ὁ Ταχήρης.
Μέσα στὴ μαύρη τὴν ἐρμιὰ τοῦ κόσμου, ποῦ χαλοῦσαν
Ἡ προδοσιαῖς, οἱ σκοτωμοί, ἀπόκρυφαις ἐλπίδαις
Βαστοῦν ἐκείναις ταῖς καρδιαῖς ἀκόμη ἀλυσωμέναις.
Ἀπόψε τί στοχάζονται; . . . Τί μυστικὸ τὸν ὑπνο
Στὰ μάτια τους νὰ καταιβῇ ἀπόψε δὲν ἀφίνει; . . .

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, Ταχήρ! ἐκύτταξες νὰ ιδῆς ἀν τὸ φεγγάρι
Ἐφάνηκε στὸν οὐρανό; Δυὸ ὥραις τὸ προσμένω.
Εἶναι σχεδὸν μεσάνυχτα, γιατί νὰ μὴ προβαίνῃ;

TAXHP.

Ἐπρόβαλεν... εἶναι θολὸ καὶ κόκκινο σὰν αἷμα.
Σύγνεφα μαῦρα καὶ βαρειὰ ἀναισχοκαταιθαίνουν
Καὶ φεύγουν σὰ φαντάσματα. Ο ἄνεμος τὰ σπρώχνει
Καὶ τὰ σωρεύει ἐπάνω του μὲ λύσσα, μὲ μανία.

‘Οσὰν ἀέρια κύματα, τὸ δέργουν, τὸ χτυποῦνε,
Καὶ λὲς πῶς θὰ τὸ πνίξουνε καὶ λὲς πῶς θὰ τὸ σθύσουν.
Πυκνὴ θολοῦρ' ἀπ' τὰ βουνά, Βιζήρη μου, τοῦ Πίνδου
‘Απλόνεται στὸν οὐρανό, κ' ἐσκέπασε τὰστέρια.
Τί σάβανο κατάμαυρο ! τί νύχτα ! τί τρομάρα !

ΑΛΗΣ.

Σὲ σκιάζουνε τὰ σύγνεφα, σὲ σκιάζει τὸ φεγγάρι;
Γιατὶ τὸ βλέπεις κόκκινο, τὸ βλέπεις ματωμένο ;
Τόσον καιρὸ μὲ τὸν Ἀλῆ ἀπ' τὰ μικρά σου γειώτα,
Κι' ἀκόμη δὲ συνείθισες τέτοια βαφὴ νὰ βλέπῃς ;
Ἐπίστεψες πῶς ήθελα νὰ μάθω καὶ ν' ἀκούσω
Πῶς τὸ φεγγάρ' εἶναι χλωμό καὶ πῶς ἐρωτεμένο
Ἐπρόβαλε τὴ λάμψη του νὰ χύσῃ ὄλόγυρά μου ;
Ἐπίστεψες πῶς ήθελα τὴ δροσερή του ἀχτίδα
‘Οσὰν παρθενικὸ φιλὶ σὰ χεῖλη μου νὰ νοιώσω ;
‘Ακόμη δὲ μ' ἐγνώρισες ! δὲν ἔμαθες ἀκόμη
Πῶς πάντα μαῦρα σύγνεφα, πάντα βαρὺς χειμώνας,
Πάντα σκοτάδι μ' ἀστραπαῖς ἐστάθηκε ἡ ζωή μου.
Τὸ μέτωπό μου ἐγέρασε, ἡ τρίχαις μου ἀσπρίζουν,
Κι' ἀκόμη δὲν ἐγνώρισα τοῦ κόσμου τὴ γαλήνη.

Κι' ἀπόψε, ἀπόψε πούθελα, ἀπόψε ποῦ ποθοῦσα
Νὰ καταλάθουν τὰ στοιχεῖα τί μαύρη τρικυμία
Μουγκρίζει μὲς 'ς τὰ στήθη μου καὶ πόσ' ἀστροπελέκια
Μοῦ κατασχίζουν τὴν καρδιά, ἀπόψε σὺ φοβεῖσαι;
Φοβεῖσαι λίγα σύγνεφα θολά, ποῦ ἀνεμοδέρνουν,
Καὶ τὴ μαυρύλα τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς βροντῆς τὸν χρότο;
Σύρε, δειλέ. Τί στέκεσαι, Ταχήρ, ἐδῶ σιμά μου;
Σύρε νὰ γίνης σύντροφος τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Μουχτάρη.

ΤΑΧΗΡ.

Βιζήρη μου, πατέρα μου, γιατί, γιατί μὲ διώχνεις;
Τόσον καιρὸ μ' ἀγάπησες σὰν νάμουνα παιδί σου,
Κι' ἀπόψε μ' ἀπαρνήθηκες; μὲ διώχνεις, μ' ἀτιμάζεις;
Βιζήρη, πότ' ἐδείλιασα, ἢ πότε αὐτὸ τὸ χέρι
Πιστὰ δὲ σ' ὑπηρέτησε; μὴ μὲ καταφρονέσῃς.
Πές μου, τί θέλεις ἀπὸ μέ; Οἱ δυό μας ἐνωμένοι
Μποροῦμε νὰ χαλάσωμε τὴν ὡμορφιὰ τοῦ κόσμου.
Μποροῦμε, ἀν τὸ θελήσωμε, τὰ δένδρα νὰ μᾶς βλέπουν
Κι' ἀμέσως νὰ μαραίνωνται, τὰ φύλλα τους νὰ βίχνουν.
"Οθε διαβαίνομε μαζù ν' ἀχνίζουνε τὰ ρόδα,
Καὶ γὰ διψοῦνε γιὰ δροσιὰ τὰ χόρτα, τὰ λουλούδια,

Βιζήρη, ὅπου πατήσωμε. 'Η μάνα ν' ἀπορρίχνῃ,
"Οταν ἴδῃ τὸν ἵσκιο μας· στὰ στήθη της τὸ γάλα
Νὰ γίνεται πικρὴ χολή, περίδρομος, φαρμάκι.
Πές μου τί θέλεις ἀπὸ μέ; 'Αλη, δοκίμασέ με.

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, παιδί μου, σιώπησε· φθάνει, συγώρεσέ με·
Τόσην αἰσθάνομαι γιὰ σὲ ἀγάπη καὶ φιλία,
Ποῦ σκιάχτηκα μὴν ἥθελες ἀπόψε νὰ μ' ἀφῆσης.
Νάξερες πόσαις κόλασαις, πόσα σκληρὰ μαχαίρια
Μοῦ κόβουνε τὰ σωθικά! Ταχήρ, παρακαλέσου
Γιὰ τὸ Βιζήρη τὸν 'Αλη. Πρόσταξε τὰ στοιχεῖα
Νά με βοηθήσουνε, Ταχήρ, καὶ πὲς στὰ καταχθόνια
Πῶς γιὰ μιὰν ὥρα, μιὰ στιγμή, κορμί, ψυχή, τὸ βιό μου,
"Ολα τὰ δίνω, μία στιγμὴ νὰ μοῦ χαρίσουν μόνον.
Καὶ σὺ ψυχὴ τῆς μάνας μου, πῶρχεσαι κάθε βράδυ
Καὶ πέφτεις καὶ σωριάζεσαι σιμά μου στὸ χρεββάτι,
Καὶ μοῦ ἐνθυμίζεις μὲ φιλιά, μὲ δάκρυα, τὸ Γαρδῆκι (6),
"Οχ! Ἐλα παντοδύναμη, λησμόνησε μιὰν ὥρα
Τὴ φοβερή σου ἐκδίκηση. Μάγα μου, βόηθησέ με,

*Άν μ' ἀγαπᾶς, ἀν πιθυμῆς κ' ἐγὼ νὰ σοῦ πλερώσω
Τὸ χάρισμα ποῦ σῶταξα, μάνα μου, βοήθησέ με.

TAXHP.

Βιζήρη μου, τί μυστικό, τί πόνος σὲ σπαράξει ;
Δὲν εἴμ' ἐγ' ὁ πνευματικὸς ὁ φίλος σου, Βιζήρη ;
Πές μου, τί θέλεις τὰ στοιχεῖα, τὸν δὲν τί τὸν θέλεις ;
Τὰ κόκκαλα τῆς μάνας σου γιατί νὰ τὰ ξυπνήσῃς ;
Ἐγὼ καὶ σὺ δὲν εἴπαμε πῶς φθάνομε μονάχοι ;
Ἄλλη βοήθεια τί ζητεῖς ; Εἴν' ἐντροπὴ δική μας
Οἱ ζωντανοὶ νὰ κράζουνε βοήθεια πεθαμένους.
Πές μου τί θέλεις ; τί ποθεῖς ; Ήστε, ποτὲ δὲν σ' εἰδα,
Βιζήρη μου, σὰ σήμερον ἀχνὸν καὶ ταραγμένον.
Ἐσύ, ἐσύ, ὅποι βαστᾶς τόσαις ζωαῖς στὸ χέρι,
Ποῦ σὲ μιὰ μόνη σου ματιὰ τὰ Γιάννινα βυθίζουν,
Καὶ Ἀρβανίτια καὶ Ρούμελη ἐμπρός σου γονατίζουν,
Καὶ στὴ φωνή σου τ' Ἀγραφα ῥαγίζονται καὶ τρέμουν,
Ἐσύ, ἀπόψι ἐδείλιασες ; Βιζήρη μου, θυμήσου
Τὴ φοθερή σου δύναμη. Σ' ἐκράξαμε λειοντάρι.

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, δὲ θέλω ἐκδίκησαις, αἴμα, Ταχήρ, δὲ θέλω·

“Αν ητανε γρὰ φονικά, δὲ σ’ ἔχραζα βοήθεια.

Λησμόνησα τὰ πάθη μου, λησμόνησα ταῖς ἔχθραις·

“Ολα μοῦ φύγαν ἀπ’ τὸ νοῦ. Μπορῶ νὰ σοῦ τώρκισω,

Ταχήρ, ὅτ’ ἐλησμόνησα ἀπόψε καὶ τὸ Σοῦλι.

Τὸ Σοῦλι, ποῦ μ’ ἐθέρισε ποῦ μ’ ἄδειασε τὴ φλέβα

Τροφῶντας ἀκατάπαυστα τὸ αἷμα τῆς καρδιᾶς μου,

Τὸ Σοῦλι, ποῦ μοῦ ἐντρόπιασε τὰ κάτασπρά μου γένεια,

‘Απόψε τὸ λησμόνησα. Τὸ Λάμπρο τὸ Ζαβέλλα,

Μοῦ φάίνεται ἀν τὸν ἔβλεπα στὰ πόδια μου σφαμένον,

Κι’ ἀν ἡμποροῦσε ἀνθρώπινη δύναμις νὰ τοῦ δώσῃ

Πάλαι τὴν πρώτη του ζωή, γιὰ νὰ μὲ μαρτυρέψῃ,

Μὰ τὴν ψυχὴ τῆς μάνας μου ἥθελα τοῦ τὴ δώσῃ,

“Αν ἡμποροῦσα μιὰ στιγμή, Ταχήρ, κ’ ἐγὼ νὰ ἐλπίσω.

“Αν μῶλεγαν νὰ γύριζα στὴν πρώτη μου τὴ φτώχεια,

Νὰ τρέχω ἐπάνω στὰ βουνὰ καὶ νὰ καταφρονιῶμαι,

Ταχήρ, δὲ λέγω φέμματα, τώκανα στὴν ψυχή μου,

“Αν ἡμποροῦσα μιὰ στιγμή νὰ λάβαιν’ ἀπ’ τὴ φύση

Τῆς ἀνοιξῆς τὴν ωμορφιά, τὴ μυρωδιὰ τοῦ ρόδου,

Τοῦ φεγγαρίου τὸ φόρεμα, καὶ τῆς χιτριᾶς τὰ νειῶτα,
Ἄν ἡμποροῦσα μιὰ στιγμή, Ταχήρ, νὰ ξαγανειώσω.
Βλέπεις, παιδί μου, τί ζητῶ; Βλέπεις ἡ δύναμή μου
Δὲ φθάνει. Τὰ γεράματα μ' ἐπλάκωσαν, μὲ γέρνοντα;
Ἄσπρισε τὸ κεφάλι μου, τὰ χεῖλη μου ἀχνίσαν,
Ἐθόλωσαν τὰ μάτια μου, δὲ λάμπουνε σὰν πρῶτα.
Κ' ἐν ὅ, κ' ἐν ὅ τὰ κόκκαλα ἀρχίζουν νὰ κουφόνουν,
Ταχήρ, φέρε τὸ χέρι σου, θέσε το στὴν καρδιά μου,
Ν' ἀκούσης πῶς οἱ χτύποι της πῶς εἶναι ἀνδρειωμένοι.
Βράζει τὸ αἷμά μου, Ταχήρ, καὶ τώρα, ποῦ μ' ἀκούεις,
Αἰσθάνομαι πῶς δύναμαι ἀκόμη ν' ἀγαπήσω.
Ἄλλα, μὲ βλέπουν γέροντα, μὲ σκιάζονται, μὲ τρέμουν,
Πέφτουν, φιλοῦν τὰ πόδια μου, τὰ μάτια δὲ σηκόνουν
Ποτὲ νὰ μὲ κυττάξουνε. Ή μάνα κι' ὁ πατέρας
Εύτυχισμένοι στέλλουνε σ' ἐμὲ τὴ θυγατέρα,
Γιὰ νὰ γλυτώσουν τὸ παιδί, μονάχρι δ' ὅταν τώχουν,
Κ' ἐγὼ γυρεύω τὸ φιλὶ ώσὰν ἐλεημοσύνη,
Καὶ μοῦ τὸ δίνουνε ψυχρό, σκληρὰ συντροφεμένο,
Ποιὸς ξεύρει μὲ τί ἀσπλαχνη καὶ μυστικὴ κατάρα.
Ταχήρ, ἀν μ' ἐκατάλαβες, ἀν ἔμαθες τί θέλω,
Θεράπεψέ με· τὸ ζητῶ γιὰ χάρη, γιὰ ἐσπλαχνία.

TAX HP.

Βιζήρη μου, τώμολογῷ, δὲν ἥλπιζα ποτέ μου

Ν' ἀκούσω τῆς Ἀρβανιτιᾶς τὸ φοβερὸ λειοντάρι

Ν' ἀναστενάζῃ, νὰ θρηνῇ σὰν ἔρημη τρυγόνα.

Πρόσταξε τὸ κεφάλι μου στὰ πόδια σου νὰ πέσῃ,

Ἄλλ' ἀκουσε, πατέρα μου, τὸ γέρο σου τὸ φίλο.

Ἡ μάνα σου σ' ἐγέννησε καὶ σ' ἔβριψε στὸν κόσμο

Τὴν ὄρα ποῦ κ' ἡ μάνα μου ἐγέννησε κ' ἐμένα.

Ἄντὶ νὰ γίνῃ ἔνας σεισμός, ἀντὶς ἡ γῆ ν' ἀνοίξῃ,

Ἄντὶ ναλθῇ θανατικό, πλημμύρα, πεῖνα, φτώχεια,

Μιὰ δύναμις ἀνώτερη μᾶς ἔστειλ' ἐδῶ κάτω.

Ἐσὺ ἐδιωρίστηκες νᾶσαι σπαθὶ κ' αἰθέρας,

Κ' ἐμένανε μ' εὐχήθηκε, Βιζήρη, νᾶμαι πάντα

Τοῦ φοβεροῦ σου τοῦ σπαθιοῦ πιστὴ φωλειὰ καὶ θήκῃ.

Σαράντα χρόνους τρέχομε· γιὰ κύτταξε, Βιζήρη,

Πέσα βουγὰ διαβήκαμε, πόσους κρημνοὺς καὶ βράχους!

Τίξε τὰ μάτια ὁπίσω σου, πέρασε μὲ τὸ νοῦ σου

Ολα μας τὰ πατήματα καὶ μέτρησε τοὺς τάφους . . .

Τί κρίμα ποῦ δὲ φαίνονται! Καὶ ποιὸς θυμάται τώρα;

Τὰ κόκκαλα καὶ τὰ κορμιά ἐλυώσανε, Βιζήρη.

Τὸ χῶμα, ποῦ ὀλοφούσκωτο τὰ μνήματα πλακόνει,
Ὦλίγ' δλίγο χάνεται, γλυκὰ κατακαθίζει.
Ὑστερα φθάνει ἡ ἄνοιξη μὲ τὰ πολλὰ λουλούδια,
Μὲ τὰ χορτάρια τὰ χλωρά, μὲ γέλοια, μὲ παιγνίδια,
Καὶ ἔκει ποῦ μαῦρο κ' ἔρημο τὸ φονικὸ κοιμᾶται,
Παιζούν, χορεύον τὰ παιδιά, λαλοῦντε τὰ πουλάκια.
Τὰ αἴματα, ποῦ ἔχύσαμε, τὰ ῥούφηξε τὸ χῶμα,
Τὰ ξέπλυνε τὸ σύγνεφο, τάσσουσεν ἡ δροσοῦλα,
Καὶ τώρα ἐλησμονήσαμε. Κάμμιας φορὰ τὴ νύχτα
Τὰ βλέπομε στὸν ὑπνο μας, ἀλλὰ ποιὸς τὰ φοβεῖται;
Τὸ πρῶτο γλυκοχάραμα τὰ σθεῖ, τὰ συνεπαίρνει.
Ω ! μὴ φοβεῖσαι τοὺς νεκρούς, εἰν' ἥσυχοι οἱ καῦμένοι.
Ἐχουν τὸν ὑπνο τους βαθύ, κοιμῶνται σὰν παιδάκια.
Βιζήρη, τώρα σ' ἐρωτῶ, ἀν εἴπα τὴν ἀλήθεια.
Γιὰ νὰ μπορέσῃς τοῦ Θεοῦ τὴ δύναμη ν' ἀρπάσῃς,
Κι' ἀντίπαλός του ἀσπονδος νὰ τόνε πολεμήσῃς,
Ἐκειὸς γὰ δίνη τὴ ζωὴ καὶ σὺ νὰ τήνε παίρνῃς,
Πῶς ἔπρεπε νὰ πορευθῆς; Μ' ἔκείνη τὴν ἀγάπη,
Ποῦ νειὸς δὲν ἐπεθύμησες καὶ . . . σήμερα γυρεύεις,
Ηθελ' ἀκόμη σέρνεσαι στοῦ Τεμπελὲν τὴ φτώχεια.
Θὰ κάθησο στὴ θύρα σου, τὸ χέρι σου ν' ἀπλόνης

Εἰς τὸ διαβάτη ποῦ περνᾶ. Ἐμίσησες τὸν κόσμο,
Καὶ νὰ ποῦ τὸν ἐνίκησες. Ἀλλὰ μὴ λησμονήσῃς,
Τὸ Σοῦλι μένει ζωιτανό, κι' ὁ Λάμπρος ὁ Ζαβέλλας.
Θυμήσου πῶς ἡ μάνα σου βαθειὰ μέσα στὸ χῶμα
Ἀνάπαυση δὲ θὰ ναύρῃ καὶ ὑπνο κ' ἥσυχία,
Ἀνίσως καὶ στὸ μνῆμά της δὲ σφάξης τὸ Γαρδήκι.
Βιζήρη, πές μου τί ποθεῖς; ποιὰ κόρη, ποιὰ γυναικά
Δὲ σ' εἶδε, δὲ σ' ἔζήλεψε, δὲν ἥλθε στὸ πλευρό σου;
Ποιὰ μάνα μὲς σ' τὰ Γιάννινα καὶ ποιὸς καὶ ποιὸς πατέρας
Τολμᾶσ' ἐσένα ν̄ ἀρνηθῇ τὰ κάλλη τοῦ παιδιοῦ του;
Οἱ χρῦνοι δὲ σ' ἐγέρασαν, τὸ χέρι σου δὲν τρέμει
Εἴναι φωτιὰ τὰ χείλη σου καὶ χεραυγὸς τὸ μάτι.
Ποιὸς εἰν' ἔχεινος, ποῦ θωρεῖ τὴν κάτασπρη τὴν χήτη
Τοῦ Πίνδου τοῦ περήφανου καὶ γέροντα τὸν χράζει;
Πές μου τί θέλεις, πρόσταξε τὸ χέρι μου, ἡ ψυχή μου
Εἴναι δικά σου. Ἀγοιξε στὸ φίλο τὴν καρδιά σου.

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, Ταχήρ, μοῦ θύμησες τὰ περασμένα χρόνια,
Τὸ δρόμο ποῦ περάσαμε, τὰ μνήματα, τὸ αἷμα,
Καὶ σὰν καὶ νὰ ξαγάνειωσα, ἐγάρηκε ἡ καρδιά μου.

Ταχήρ, ἐσὺ μ' ἐγνώρισες. Δὲν ἥλθα ἐδῶ στὸν κόσμο,
Γιὰ ν' ἀγαπήσω τοῦ Θεοῦ τὸ πλάσμα, τὴν εἰκόνα.
Ἄλλος Θεὸς μ' ἐγέννησε, μᾶδωκε τὴν ψυχή του
Καὶ μοῦπε καὶ μὲ δίδαξε πῶς ἡ ζωὴ ἡ δική μου
Θὰ νῦναι μαῦρος θάνατος καὶ κόλαση ἐδῶ κάτω.
Θυμοῦμαι ἀκόμη τὴ στιγμή, ποῦ ἡ μάνα μου μ' ἐπῆρε
Κρυφὰ κρυφ' ἀπ' τὰ ἀδέρφια μου τὸ βράδυ σ' ἐνα μέρος,
"Οπου ἦσαν μνήματα πολλὰ κι' ἀσπρίζαν στὸ φεγγάρι.
Ανάμεσά τους ἔστεκε σιωπηλό, μονάχο,
"Ενα ψηλό, θεόρατο καὶ μαῦρο κύπαρισσι.
Ἡ νύχτα ἦτον ἥσυχη, ἔλαμπε τὸ φεγγάρι,
Καὶ κάπου κάπου ἀκούετο τὸ ρύάσιμο τοῦ λύκου.
«Μάνα μου, λέγω, κύτταξε τὰ γόνατά μου τρέμουν.
»Τί μ' ἔφερες ἐδῶ νὰ ἴδω, πᾶμε· φοβοῦμαι, μάνα.»
Κ' ἐκείνη, ποῦ τὴν ἔτρεμεν ὁ οὐρανὸς κι' ὁ ἄδης,
«Ἀλη, μοῦ λέγει, μὴ φοβοῦ σὰν ἦσαι μὲ τὴ Χάμκω.
»Οἱ πεθαμένοι δὲν ξυπνοῦν· κι' ἀνίσως καὶ τὸ μνῆμα
»Ξεράσῃ ἀπὸ τὰ στήθη του κάνεναν κολασμένον,
»Φθάνει νὰ ἴδῃ πῶς εἴμ' ἐδῶ, τὸ χγωτό μου νὰ νοιώσῃ,
»Γίνεται στάκτη καὶ καπνὸς καὶ δυὸ φοραῖς πεθαίνει.
»Ἀλη, παιδί μου; μὴ φοβοῦ, μὴ σκιάζεσαι τοὺς τάφους.

»Τὰ κόκκαλα μέσα στὴ γῆ καὶ τάψυχο τὸ χρέας
»Δὲν εἶναι παρ' ὁ ἀνθρωπος στῆς μάνας του τὴ μήτρα.
»Τὸ σάβανο εἶναι σπάργανο, τὸ ξύλινο κιβοῦρι
»Εἶναι κουνιὰ μικροῦ παιδιοῦ, ὃποῦ ποτὲ δὲν χλαίει
»Χαρὰ σ' ἔκεινον, ποῦ μπορεῖ, ἄλλος Θεὸς πατέρας,
»Ἄντὶ νὰ φτεύῃ τὴ ζωὴ στῆς γυναικὸς τὰ σπλάχνα,
»Γιὰ νὰ γεννῶνται δράκοντες καὶ φίδια καὶ λειοντάρια,
»Βαθειὰ νὰ σκάφτη μὲς 'ς τὴ γῆ καὶ νὰ καταβολιάζῃ
»Τὴ σάρκα τὴν ἀνθρώπινη, πῶσο κακὴ κι' ἄν θῆναι,
»Θὰ δώσῃ ρόδα γιὰ καρποὺς λουλούδια καὶ χορτάρια.
»Παιδίμου, ἀν θέλης τὴν εὐχὴν τῆς μάνας σου νὰ πάρης,
»Θυμήσου νᾶσαι ἐσπλαχνος καὶ σὰν καλὸς πατέρας
»Στὰ δύστυχα τὰ τέκνα σου νὰ στρώνης γιὰ κρεβάτι
»Τὸ χῶμα, ποῦγαι δροσερό, καὶ νὰ τ' ἀποχοιμίζῃς.
»Ἄλῇ, παιδί μου, κύτταξε τὸ μαύρο χυπαρίσσι,
»Κύτταξε καὶ τὰ μνήματα, ποῦ ἀσπροβολοῦν τριγύρω.
»Βλέπεις ὁ ἵσκιος του περνᾷ σὰν ἄλλος ὠροδείχτης
»Ἐπάνω ἀπὸ τὰ μάρμαρα, λὲς καὶ μετρᾶς ταῖς ὥραις.
»Στὸν κόσμο τώρα ποῦ θὰ ἐμβῆς, νὰ γίνης χυπαρίσσι
»Καὶ νὰ μετρᾶς ταῖς ὥραις σου, τοὺς χρόνους, τὴ ζωὴ σου,
»Ἀπλόνοντας τὸν ἵσκιο σου στὰ μνήματα τὰ χρύα.

»Καὶ κύρταξε, γλυκέ μου Ἀλῆ, ποτὲ μὴ λησμονήσῃς.
»Ἄν ξλιθημέρα καὶ σιγμή, ποῦδ μαῦρός σου ώροδείχτης
»Δὲν εῦρη πλάκα νὰ σταθῇ τὴν ὄφα νὰ σοῦ δείξῃ,
»Θυμήσου, Ἀλῆ, τὰ λόγια μου, ή μοῖρα θὰ σὲ πάρῃ.
»Ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ. Ζώσου σπαθί, μαχαιρί.
»Καὶ τρέχα, ἀναίβα τὰ βουνά. Ἐχε σιμά σου πάντα
»Τὴ μητρική μου τὴν εύχὴν καὶ δὲ θὰ ν' ἀποστάσῃς.»
Ταχήρ, ἐκείνη τὴ βραδειὰ ἐνίκησα τὸν κόσμο.
Κ' ἐσὺ τὸ ἔεύρεις, φίλε μου, τὸ ἔεύρεις, σύντροφέ μου,
»Ἄν ἐλησμόνησα ποτὲ τῆς μάνας μου τὰ λόγια.
Τώρα γιὰ πρώτη μου φορὰ αἰσθάνομαι ἔνα πάθος,
Μιὰ δίψα ἀκατανόητη, Ταχήρ, μιὰ τέτοια λαύρα,
Ποῦ ἀν ἦξευρα πῶς ἔφθανε γιὰ νὰ μοῦ τήνε σεύσῃ
Τὸ αἷμα τῆς Ἀρβανιτιᾶς, τὸ αἷμα . . . τὸ δικόσου,
»Ολο μὲ μιᾶς θὰ τῶπινα, Ταχήρ, νὰ ήσυγάσω.
Τὸ μυστικό μου θὰ σοῦ εἰπῶ· ἀλλοίμονον σ' ἐσένα,
»Ἄν ἵσως κι' ἀπ' τὰ χεῖλη σου πέσῃ ποτὲ ἔνας λόγος.
Ταχήρ, Ταχήρ, σὸ πρόσωπο, Ταχήρ, μὴ μὲ κυττάζῃς.
Τὸ λύκο τὸν ἀνήμερο, τὸ τρομερὸ λειοντάρι,
Τὸν ἄγριο τὸν Ἀλήπασα, τὸν κατατρώγει ή ζήλια.
»Η ζήλια! τώμολόγησα, σ' ἄνοιξα τὴν καρδιά μου.

Φέρε μου ἐδῶ τὸ δάχτυλο, μέτρησε τὴν πληγή μου.

Ἄπόψε ὁ κόσμος νὰ χαθῇ, ὁ οὐρανὸς νὰ πέσῃ,

Ν' ἀνοίξῃ ἡ γῆ νὰ καταπιῇ κ' ἐμένανε κ' ἐσένα,

Ἄπόψε θέλω ιατρικό! . . . Κἀνένανε δὲν ἔχω.

Ἐσὺ λυπήσου με, Ταχήρ, ἐσύ, πιστέ μου φίλε.

ΤΑΧΗΡ.

Βιζήρη μου, Βιζήρη μου, ἀφες με νὰ φελήσω

Τὸ δυνατὸ τὸ πόδε σου, τὴ γῆ, ποῦ σὲ βαστάει:

Ζήλτα σου καίει τὴν χαρδιά, ζήλια γλυκεῖα κι' ἀγάπη!

Καὶ λὲς ὅτ' εἶσαι γέροντας! Καὶ λὲς ὅτι τὰ χρόνια

Σ' ἀσπρίσσανε, σ' ἐγύρανε! Εὐλογημένη ἡ ὥρα

Ποῦ μ' ἀνοίξεις τὰ στήθη σου καὶ μᾶδεις Βιζήρη,

Τάνδρειωμένα σπλάχνα σου, ποῦ ἀκόμη λαχταρίζουν!

Ζήλια! τοῦ ἔρωτος πικρό, φαρμακερὸ στολίδι,

Σ' ἐσέ, Βιζήρη, θὰ γενῇ, αἴμα, ψυχὴ καὶ νειότη,

Ἄπόψε ὁ κόσμος νὰ χαθῇ, ὁ οὐρανὸς νὰ πέσῃ,

Ν' ἀνοίξῃ ἡ γῆ νὰ καταπιῇ κ' ἐμὲ καὶ τὰ παιδιά σου . . .

ΑΛΗΣ.

Παιδιά μου;... Ποιὸς σ' ἔρωτησε; πῶς σοῦλθανε σὴ μνήμῃ;

Ἐγώ, ποῦμαι πατέρας τους, ἐγὼ δὲν τὰ θυμοῦμαι,

Καὶ σὺ πῶς τὰ μελέτησες ; Τόση μεγάλη ἀγάπη
Αἰσθάνεσαι γιὰ μένανε, δποῦ χωρὶς νὰ θέλησ
Βλέπεις ἐμπρός σου τὸ Μουχτάρ καὶ τὸ Βελῆ, σὰν νάταν
Τοῦ δένδρου, ποῦ σ' ἐσκέπασε, Ταχήρη, τὰ κλωνάρια ;
Καὶ σῶνομά τους ὥρκισες κ' ἐφώναξες ν' ἀνοίξῃ
'Απόψε ἡ γῆ νὰ καταπιῇ καὶ σὲ καὶ τὰ παιδιά μου ...
Ποιὸς ξεύρει; ... ἀν σ' ἐπρόσταζα... ἀν ἦξευρες πῶς τώρα
"Ολη ἡ ζωὴ μου χρέμεται στὰ χέρια ... τὰ δικά σου.
Κι' ἀν σῶλεγαν πῶς γιὰ νὰ ίδῃς τὸν ἀδελφοπητό σου
Τὸ γέρο τὸ Βιζήρη σου, Ταχήρη, τὸν Ἀλῆ σου
Ν' ἀναστηθῇ νὰ ιατρευθῇ μ' ἔνα ποτήρι αἷμα ...

TAXHP.

"Εκοβα τὸ λαρύγγι μου, ἔσφαζα τὸ παιδί μου,
Γιὰ νὰ στὸ φέρω νὰ τὸ πιῆς, Βιζήρη μου, πατέρα.

AΛΗΣ.

"Σ τὴν ἀγκαλιά μου ἔλα ἐδῶ· ἐσ' εἶσαι τὸ παιδί μου.
"Ακουσε τώρα τί θὰ εἰπῶ, μάθε ἀπὸ σὲ τί θέλω : ..
Καθὼς ἀνθίζῃ μυγδαλιὰ μὲ τὰ πολλὰ τὰ χιόνια,
"Ανθιζε μὲς 'ς τὰ Γιάννιγα καὶ ἡ Κυρὰ Φροσύνη.
Χρυσὴ ἀχτίδα φεγγαριοῦ στὰ σύγνεφα κρυμμένη

Μιὰ μέρα τὴν ἀπάντησα. Ἐδιάβηκε σιμά μου
Κ' ἐθάμβωσαν τὰ μάτια μου. Κρυφὴ ἀνατριχίλα
Μ' ἔσφαξε μὲς 'ς τὰ κόκκαλα. Τὸ ἄτι μου τὴν εἶδε,
Ἐστύλωσε τὰ πόδια του, ἐτέντωσε τὸ μάτι
Κι' ἀπλόνει, ἀπλόνει τὸ λαιμὸ γιὰ νὰ τὴ χαιρετήσῃ.
Οὐλόγυρά της ἔστεκαν σὰν ἀνθη, σὰν ἀσέρια,
Σὰν ταῖς ρανίδαις τῆς δροσιᾶς 'ς τῆς κιτριᾶς τὸ φύλλο,
Κόραις πολλαῖς. Ἐπαίζανε κ' ἐμάζοναν λουλούδια.
Ἐσκιάχτηκάνε τάλογο, σὰν ἄγρια περιστέρια
Ἐπέταξαν, ἐκρύφτηκαν μὲς 'ς τῶν δενδρῶν τὸν ἵσκο.
Τὸ ἄτι μου ἐχλημήτισε, ἀστροπελέκι ἐχάθη.
Ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ πάντα στῶνειρό μου
Τὴν ἔβλεπα τῆς ἀπλονα τὰ χέρια νὰ τὴν πάσω
Καὶ μῶφευγε σὰν τὸν ἀφρὸ στὰ δάχτυλα τοῦ ναύτη,
Ποῦ κινδυνεύει νὰ πνιγῇ πιστεύοντας πῶς σφίγγει
Τὴν ἀσπρη πέτρα τοῦ γιαλοῦ, ποῦ θὰ τόνε γλυτώσῃ.
Ηλθε φωτιὰ καὶ πόλεμος· τὸ Σοῦλι φοβερίζει
Νὰ καταπιῇ τὰ Γιάννινα· τὰ κλέφτικα τὰ βόλια
Ἐσύριζαν μὲς 'ς τ' Ἀγραφα· τοῦ Πίγδου τὰ τουφέκια
Ἀστράφτουνε καὶ τὸν καπνὸ στὰ γένεια μου σκορπούγει
Τὸ αἷμα, ή ἐκδίκηση, δ φόβος, ή ἐλπίδαις

Μ' ἔκαμπαν κ' ἐλησμόνησα. Δὲν ἔθλεπα στὸν ὅπνο
Τὸ δύνειρό μου τὸ γλυκό. Ἐχάθηκε δὲ Φροσύνη.
Εἴναι τρεῖς νύχταις ποῦ ἀγρυπνοστὴ βλέπω πάλι' ἐμπρός μου.
Ἡ σπίθα μου ἔγινε φωτιά, μὲ καίει, μὲ φλογίζει.
Δὲν εἶμαι Ἀλῆς Τεμπελενλῆς, δὲν εἶμαι υἱὸς τῆς Χάμκως,
Ἀνίσως στὸ κρεβῆται μου δὲν τὴν ἰδῶ νὰ πέσῃ.
Στὸν ὅπνο μου γίλα τρεῖς φοραῖς τὴν εῖδα τὴν Φροσύνη,
Θὰ ν' ἀληθεψή τώνετέρο κι' ἀπόψε θ' ἀληθεψή.

Ο πόλεμος ήσύχασεν, ἔπαψε τὸ τουφέκι,
Ἐγύρισα στὰ Γιάννινα . . . τὸν ἔεύρεις τὸ Δεσπότη;
Κάποιος θὰ τοῦ μαρτύρησε τὴν μυστική μου ἀγάπη,
Κ' ἐκεῖνος τὴν πάντρεψεν. Ἐπίστεψε, τοῦ ἐφάνη
Μὲ τρεῖς εὐχαῖς ποῦ διάβασε, καὶ μὲ τὰ δυό στεφάνια;
Μὲ τὸν χαπνὸν τοῦ θυμιάτου καὶ μὲ τὰ δαχτυλίδια
Πῶς ἀρπάξε ἀπ' τὰ νύχια μου τὸ πλάσμα τοῦ θεοῦ του.
Παπᾶ, μέσα στὰ Γιάννινα ἀλλος θεός δὲν εἶναι
Παρ' ὁ Βιζέρης ὁ Ἀλῆς καὶ θὰ τὸ ἰδῆς μιὰ μέρα.
Τρεῖς χρόνοι τώρα ἐπέρασαν . . . κι' ὁ Βάγιας ὁ Θανάσης
Ἐλθε καὶ μοῦπε μυστικὰ πῶς η κυρὰ Φροσύνη
Παραίτησε τὸν ἄνδρα τῆς, τὰ δυό της τὰ παιδάκια,
Καὶ . . . κάποιοι ἀλλοι ἀγαπᾶν. . . Ταχήρ, Ταχήρ, βοήθεια..

TAXHP.

Ποιόνε, Βιζήρη; πές μου τον ... ν' ἀκούσω τῶνομά του.

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, μὴ τρέμης σὰν ἐμέ... Ταχήρ, μὴ πρασινίζῃς...
Εἴμεθα μόνοι... τὸ Μουγτάρ... Καὶ πᾶς; ἀγαπηγιάζεις;
Ἐσκιάγτηκες μὴ θὰ σοῦ πῶ νὰ τρέξῃς νὰ μοῦ φέρῃς
Τὸ αἷμα, ποῦ προτήτερα μωταξες νὰ μοῦ δώσῃς.
Ἐσύ ... τὸ ξεύρω μ' ἀγαπᾶς... δὲν ἔχεις ἄλλο φίλο,
Βλέπεις κ' ἐγώ, σὰν νάσουνε πνευματικός, θεός μου,
Τὸ μυστικό μου σώδωκα. Τί τρέμεις; τί φοβεῖσαι; ...

TAXHP.

Βιζήρη μου, δὲ σκιάζομαι. Τί θέλεις; ... τὸ παιδί σου...

ΑΛΗΣ.

Νὰ ἦν' ἡ ὅστερη φορὰ π' ἀκούω τέτοιο λόγῳ
Νὰ βγαίνη· ἀπὸ τὸ στόμα σου. Ταχήρ, ἀκοῦσις τί λέγω;
Παιδί! .. Δὲν ἔχω ἐγώ παιδιά, δὲν εἴμ' ἐγώ πατέρας.
Ἡ θάλασσα τὰ κύματα παιδιά της θὰ τὰ χράξῃ,

Γιατί τήνε ξεσχίζουνε καὶ τήνε μαρτυρεύουν ;
Καὶ τούρανοῦ τὰ σύγνεφα μποροῦνε ν' ἀγαπήσουν
Τὸν κεραυνό, τὴν ἀστραπή, τὰ δίδυμα τὰδέρφια,
Τὰ σπλάχνα ποῦ τὰ ἐγέννησαν, Ταχήρ, γιατί φλογίζουν;
Παιδιά ! Δὲν ἔχω ἐγώ παιδιά. Ταχήρ, ὅταν θυμοῦμαι
Πῶς γιὰ νὰ δώσω τὴ ζωή, τὸ αἷμα καὶ τὴ σάρκα
Εἰς τὸ Μουχτάρ καὶ τὸ Βελῆ, τὸ λύκο καὶ τὸ φίδι,
Ἐπῆρ' ἀπὸ τὴν νειότη μου, ἐπῆρ' ἀπ' τὴν ψυχή μου
Καὶ τὰ στεροῦμαι τώρα ἐγώ, τὰ χαίρονται οἱ δυό τους.
"Οταν θυμοῦμαι ὅτ' ἔχλεψαν, Ταχήρ, τὴ δύναμή μου
Καὶ τὴ φοροῦν αὐτοὶ γιὰ μέ, κ' ἐγώ τήνε γυρεύω ...
Παιδιά ! Δὲν ἔχω ἐγώ παιδιά. Δὲν ἥλθα ἐδῶ στὸν κόσμο
Νὰ πλάσω γέαις γενεαίς, μ' ἔστειλαν νὰ χαλάσω.
Ἐσὺ τὸ ξεύρεις καὶ γιατί σὲ σκιάζουν τὰ παιδιά μου ;
Τὸ μυστικό μου τώμαθεις, γνωρίζεις τὸν ἔχθρό μου ...
Καὶ τώρα ποῦμαι γέροντάς, τώρα καὶ σὺ ποῦ βλέπεις
"Οτ' ἵσως ὑστερη φορὰ Οὰ λάβω στὴ ζωή μου
Εὔτυχισμένη μιὰ στιγμή, τώρα καὶ σὺ μ' ἀφίνεις ; ...

TAXHR.

Βιζήρ, δὲν ἐφοβήθηκα ... "Αν ἄχνισα γιὰ λίγο,
"Πταγε ... ἡ ἐκδίκηση. Ηρόσταξε, θέλεις τώρα ...

ΑΛΗΣ.

Όχι, Ταχήρ, μὴ βιάζεσαι. Τὸ ἔεύρεις δὲ μ' ἀρέσει

Ἄδικα καὶ παράλογα νά . . . πέφτω σ' ἀμαρτία.

Θὰ δώσω λόγο χαὶ ψυχὴ σ' ἔνα Θεὸ μιὰ μέρα.

Άκουσε. Τώρα θᾶλθη ἐδῶ, νὰ πάρη τὴν εὐχή μου

Οὐίος μου ὁ Μουχτάρπασας. Αὔριο τόνε στέλλω

Νὰ πάνη μακρὰ σὸν πόλεμο, π' ἀνάφτης τὰ Μπαλκάμια(γ).

Δέκα χιλιάδαις τῶδωσα. Θ' ἀφίση πρὶν χαράξῃ

Τὴ Φρόσω χαὶ τὰ Γιάννινα. Τοῦ δίδω χαὶ γιὰ φίλο,

Νὰ τοῦναι πάντα στὸ πλευρὸ σὰν ἄλλος του πατέρας,

Τὸν τρίτο μας τὸν ἀδελφό, τὸ Βάγια τὸ Θανάση.

Τόνε γνωρίζω ἀπὸ παιδί, τὸ χέρι του δὲν τρέμει . . .

Έγὼ χαὶ σὺ θὰ μείνωμε. Αὔριο, τὸ φεγγάρι

Πρὶν ἔβγη ἐπάνω ἀπ' τὰ βουνά, Ταχήρη μου, θὰ πᾶμε

Οἱ δυό μας ἥσυχα, κρυφὰ ναύροῦμε τὴ Φροσύνη.

Θὰ πάγω ἐκεῖ στὰ πόδια της νὰ πέσω χαὶ νὰ κλάψω,

Νὰ τῆς ζητήσω ἔνα φιλί, ἀγάπη κ' ἐσπλαχνία.

Τὰ πλούτη μου, τὴ δόξα μου, στὰ χέρια της θ' ἀφήσω.

Βασίλισσα, σουλτάνα μου, Ταχήρ, θὰ τήνε κάμω,

Νὰ τήνε βλέπ' ἡ ἄνοιξη χαὶ γὰ τήνε ζηλεύη.

Καὶ ἀν ἀσπλαγχνη τὰ δάκρυα μου, Ταχήρ, καταφρονέσῃ,
Ἄν δὲ θελήσῃ τὸ Μουχτάρ γιὰ μὲ νὰ λησμονήσῃ,
Ω ! τότε, φίλε μου πιστέ, θαύρης ἐσὺ τὸν τρόπο,
Νὰ πλύνης τὴν αἰσχύνη μου. Βρίσκεις νερὸ στὴ λίμνη,
Σὰν τὴ δροσοῦλα καθαρό . . . Εἶναι βουβὸ τὸ κῦμα,
Καὶ σταν μουγκρίζῃ στὸ γιαλό, ὁ κόσμος δὲ γνωρίζει
Ἄν ηναι θρῆνος, ἢ βοή, ἀν ηναι μοιρολόγι . . .
Σύρε νὰ κράξης τὸ Μουχτάρ. Εδῶ σὰν ἔλθῃ ἐμπρόσμου,
Στάσου στὴ θύρα ἀκίνητος. Κι' ἀνίσως καταλάβης
Ἄπὸ μιὰ μόνη του ματιά, ἀπὸ μιὰ μόνη λέξη
Οτι ἔμαθε τὸ μυστικό . . . Ταχήρ, ἐσὺ τὸ ξεύρεις,
Δὲν εῖν' ὁ Ἀλῆς ἀχάριστος . . . Ἄν μοῦτανε γραμμένο
Ἀπόψ' ἐδῶ νὰ στερηθῶ, ἔνα παιδί νὰ κλάψω . . .
Ἐσὲ θὰ πάρω γιὰ παιδί, ἐσένα θ' ἀγκαλιάσω.
Σύρε, Ταχήρ, στὰ χέρια σου εῖν' ὅλαις μου ἥ ἐλπίδαις . . .
Ταχήρ, Ταχήρ, λησμόνησα . . . Πῶς δὲ φορεῖς ἀπόψε
Οὔτε μαχαῖρι οὔτε σπαθί; Χίλιαις φοραῖς σοῦ τῶπα
Νὰ τάχης πάντα συντροφιά . . . Εἶναι κακὸς ὁ κόσμος.
Ἐπειτα τῶχω σ' ἐντροπὴ νὰ βλέπω τὸ λειοντάρι,
Ποῦ πάντα στέκει ἄγρυπνο σιμά μου, στὸ πλευρό μου,
Νὰ μὴ δείχνῃ τὰ δόγτια του, τὰ φοθερά του νύχια . . .

Πάρε, Ταχήρ, γι' ἀγάπη μου, πάρε νὰ μὲ θυμᾶσαι.
Εἶναι μικρὸ τὸ χάρισμα . . . Ποιὸς ξεύρει, τὸ μαχαῖρι,
Ποῦ τώρα ἀπὸ τὴ μέση μου βγαίνει, γιὰ νὰ στολίσῃ
Τάνδρειωμένη στήθη σου, ποιὸς ξεύρει πόση δόξα,
Ἄγαπημένη μου Ταχήρ, τὸ καρτερεῖ στὸν κόσμο.
Σύρε νὰ κράξῃς τὸ Μουχτάρ, σύρε μὲ τὴν εὐχή μου.

Σκύφτει ὁ Ταχήρ τὸ μέτωπο, ἀχνὸς σὰν πεθαμένος,
Φιλεῖ τὸ χέρι τοῦ Ἀλῆ καὶ παίρνει τὸ μαχαῖρι.
Ἐμεινε μόνος ὁ φονεῖας. Πικρὰ γαμογελῶντας
Ἐκύτταξε τὸ φίλο του, ποῦ φεύγοντας γυρίζει
Νὰ προσκυνήσῃ τρεῖς φοραῖς τὸν ἀδελφοπητό του (δ):

• • • • •

Ἐπάνω κάτω ἀνήσυχος σὰν τίγρις πείνασμένη,
Ποῦ καρτερεῖ τὸ θυμά της, πατεῖ καὶ παραδέρνει.
Ρίγνει τὸ χέρι στάρματα. Τὰ δυό του τὰ πιστόλια
Ἡσαν γεμάτα, ἔτοιμα. Τραβᾷ τὸ γιαταγάνι,
Γλιστρᾷ σὰ φίδι, ἀνέμποδα προβαίνει ἀπὸ τὴ θήκη.
Τὸ πάθος, ἡ ἐκδίκηση, τὸν πνίγει, τὸν τυφλόνει.
Ἄνοιξε τὸ παράθυρο, λαίμαργα καταπίνει
Τὸ ἀγεράκι τῆς νυχτός, ποῦ ἀθῶ δὲ γνωρίζει

Πώς τέτοια στήθη τῶμελλε τὸ μαῦρο νὰ δροσίσῃ.
Ἐσήκωσε τὸ μέτωπο. Τὸν οὐρανὸ σκεπάζουν
Βαρειά, πυκνὰ τὰ σύγνεφα. Λὲς κ' ἔκλεισε τὰ μάτια
Νὰ μὴ τὸν δῆ στὸ πρόσωπο καὶ νὰ μὴ τὸν ἀκούσῃ . . .

.

ΑΛΗΣ μόνος (ε).

Δὲν ἔχεις θάρρος νὰ μὲ iōῆς ἐσύ, ὅποιος κι' ἀν ἥσαι.
Τὰ γαλανὰ τὰ μάτια σου, σκέπασε, χρύψε, κλεῖσε.
Πάρε τὰ μαῦρα σύγνεφα, κάμε τα βλέφαρά σου.
Τὸν κεραυνὸ, τὴν ἀστραπὴ δεῖξε μου στὰ πλευρά σου.
Ομίλησέ μου μὲ βρονταίς, σεισμούς, ἀνεμοζάλη.
Τὸ βλέπεις, δὲ σὲ σκιάζομαι, δὲ γέρνω τὸ κεφάλι.
Σ' ἔκραξα, σ' ἐβλασφήμησα. Ἀν ἥσαι σὺ Θεός μου,
Ἐλα μιὰ γύχτα ἐμπρός μου.

Τὴ δύναμή μου δὲ χρωστῶ στὴ μοῖρα, σὲ κάνενα.
Μὲ πλάσανε τὰ χέρια μου. Δὲν εἴμαι σὰν ἐσένα,
Ποῦ εὑρέθηκες μονάχος σου χωρὶς ἐχθροὺς στὴ φύση.
Κ' ἔνα παιδάκι ἐδύνατο εὔχολα νὰ νικήσῃ
Τὸ χάος καὶ τὴν ἄψυχη τὴν ὕλη, ποῦ ἐκοιμᾶτο,
Καὶ πεθαμένη κι' ἀνεργη ἐδῶ κ' ἔκει ἐπλανᾶτο.
Ἀν ἥσαι ἀλήθεια δυνατός, χάλασε αὐτὴν τὴν πλάση,
Γιατὶ θὰ σὲ χαλάσῃ.

Καταίθα ἐδῶ, σὲ καρτερῶ. Πάρε γιὰ σύμμαχόν σου,
Ἄν θέλης, τὸ μονάκριβο τὸ πλᾶσμα τῶν χειρῶν σου,
Τὸ Θάνατο, τὸ τέκνο σου, τὸ μόνο καύχημά σου,
Καὶ τρέξ² ἐδῶ στὰ Γιάννινα, δεῖξέ μου τὴν ἀνδρειά σου.
Γιατί, γιατί μὲ πολεμεῖς χρυμμένος στὸν αἰθέρα
Καὶ λίγο λίγο τὴ ζωὴ μοῦ κλέφτεις κάθε μέρα,
Καὶ τρῶς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τρέφεις μὲ μανία
Δειλὴν ἀθανασίαν;

Ἄν ησαι παντοδύναμος, γιατί νὰ μὴ θελήσῃς
Τὸ σπόρο, ποῦ μ' ἔγεννησε, στὴ μήτρα ν' ἀφανίσῃς;
Γιατί τὴ σπίθα, πῶμελλε τὸν κόσμο σου νὰ κάψῃ,
Ἀκόμη δὲν τὴν ἔσβυσες; Γιατί προτοῦ ν' ἀνάψῃ,
Μ' αὐτὴν ἔχεινην τὴν πνοή, ποῦ σῶφυγε ἀπ' τὰ χεῖλη
Τὴν ὄρα, ποῦ ἔζωντάνεψες στὰ χέρια σου τὴν ὅλη,
Γιατί δὲν τὴν ἐφύσησες; Πέξ μου το, τί σοῦ φταίω,
Ἄν τώρα ἐγὼ σὲ καίω;

Πολλοὶ δὲ σὲ πιστεύουνε, τὴν ὑπαρξήν σου ἀργοῦνται,
Γιὰ νὰ μὴ σ' ἔχουν ἔμποδο, δειλοί, νὰ μὴ φοβοῦνται.
Ἐγὼ δ' Ἀλῆσ σ' ἐπίστεψα, γιὰ νὰ σὲ πολεμήσω.
Τὸ βλέπεις πόσους σάρπαξα! Τὸ βλέφαρο νὰ κλείσω,
Χιλιάδαις πέφτουνε στὴ γῆ ἔμπρὸς στὴ δύναμή μου,
Κ' ἐσένα σ' ἐλησμόνησαν, λατρεύουν τὸ σπαθί μου.
Πάρε μου τὰ γεράματα, δῶσέ μου τὴ ζωή σου
Κ' ἔλα μ' ἐμὲ μετρήσου.

Μέσα στὸ μνῆμα χαρτερεῖς νἀλθῆς νὰ μὲ παιδέψῃς!
Δὲ σὲ φοβοῦμαι οὕτ' ἔκει τὴ φύση ν' ἀγαπρέψῃς
Γιὰ τὸν Ἀλῆ δὲ δύνασαι. Τὴ γῆ γιὰ παλλαχίδα
Θὰ πάρω στὸ κρεβάτι μου· κι' ἀπόκρυφη ἐλπίδα
Μοῦ λέγει ἀπὸ τὴ σάρκα μου πῶς θᾶνγη, θὰ φυτρώσῃ
Πικρὴ χολὴ τὸν κόσμο σου κ' ἔκει νὰ φαρμακώσῃ.
Κι' ἀθάνατος θὰ νὰ γενῶ, θὰ μ' ἔχῃς πάντα ἐμπρός σου
Σκοτάδι μὲς 'ς τὸ φῶς σου.

Κ' ἔκει ποῦ νὶ ἀχτίδαις σου ἀπὸ ψηλὰ θὰ βρέχουν
Ζωὴ κι' ἀγάπη στὰ φυτά, πάντα μαζὺ θὰ μ' ἔχουν.
Κρυφός, αἰώνιος ἐγθρός, μαύρη φθορὰ καὶ σῆψις
Καὶ θάνατος παράκαιρος ἔκει ποῦ θὰ μὲ κρύψῃς.
Τὰ βόδα, πρὶν ν' ἀνθίζουνε, θὰ φείρω, θὰ μαραίνω,
Τὴν εὔμορφιά, τὴ δύναμη θὰ τρώγω νὰ γορταίνω.
Τὸ βλέπεις ἀν σὲ σκιάζωμαι. Καὶ ζῶν καὶ πεθαμένος
Θὰ νᾶμαι ἀνδρειωμένος.

Ἄπόψε τὸ ἀπεφάσισα, ἀπόψε θὰ σοῦ δείξω
Πῶς κάθε ἀγάπη ἀνθρώπινη μπορῶ νὰ καταπνίξω.
Πατέρας σὰν ἐσένανε ἔπλασα τὰ παιδιά μου,
Καὶ τώρα, ποῦ τὸ θέλησα, θὰ φάω τὰ σωθικά μου.
Ἄν μῶδωκες τὸν ἔρωτα γιὰ νὰ μὲ μαρτυρέψῃς,
Καρτέρεσε καὶ θὰ μὲ ἰδῆς καὶ τότε θὰ πιστέψῃς.
Δὲ σοῦ ζητῶ βοήθεια, δὲ θέλω ἐλεημοσύνη,
Θάροπάξω τὴ Φροσύνη. . .

ΜΟΥΧΤΑΡ.

Φροσύνη!... Αχ! τί σόνομα! Πατέρα μου, Βιζήρη!...

ΑΛΗΣ.

Καλῶς το τὸ παιδάκι μου. Ήως ἄργησες Μουχτάρη; ...

Καὶ πράσινος σὰν τὴν ὄχια ὁ ἄθεος ἐκεῖνος
Μὲ μιὰ βλασφήμια, πῶμενε κρυμμένη στὸ λαρύγγη,
Ἐφτυσε κατὰ πρόσωπο τὸν σύρανὸ καὶ τᾶστρα.
Ἀκούμβησε τὸ γέρι του σιγὰ στὸ γιαταγάνι
Κι' ἀτάραχος ἔαπλώθηκε στοῦ λειονταριοῦ τὸ δέρμα.
Ἐμπρός του στέκετ' ὁ Μουχτάρ καὶ καρτερεῖ ν' ἀκούσῃ
Σὰ λείψωνο, σὰ μάρμαρο τὰ λόγια τοῦ Βιζήρη.

ΑΛΗΣ.

Βλέπεις πῶς μὲ κατάντησαν, Μουχτάρ, τὰ γερατεῖα!
Μὴ μὲ ἔεσυνερίζεσσαι. Τὰ φύλλ' ἀπὸ τὸ δένδρο,
Ποῦ ἐσκέπαξε τὴ Τρύμελη μὲ τὸν πλατὺ τὸν ἵσκιο,
Τὰ βλέπεις ἐκιτρίνισαν, πρῶτος βορειᾶς τὰ ρίχνει.
Ἐσύ εἶσαι τὸ βλαστάρι μου. "Οση ζωὴ κι' ἀν εἴχα,
Τὴν ἔβριξα στὰ στήθη σου. Ο Πλάστης μ' ἐσπλαγχνίσθη

Καὶ μῶδωκε τὴ γάρη του καὶ μ' ἀφῆκε νὰ ζήσω,
Νὰ ίδω καλὰ γεράματα. Εὔχαριστῷ σε Θεέ μου !
Πάρε, παιδί μου, τὴν εὐχήν, ποῦ κλαίοντας σου δίγω,
Καὶ τρέξε, τρέξε γρήγορα, Μουχτάρ, γὰ πολεμήσῃς.
Θυμήσου τὸν πατέρα σου καὶ τᾶσπρά του τὰ γένεια.
Νάρχωντ' ἀπὸ τὸ Δούναβι πουλιὰ νὰ τραγουδοῦνε
Τοῦ υἱοῦ μου τὴν παλληκαριὰ κ' ἐγὼ νὰ ξαναγείόνω.
Ν' ἀκούω πάντα τὸ Μουχτάρ μὲς 'ς τὴ φωτιὰ σὰ γάρος,
Σπαθί, μαχαίρι δίστομο ν' ἀστράφτῃ, νὰ θερίζῃ.
Σύρε, Μουχτάρ, καὶ γύρισε ἐδῶ στὴν ἀγκαλιά μου
Καὶ μὴ μ' ἀφήσῃς ἔρημο στὴν ὥρα τὴ στερνή μου.
Θέλω μ' αὐτὰ τὰ χέρια σου τὸ λάκκο νὰ μοῦ σκάψῃς...
Καὶ γράφε μου συχνὰ συχνά, καὶ μὴ μὲ λησμονήσῃς.
Παιδί μου, πές μου ἐλεύθερα, τί θέλεις ἀπὸ μένα;...

.

Κ' ἔκλαιγε ὁ ἀλητήριος, γιατ' ἦτανε γραμμένο
Κι' αὐτά, κι' αὐτά τὰ δάκρυα, τὸ αἷμα τῆς ψυχῆς μας,
Πικρὸς στὰ μάτια τοῦ Ἄλη περίγελιως νὰ γίνουν.
Καὶ τᾶξλεπες νὰ στάζουνε ἀπ' τὰ λευκά του γένεια
Καὶ νὰ κοιλοῦν, γὰ κρύβωνται στοῦ μαχαιριοῦ τὴ θήκη.

.

ΜΟΥΧΤΑΡ.

Βιζήρη μου, πατέρα μου, μὴν κλαῖς καὶ μὴ δειλιάζης.
Ἐσύ τὸ ξεύρεις ἀν ποτὲ ἐπέστρεψα ἀπ’ τὴν μάχην
Κ’ ἐντράπηκα στὸ πρόσωπο νὰ λθῶ γὰ σὲ κυττάξω.
Πατέρα μου, εἶσαι γέροντας, ἄφες με στὸ πλευρό σου,
Πιστὸς νὰ μείνω σύντροφος. Στεῖλε τὸν ἀδελφό μου.

ΑΛΗΣ.

Γέροντας!... Ποιόνε τὸ Βελῆ;... Ἀνάθεμα τὴν ὥρα
Ποῦ ἡ μάνα σου τὸν ἔκαμε!... Θεέ μου, σχώρεσέ την!
Θέλεις, Μουχτάρ, νὰ ἐντροπιασθῶ, νᾶρχωνται νὰ μοῦ λένε
Πῶς τὸ παιδί τ’ Ἀλήπασα, σὰν ἀκουσε τὸν χρότο
Καὶ τὴ φωτὶα τοῦ τουφεκιοῦ, ὀγκὸ καὶ λιγωμένο
Ἐκρύφτηκε γιὰ νὰ σωθῇ στοῦ χαρεμιοῦ τὸν κόρφο;(ς)
Ἄν μ’ ἀγαπᾶς, λυπήσου με. Μὴ τόνε μελετήσῃς.

ΜΟΥΧΤΑΡ.

Τὸ θέλημά σου ἀς γενῆ, πατέρα μου, πηγαίνω.
Μιὰ χάρη μόνον ἀπὸ σὲ, μιὰ μόνη χάρη θέλω.
Ἄφινω ἐδῶ στὰ Γιάννινα, πατέρα, τὴν καρδιά μου.

Μὴ πικραθῆς, ἀν σῶκρυψα τὸ μυστικό μου ώς τώρα.
Πατέρα μου, ἀν μ' ἀγαπᾶς, σὰν νᾶταν θυγατέρα,
Στὴν ἀγκαλιά σου φύλαξε τὴν μαύρη τὴν Φροσύνη...

ΑΛΗΣ.

Μουχτάρ, τῶχα παράπονο ποτὲ νὰ μὴ σ' ἀκούσω
Οὕτ' ἔνα λόγο νὰ μοῦ πῆς γιὰ αὐτή σου τὴν ἀγάπη.
Σύρε, παιδί μου, στὸ καλό, βαρύγνωμο δὲ σῶχω.
Μὰ τὰ σκληρὰ μεσάνυχτα, ὅποῦ μᾶς παράστεκουν,
Όρκίζω ἐδῶ σὰ σπλάχνα μου, ἐδῶ μὲς στὴν καρδιά μου
Σὰν νᾶτανε σταλαματιά, Μουχτάρ, τοῦ αἴματός μου,
Γι' ἀγάπη σου πιστὰ πιστὰ νὰ σου τήνε φυλάξω.
Όρκίζω μὲς σ τὰ μάτια μου, παιδί μου, νὰ τὴν κρύψω
Σὰν ἔνα δάκρυ μυστικό, νὰ μὴ τὴ δῃ κάνενας.
Κι' δποια κι' ἀν μ' εῦρη δυστυχιά, ποτέ μου δὲ θὰ κλάψω,
Μὴ τύχῃ καὶ τὸ δάκρυ μου ἄθελα μοῦ ξεφύγη.
Σύρε, παιδί μου, κ' εἰν' ἀργά! Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω.
Θυμήσου τὸν πατέρα σου... Σύρε μὲ τὴν εὔχή μου!

· · · · ·

Ἐσμίξανε τὰ χεῖλη τους οἱ ἀπιστοὶ οἱ φονειάδες,
Καὶ τὸ φιλὶ τὸ Αλήπασα στὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ του
Εἶναι μιὰ μύτη μαχαιριοῦ καὶ μᾶς ὁγιάς τὸ δόντε.

Φεύγ' ὁ Ταχήρης κι' ὁ Μουχτάρ, μένει ὁ Βιζήρης μόνος.

Χαρούμενος ποῦ ἐνίκησεν, ἀπλόνεται στὸ στρῶμα.

Καὶ γιὰ νὰ δώσῃ μιὰ στερνὴ βλασφήμια τοῦ Χριστοῦ μας,

Χαμογελῶντας τρεῖς φοραῖς ἔκαμε τὸ σταυρό του

Καὶ βγάνει ἀπὸ τὸν κόρφο του μ' ἀγάπη καὶ μὲ φόβο

"Ἐνα πιστό του φυλαχτὸ καὶ τὸ φιλεῖ καὶ πέφτει (ζ).

Σὲ λίγο ἀποκοιμήθηκεν. Ἀνάσανε κι' ὁ κόσμος,

'Εχάθηκαν τὰ σύγνεφα, ἔλαμψε τὸ φεγγάρι . . .

Λὲς καὶ γιορτάζει ὁ οὐρανὸς τὸν ὑπνο τοῦ ἐχθροῦ του.

. . . .

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ.

ΚΡΥΦΑ τὸ γλυκοχάραμα προβαίνει ἀπὸ τὸν Πίνδο
Παντίζοντας μὲ τὴ δροσιὰ τὸ κάθε πάτημά του.
Κοιμᾶται ἡ λίμνη ἀτάραχη, καὶ στοῦ γιαλοῦ τὴν ἄκρη
Ἄκούεται γλυκὰ γλυκὰ λίγος ἀφρὸς νὰ παίζῃ,
Σὰν ἥσυχος ἀνασασμὸς μικροῦ παιδιοῦ στὸν ὕπνο.
Κἀποτ' ἐδιάβαινε τρελλό, χαρούμενο τ' ἀγέρι
Καὶ μὲ τὸ ἀθῶά του φτερὰ γλιστρᾷ στὴ λίμνη ἐπάνω
Καὶ παίζει καὶ δροσίζεται κ' ἔνα φῦλο τῆς παίρνει.
Κ' ἐκείνη, ποῦναι ἐντροπαλή, τὸ μέτωπο ζαρόνει
Καὶ σκυθρωπάζει μιὰ στιγμὴ καὶ τὸ ἀγεράκι φεύγει.
Σηκόνεται, σηκόνεται, λευκὴ λευκὴ σὰ χιόνι,
Ἡ καταγνιά, ποῦ ἐπάνω τῆς ἀπλόγνεται τὸ βράδυ,
Τὰ μυστικὰ τὰ κάλλη τῆς νὰ κρύβῃ νὰ σκεπάζῃ.
Σηκόνεται, σηκόνεται, ψιλὰ ψηλά' ἀναιθείνει
Σὰν ἱερὸ θυμίαμα μὲ χίλιας εὐωδίαις,

Ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴν Ἡπειρὸ σὰν ἀπὸ φημοκλῆσι,
Καὶ στὰ ποδάρια τοῦ Θεοῦ τρέχει πιστὰ νὰ φέρῃ
Τῆς κόρης τὸ παράπονο, τὰ δάκρυα τῆς σκλάβας.

.

Πόσαις φοραῖς ἀπὸ μακράν, ἀνήλικο παιδάκι
Μὲ δακρυσμένο βλέφαρο, μ' ἀπόκρυφην ἐλπίδα,
Ο δύστυχος ἐκύτταξα τὴν καταγνὰ τοῦ Πίνδου!
Μοῦ ἐφαίνετο πῶς ἦτανε καπνὸς ἀπὸ τουφέκι
Κ' ἐπρόσμενα σιωπηλὸς ν' ἀκούσω τὴ βοή του.
Καὶ μιὰν ἡμέρα πᾶστραψε τὸ σύγνεφο κι' ἀκούσθη
Σὰ μιὰ βροντὴ θανάσιμος, πόσαις φοραῖς τὴ νύχτα
Ἐπέντωσα τὰ μάτια μου, ἀνοιξα τὴν καρδιά μου
Γιὰ νὰ χορτάσω τὴ βοή, τὴ λάμψη τοῦ πολέμου!
Μὴν ἦτον ὄνειρο σκληρό, μὴν ἦτο ψεῦτρα ἐλπίδα!
Αν ἦτον ὄνειρο σκληρό, ἀν ἦτο ψεῦτρα ἐλπίδα,
Εἰσάκουσόν με, Πλάστη μου, καὶ δῶσέ μου τὴ γάρη
Τὸν ὑπνον τὸν αἰώνιον νὰ κοιμηθῶ στὸ μνῆμα,
Καὶ τ' ὄνειρό μου τὸ γλυκό γιὰ συντροφιά μου νάχω.

.

Ποιὸς εἶδε τὸ φθινόπωρο μιὰν εὔμορφη αὐγοῦλα,
Κρύο, πικρὸς χαιρέτισμα τῆς νειότης, ποὺ γηράζει,

Καὶ τῆς ζωῆς, ποῦ σθύνεται, καὶ ποιὸς δὲν ἐνθυμήθη
Τὴν ὥρα του τὴν μετερη, τὸ ψυχομάχημά του !

• • • •

Ἐξύπνησε πρωὶ πρωὶ ή δύστυγη ή Φροσύνη
Καὶ τώρ' ἀκόμη ἔπλεγη ἐμπρὸς στὸ παραθύρο
Ἐκάθισε περίλυπη καὶ κλαίει μοναχή της.
Τὰ μάτια της, ποῦ ἐλάμπανε πνιμένα μὲς 'ς τὸ δάκρυ,
Ἀπαντηθήκανε κρυφὰ μὲ τῆς αὐγῆς τὰ μάτια,
Κ' ή μιὰ τὴν ἄλλη ἐκύτταξε σὰν νάταν ἀδελφάδαις.
Τὰστέρια, ποῦ ταῖς ἔβλεπαν, ἀγάλια ἀγάλια σθυῶνται
Χωρὶς γὰ τούρουνε κι' αὐτὰ ποιὰ λάμψη τὰ θαυμόνει.

• • • •

Ἡ κιτριὰ χαρούμενη τὰ φύλλα της ἀνοίγει,
Ἐρωτευμένη τὴ θωρεῖ, καὶ μὲ τὴ μυρωδιά της
Τῆς βίγνει χαιρετίσματα καὶ τὴν καλημερίζει.
Γιατί τέτοιο παράπονο, γιατί μιὰ τέτοια πίκρα;
Τί νάγη καὶ τὰ δένδρα της δὲ γέρνει γὰ κυττάξῃ;
Ἐκειὸ τὸ δάκρυ, πῶφυγεν ἀπὸ τὰ βλέφαρά της
Κ' ἐπῆγε κ' ἐσταμάτισε στὰ γεύλη της ἐπάνω
Σὰ μιὰ ρανίδα ἀπὸ δροσιά, ποῦ κρέμαται στὸ ρόδο,
Ποιὸς πόνος τὸ φανέρονε, πῶς κλαίνε τέτοια μάτια;

Ἐκλαιγε, πάντοτ' ἐκλαιγε χωρὶς ν' ἀνασπενάζη,
Λὲς καὶ δὲν ἔχει πλειό φωνή, λὲς κι' ὅλη ἡ εὔμορφιά της
Θὰ λυώσῃ μὲς 'ς τὰ δάκρυα. Φροσύνη, πῶς δὲν κρένεις;
Στάζουν τὰ μάτια της βροχή, τὴν τραχηλιά της βρέχουν
Καὶ διαπερνοῦν τὰ στήθη της, τ' ἀγγελικά της στήθη.
Ἐσπάραξεν ἡ δύστυχη σὰν ἔνοιωσε τὸ κρύο,
Ποῦ ἐδάγκανε τὴ σάρκα της καὶ μιὰν ἀνατριχῆλα
· Ακουσε μέσα στὴν καρδιὰ σκληρὰ γὰ τὴν σφάζη.

.

Μαραίνεται ἀπ' τὸ φόβο της, τὸ χέρι της ἀπλόνει
Κι' ἀρπάζει, σφίγγει λαίμαργα τὸν ἔρμο της τὸν κόρφο
Γιατὶ θυμᾶται ἡ δύστυχη, θυμᾶται πῶς μιὰ μέρα,
· Αθώα μάνα καὶ γλυκειά, τῆς ἔθρεχε τὴ ρόγα
Εὐλογημένο κι' ἀφθονο τὸ μητρικό της γάλα.
· Ω τί σκληρὸ μαρτύριο! Αρνήθη τὰ παιδιά της,
· Αρνήθη τ' ἀγγελιούδια της γιὰ τὸ Μουχτάρ, ποῦ φεύγει!

.

· Άλλοιμονον στὴν ἀσπλαγχνη καὶ τὴν κακὴ τὴ μάνα,
Ποῦ τὰ παιδιά, τὸ γάλα της προδώσῃ, λησμονήσῃ!
Δὲν ξέρει ὅτι τὰ στήθη της ἐνδές Θεοῦ τὸ χέρι
Τἀπλασε παγιτοδύναμα. Εἰδε τὴν εὔμορφιά τους
Κ' ἐγκάρη καὶ ταύλοργισε καὶ μυστικὰ ταύχηθη,

Καὶ μέσα τους ἐφύλαξε, φιλόστοργος πατέρας,
Τὴν πλαστουργό του δύναμη καὶ τὴν ἀθανασία.
'Αλλοίμονον! 'Αλλοίμονον! στὴν ἀσπλαχνη τὴ μάνα,
Ποῦ καθαρὸ κι' ἀμίαντο τὸ γάλα δὲ φυλάξῃ!

Τοῦ φθινοπώρου τὰ πουλιὰ ἀρχίζουν νὰ ξυπνοῦνται
Καὶ τὰ βρεμένα τους φτερὰ τινάζουνε, στεγνόνουν.
Τί καρτερεῖς σὺ δύστυχη, τί καρτερεῖς ν' ἀκούσῃς;
Δὲ βλέπεις, τᾶςρα ἐφύγανε, Φρόσω, καὶ σὺ δὲ φεύγεις;
Θέλεις δὲ ἥλιος νὰ σὲ ἴδῃ, νὰ σὲ ξαφνίσῃ ἡ μέρα;
'Αν σὲ βωτήσουν γιατί κλαῖς, τί θὰ τους πῆς, Φροσύνη;

'Απὸ μακρὰ τρεῖς πιστολιαῖς ἐλάμψαν, ἐβροντήσαν,
'Ακούει ἔνα γλημήτισμα καὶ τάλογο γνωρίζει. . .
ΝᾶναιόΜουχτάρ, ὁ ποῦπερνᾶ, νᾶν'όΜουχτάρ, ποῦ φεύγει;
'Εξύπνισε γιὰ μιὰ στιγμή, ἐσφόγγισε τὸ δάκρυ,
Γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τὸν ὅδη. 'Ακόμη θαμποφέγγει,
Καὶ τόνε κρύβει ἡ καταγνιά. Φθάνει, Φροσύνη, φθάνει.
Θυμήσου τὰ πιεδάκια σου, φθάνει, λησμόνησέ του.
Κ' ἐν ὃ γιὰ ῦστερη φορὰ σπρώχνει μακρὰ τὸ βλέμμα,
Γιὰ νᾶμβη μὲς 'ς τὸ σύγνεφο νὰ τόνε χαιρετήσῃ,
Γλυκειὰ φωνὴ τὴν ἔχριζε, γλυκὸ τραγοῦδι ἀκούει.

Σὰ φύλλο κίτρινο καὶ μαραμένο

Μὲ πέρνει δ ἄνεμος μὲ τὰ φτερά

Μαχρύ' ἀπὸ σένανε, παραδαρμένο,

Φροσύνη, ἀγάπα με στὴν ξεντειά.

Τὸ κῦμ’ ἀτάραχο στὸ περιγιάλι

Γλυκὰ ἔκοιμώτουνε ὑπνο βαθύ·

Βορειᾶς ἐφύσησε κι’ ἄνεμοζάλη,

Στὸ βράχο τωρίξε νὰ συντριφθῇ.

Φροσύνη, μ’ ἔστειλαν, νὰ πάω στὰ ξένα,

Νὰ πάω στὸν πόλεμο, μὲς ’ς τὴ φωτιά.

Βγάλε ἀπ’ τὰ γείλη σου τ’ ἀγαπημένα,

Δός μου γιὰ σύντροφο χίλια φιλιά.

Αὐ τὴλθ’ ἡ μέρα μου, ψυχή, καρδιά μου,

Τὰ ξένα χώματα, ξένα πουλιά

Νὰ πιοῦν τὸ αἷμά μου, τὰ σωθικά μου

Νὰ φᾶνε λαίμαργα στὴν ἐρημιά,

Ποιὸς ξεύρει, ἀγάπη μου, μὴ τὰ φιλιά σου

Ψυχὴ μοῦ δώσουνε κι’ ἀναστηθῶ

Κ’ ἔλθω σὰν ὅγειρο στὴν ἀγκαλιά σου,

Φροσύνη, ὁ δύστυχος νὰ κοιμηθῶ.

Χειμῶνας ἔρχεται, σύγνεφα, χιόνια,
Τάνθη ἐπετάξανε κ' ἡ μυρωδιαῖς·
Πᾶνε, Φροσύνη μου, τὰ χειλιδόνια,
Φυλάξδυ, ἐπλάκωσαν μαύραις νυχτιαίς.

Γεράκι ἀχόρταγο, σκληρὸ διφτέρι
Θ' ἀρχίσῃ ὄλόγυρα νὰ κυνηγῇ.
Ψυχή μου, ἀλλοίμονον στὸ περιστέρι,
Ἄν τωρη μόνο του μὲς 'ς τὴ φωλιά.

Φροσύνη μ' ἔστειλαν νὰ πάω στὰ ξένα,
Νὰ πάω στὸν πόλεμο, μὲς 'ς τὴ φωτιά.
Ποιὸς ξεύρ' ἡ μοιρά μου τ' ἔχει γραμμένα·
Ψυχή μου, Φρόσω μου, σ' ἀφίνω γειά.

• • • • •

Παύει ἡ φωνὴ τοῦ τραγουδοῦ καὶ τὰ στερνὰ τὰ λόγια
Μὲ τῆς Φροσύνης τῶνομα, δποῦ ἀντηχοῦσε ἀκόμη,
Μέσα στὸ φλοῖσθο τοῦ νεροῦ ἐκρύφτηκαν, χωνεύουν·
Κι' ὁ ξένος, δποῦ ἐδιάβαινε εἰς τοῦ γιαλοῦ τὴν ἄκρη,
Ἄκουσε, λίμνη, μυστικὰ τὸ γαλανό σου κῦμα
Νὰ ψιθυρίζῃ παίζοντας μὲ τὸν ἀφρό σου—Φρόσω.

• • • • :

Κεντά τὸ ἄτι του ὁ Μουχτάρ, κ' ἐκεῖνο, πρὶν πετάξῃ,
Ολόρθο μὲ τὰ πόδια του τὸ σύγνεφο χτυπάει.
Λέσ καὶ τὸ μαῦρο προσπαθεῖ τὴν καταγγιὰ νὰ διώξῃ
Καὶ τὴν κυρά του ἀπὸ μακρὰ νὰ γαιρέτησῃ ἀκόμη.
Τὸ πάτημά του ἀκούεται, φαίνονται ἀκόμ' ἡ σπίλαις,
Οποῦ πετοῦν τὰ πέταλα χτυπῶντας τὸ στουρνάρι.
Λάμπει γιὰ ὑστερη φορὰ μιὰ πιστολιὰ καὶ σβυέται,
Στερνὸ φιλί, ποῦ φεύγοντας φίγυ' ὁ Μουχτάρ στὴ Φρόσω.

. . . .

Σιγή, σιγή στὸν οὐρανό, σιγή, σιγή στὴ λίμνη,
Ο κόσμος δὲν πικράίνεται γιὰ μιὰ δυστυχίσμένη.
Λάμπει ὁ ἥλιος καθαρός, τὰ φύλλα ἀπὸ τὰ δένδρα
Πέφτουν σὰν πρῶτα κατὰ γῆς τῶνα σιμὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο.
Λαλοῦν τοῦ βάλτου τὰ πουλιά, ἀκούετ' ὁ δερβίσης,
Ἄρχισε πάλιν ἡ ζωή, τὰ Γιάννινα ἔυπνησαν,
Ηαιζουν στὰ γόρτα τὰ παιδιά καὶ εἴη τρελλὴ χαρά τους
Δὲν ἀκουσαν τὸ σήμαντρο, ποῦ θλιβερὰ ἀντηχοῦσε
Σημαίνοντας λυπητικά, καὶ δὲν ἐκαταλάβαν
Ἐνα σταυρό, ποῦ ἐπέρχεται, καὶ τέσσαρους, ποῦ ἐφέρναν
Ἐνὸς παιδιοῦ τὸ λείψανο, ποῦ γθὲς ἦτο μαζύ τους.

Ακίνητη, σιωπηλή, ἐκεῖ στὸ παραθύρι,
Χωρίς ποτε τὰ χείλη της μιὰ λέξι νὰ προφέρουν,
Ἐμεινε πάντα ἡ δύστυχη. Εἶναι βουβός ὁ πόνος.
Προβαίνει ὁ ἥλιος στὰ βουνά, καὶ μιὰ θερμή του ἀχτίδα
Φιλεῖ γλυκὰ στὸ μέτωπο τὴ μαύρη τὴ Φροσύνη.
Εἶδε τὸ μάτι τοῦ Θεοῦ τὸ δάκρυ της, τὴ λύπη
Καὶ μὲ τὸ φῶς τὸ μυστικὸ τὴ βρέχει, τὴ ραντίζει,
Τῆς δίδει νέο βάφτισμα, τὴ λούει, τήνε πλένει
Μὲ τάχραντα τὰ χέρια του ἀπὸ τὴν ἀμαρτία
Καὶ τώρα βγαίνει καθαρή, βγαίνει μ' οὐράνια κάλλη
Ἄπ' τὴ μεγάλη τοῦ Θεοῦ τὴ θεία κολυμβήθρα.

Ἀμαρτωλή, λησμόνησε τοῦ κόσμου τὰ στολίδια,
Ἄλλος νυμφίος σ' ἀγαπᾷ. Φροσύνη μὴ δειλιάσῃς,
Ἐτοίμασε τὰ χέρια σου νὰ λάθουν ἀρραβώνα
Τὰ σίδερα καὶ τὰ σχοινιά, ποῦ ἀπόψε θὰ σὲ δέσουν.
Στολίσου, κόρη, ὁ οὐρανὸς σοῦ δίνει, σοῦ χαρίζει
Τὴν πρώτη σου τὴν παρθενιά. Φροσύνη, μὴ δειλιάσῃς
Τὴν ὕρα, ποῦ τοῦ γάμου σου θ' ἀνάψουνε τὰ φῶτα.

Εἴν' ἵερὸ μυστήριο,
Φροσύνη, τὸ μαρτύριο !

Ἐνύχτωσε. Γονατιστὴ ἐμπρὸς σὲ μιὰν εἰκόνα
Ολημερὶς ἐδάκρυσεν ἢ δύστυχ' ἢ Φροσύνη.
Ποῦ ταῦραν τόσα δάκρυα τάμαρτωλά της μάτια!
Πάντα βουβή, τὰ χέρια της στὰ στήθη σταυρωμένα,
Τὸ βλέμμα δὲν ἐσήκωσε ποτέ της νὰ κυττάξῃ
Τὸ πρόσωπο τ' ἀγγελικὸ τῆς Δέσποινας τοῦ Κόσμου.
Ἄκομη μὴν ἐντρέπεται, μὴ δὲν τολμᾷ ἢ καῦμένη
Νὰ ιδῇ τὴ μάνα τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ παιδί στὰ χέρια
Κ' ἐνθυμηθῆ ποῦ ἐθάσταξε κ' ἔκείνη μιὰν ἡμέρα
Ἐνα παιδί στὸν κόρφο της καὶ τάφηκε κ' ἐγάθη.

· · · · ·

Νοιώθει βαρειὰ τὰ βλέφαρα, τὴν ἐλυπήθη ὁ ὑπνος
Κι' ἀνέλπιστη παρηγοριὰ ἔρχεται νὰ τῆς δώσῃ.
Ἀποσταμένη σκώνεται, τὰ γόνατά της τρέμουν
Καὶ πέφτει ν' ἀποκοιμηθῇ στὸ μαῦρό της κρεβάτι.
Κράζει σιμά της τὴ Χρυσή, πιστή της παραμάνα,
Καὶ σὰν πουλί, ποῦ σκιάζεται καὶ χώνει τὸ κεφάλι
Μὲς 'ς τὰπαλά του τὰ φτερὰ καὶ πέφτει νὰ κορνιάσῃ,
Τὸ δακρυσμένο πρόσωπο στὴν ἀγκαλιά της κρύβει.

· · · · ·

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Χρυσή μου, παραμάνα μου, χρυσή ω, σκέπασέ με.
Αχόμη δὲ σ' ἐφίλησα, σκύψε, συγώρεσέ με.
Μὴ μὲ μαλώσῃς, μάνα μου, καὶ μὴ μοῦ βαργωμήσῃς,
Στὴν ἀγκαλιά σου χρύψε με μήπως μ' ἀποκοιμήσῃς.
Ἀπόστασαν τὰ μάτια μου, ῥαγίστηκε ἡ καρδιά μου·
Ἄν μῶμεινάνε δάχρυα, τάχω γιὰ τὰ παιδιά μου.
Φέρε μου ἐδῶ τὸ χέρι σου, βάλτο στὸ μέτωπό μου,
Χάιδεψε τὰ μαλλάκια μου καὶ στὸ προσκέφαλό μου.
Γύρε καὶ σὺ τὸ πρόσωπο νὰ κοιμηθῶ μαζύ σου·
Δὲν εἴμαι ἐγὼ παιδί σου;

Χρυσή μου, ἀπόψε σκιάζομαι. Ἀναψε τὸ κανδῆλι,
Τὸ φῶς δροσίζει τὴν καρδιὰ σὰν τὸ νερὸ τὰ χεῖλη.
Ξεφτύλισέ το μὴ σθυσθῇ, μὴ μείνω στὸ σκοτάδι
Καὶ μοῦ φανῇ πῶς ζωντανῇ κατέβηκα στὸν ἄδη.
Θυμιάτισε τὸ κόνισμα, τὴ μοναχή μου ἐλπίδα ...
Μάνα μου, κατί ἐπέταξε! .. Μὴν ἦτο νυχτερίδα;
Κρῦψε με μάνα· μιὰ φωνὴ μοῦ ἐφάγη πῶς μὲ κράξει... .

Γιὰ ἰδὲς τί κρύος ἴδρωτας! ἡ σάρκα μου σπαράζει.

Παρθένε μου, ἀν ἀμάρτησα, ἔχλαψα, σχώρεσέ με,

*Ελα καὶ βόηθησέ με.

*Αρνήθηκα τὴν νειότη μου, τὰ πλούτη, Δέσποινά μου,

*Ἐπλυνα μὲ τὰ δάκρυα τὰ τόσα τὰ κακά μου.

Σπλαχνίσου με! σπλαχνίσου με, θυμήσου πῶς μητέρα

*Αθῶστόμα μ' ἔκραξε κ' ἐμὲ, Κυρά, μιὰ μέρα.

Σπλαχνίσου με τὴν δρφανή, σὲ κράζω μὲ λαχτάρα.

Μὲ συνεπῆρε ἡ μοῖρά μου, μ' ἐπαίδεψε ἡ κατάρα

Τοῦ κόσμου, ποῦ μ' ἐμίσησε, μ' ἔκαψε τὸ στεφάνι,

Ποῦ μῶβαλαν στὸ μέτωπο. Φθάνει, Κυρά μου, φθάνει!

*Αγάπη δὲ σοῦ ἐζήτησεν ἡ δύστυχη ἡ Φροσύνη,

Γυρεύω ἐλεημοσύνη.

*Απόψε ποῦ σ' ἑκύτταζα, μοῦ φάνηκε πῶς εἰδα

Στὰ χείλη σου νὰ ἐπέρασε σὰν ἀστρο, σὰν ἀχτίδα,

*Ἐνα γλυκὸ χαμόγελο κι' ἀνάζησα ἡ καϋμένη.

*Οχ! μὴ μ' ἀφήσης, Δέσποινα, τὴν καταφρονεμένη.

*Ἐρημη κι' δλομόναχη, ἀπόψε στὸ κρεβάτι

Προφύλαξέ με, σκέπασε μὲ τὸ γλυκό σου μάτι.

Χρυσή μου, μάνα μου, μήν κλαῖς, μὲ κάνεις καὶ τρομάζω.

Πές μου γιὰ τὰ παιδάκια μου... ἐδείλιασα.. νυστάζω.

Μελέτα μού τα, μάνα μου, ν' ἀκούω στῶγειρό μου

Πῶς τάχω στὸ πλευρό μου.

Καθώς κρύβεται στὰ φύλα τὸ χειμῶνα τὸ πουλί,

Γιὰ νὰ μὴ τωύρῃ τὸ χιόνι, τὸ νερὸ χ' ἡ ἀστραπή,

Καθώς κρύβεται στοῦ ρόδου τὴ μυρόβλητη ἀγκαλιά

· Ή ἀθώα ἡ πεταλοῦδα γιὰ νὰ φύγῃ τὴ δροσιά,

· Ετξὶ κρύβεται ἡ Φροσύνη μὲς 'ς τὸν χόρφο τὸν πιστὸ

Τῆς Χρυσῆς, ποῦ τὴν κυττάζει μὲ κρυφόγε στεναγμό.

Κλεῖ τὰ βλέφαρα τὰ μαῦρα, δὲν ἀκούεται ἡ καρδιὰ

· Μὲς 'ς τὰ στήθη της σὰν πρῶτα τρομασμένη νὰ χτυπᾷ.

· Ή Παρθένος τὴν λυπήθη,

· Τί γλυκὰ π' ἀπεκοιμήθη.

Ξύπνα, ξύπνα καὶ χτυποῦνε. "Υπνος, θάνατος, ζωή,

Μιὰ στιγμὴ τὰ συνενόνει, τὰ χωρίζει μιὰ στιγμή.

Ξύπνα, δύστυχη, τὸν ὑπνο ζωντανὴ μήν καρτερῆς

Στὸ κρεβάτι σου τὸ μαῦρο νὰ χορτάσῃς, νὰ χαρής.

Ξύπνα κι' αὔριο θὰ λάθης ἀλλο στρῶμα δροσερὸ

Καὶ προσκέφαλο τὸ κῦμα καὶ σεντόνι τὸν ἀφρό.

Εύπνα, δύστυχη Φροσύνη, ὁ φονιᾶς σου σὲ ζητεῖ,

Ἄνοιξέ του, μὴ φοβήσαι, ἡ Παρθένο σὲ θωρεῖ.

Τρίζει ἡ θύρα, τρέμει, πέφτει

Στὰ χτυπήματα τοῦ κλέφτη.

• • • •

Εαφνίζεται στὸν ὑπνο της... Τὰ μάτια της ἀνοίγει,

Ο φόβος τήνε πνίγει.

Στέκετ' ἐμπρός της ἀφωνος ὁ γέρος ὁ Βιζήρης

Καὶ πίσω του ὁ Ταχήρης.

Τὸ πρόσωπό του εἶναι φωτιά, τὰ μάτια του γυαλίζουν

Κι' ἀνήσυχα γυρίζουν.

Μισόγυμνη τὴν ἔβλεπε, μονάχη στὸ κρεβάτι,

Τὴν τρώγει μὲ τὸ μάτι.

Ποιὸς ἄδης τὸν ἐγέννησε, ποιὰ γῇ τόνε βαστάει.

Τιὰ ίδες χαμογελάει.

Κι' ἀσπρίζουνε τὰ δόντια του μὲς 'ς τὸ πλατύ του σόμα,

Λαίμαργο σὰν τὸ χῶμα.

Ποτέ της δὲν ἔχτυπησε καθὼς χτυπᾷ ἡ καρδιά του·

Θὰ σπάσῃ τὰ πλευρά του.

Σὰ φλόγ' ἀπὸ τὸ λάρυγγα φυσάει ὁ ἀνασασμός του,

Καμίν' εἰν' ὁ λαιμός του.

Καὶ τὰ πλατειὰ τὰ στήθη του π' ἀγαιθοχαταιβαίνουν
Λὲς καὶ τὴ φλόγα του φυσοῦν κι' ἀγέρα τὴ χορταίνουν.

• • •
Σιγά, σιγὰ τὸ χέρι του μὲ τρόμο ἀνασηκόνει
Κ' ἐπάνω τῆς τἀπλόνει.

Τὰ δάχτυλά του φέγγουνε, ζωσμένα δαχτυλίδια (α),
Λὲς κ' εἶναι τόσα φίδια,
Όπου στὸν ἥλιο λάμπουνε φαρμακοστολισμένα,
Μὲς 'ς τ' ἄνθη ἔσπλωμένα.

Καὶ δὲν τολμοῦσε ὁ δάιμονας τὴ δύστυχη νάγγίσῃ,
Μήπως καὶ τὴν ἔυπνίσῃ.

'Εμειν' ἐκεῖ κρεμάμενο τοῦ Ἀλήπασα τὸ χέρι
Σὰν νάτανε μαχαῖρι.

Βαρύ, βαρὺ σὰ σίδερο, σιγὰ τὸ καταιβάζει,
Τὰ στήθη τῆς κυττάζει.

Κ' ἐκείνη, πώνειρεύεται τὴν πρώτη παρθενιά τῆς,
Τὰ κρύβει σὰν παιδιά τῆς.

Καὶ τὰ κρατεῖ σφιχτὰ σφιχτά, φοβεῖται μὴν τὰ χάση,
Μὴ κᾶποιος τῆς τἀρπάσῃ.

Τὸ χέρι ὡστόσο τοῦ φονιᾶ εἶναι σιμὰ κ' ἐγγίζει.
Σὰ σπίθα ἡ Φρόσω ἐπέταξε, κ' ἐμπρός του γονατίζει.

• • •

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Βιζήρη, μὴν καταδεχθῆς μιὰν ἄχαρη γυναικα,
Ποῦ σέργεται στὰ πόδια σου, νὰ τὴν καταφρονέσῃς.
Τρέμουν ἡ πέτραις, ποῦ πατεῖς, φαγίζονται κ' οἱ βράχοι,
Τὸ πάτημά σου σὰν ἀκοῦν, Βιζήρη, νὰ διαβαίνῃ.
Κονιορτός, ποῦ σεύνομαι κι' ὅποῦ μὲ πέρνει ὁ ἀγέρας,
Λυπήσου με, κ' ἐπάνω μου, Βιζήρη, μὴ πατήσῃς.
Λησμόνησε μιὰν ὀρφανὴ καὶ μιὰ δυστυχισμένη,
·Οποῦ ἔχει χρεία ἀπὸ ζωὴ γιὰ νὰ δακρύσῃ ἀκόμη.
Τὸ πτῶμα, σὰν τὸ θάψουνε καὶ τὸ πλακώσ' ἡ πέτρα,
Τ' ἀφίνουνε, τὸ λησμονοῦν, δὲν τὸ ξυπνᾷ κάνενας.
Πτῶμα κ' ἐγώ, Βιζήρη μου, ἀφες με νὰ μὲ φάγουν
Σὰν ἀλλο χῶμα ζωντανή, τὰ δάκρυα κι' ὁ πόνος.
Μὲ βλέπεις, ἐμαράθηκα. Λυπήσου με, ἐσπλαγχνία!

Ἐκύτταζε ὁ Ἀλήπασας στὰ πόδια του ἀπλωμένο
Τὸ ζωντανὸ τὸ λείψανο νὰ κλαίη, νὰ στενάζῃ,
Κι' ἀνατριχήλα μυστικὴ καὶ μυστικὴ τρομάρα
Τοῦ πέρασε τὰ κόκκαλα καὶ τοῦ δαγκᾷ τὰ σπλάχνα.
Τὸ τρομερὸ τάμαρτημα, ποῦ μέσα του φωλιάζει,

Τρώγει, ξεσχίζει τὴν καρδιά, ποῦ τῶπλασε στὸν κόσμο,
Καθὼς τὰ τέκνα τῆς ὁχιᾶς ξεσχίζουνε καὶ τρώγουν
Τὴ μήτρα, ποῦ τὰνάθρεψε, καὶ πρὶν νὰ γεννηθοῦνε
Τὸ πρῶτο τὸ φαρμάκι τους στὴ μάνα τους χαρίζουν.

Τὰ μάτια του ἔρριξε ὁ Ἀλῆς στὰ μάτια τοῦ Ταχίρη,
Καὶ τὸν προστάζει σιωπηλὰ νὰ τραβιχθῇ, νὰ φύγῃ.
Ο δούλος τὸν ὑπάκουει, καὶ φεύγοντας μαζύ του
Σύρει καὶ παίρνει τὴ Χρυσή, ποῦ ἐστέκετο στὴν ἄκρη.

ΑΛΗΣ.

Σήκου, Φροσύνη, ἀπὸ τὴ γῆ, σήκου καὶ κύτταξέ με.
Τὰ τρυφερά σου γόνατα δὲν τᾶπλασεν ἡ φύσις
Ἐμπρὸς σ' ἐμὲ νὰ σέρνωνται, στὴ γῆ νὰ γονατίζουν.
Μὴ μὲ φοβῆσαι. Σ' ἀγαπῶ σὰν νάμουνα... πατέρας.
Σήκου; παιδάκι μου, μὴν κλαῖς, ἔλα εἰνὶ ἀγκαλιά μου,
Ν' ἀκούσω ποιὸς ὁ πόνος σου, νὰ σὲ παρηγορήσω.
Ἄλλοιμονον σ' ἐκείνονε, ποῦ σ' ἔκαμε νὰ κλάψης.

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Οχι, Βιζήρη μου, κάνεις δὲ μῶφταιξε στὸν κόσμο.
Ἡ μοῖρα μὲ κατάτρεξε, τοῦ γάμου μου ἡ κατάρα.
Σ' εὐγαριστῶ, πατέρα μου... Πῶς; ἔφυγε ἡ Χρυσή μου;

ΑΛΗΣ.

Μὴ σκιάζεσαι. Τὴν ἔστειλα λίγο νερὸν νὰ φέρη,
Σὰν εἶδα πούσουν ἄφωνη, ἀχνὴ καὶ λιγωμένη,
Τ' ἀγγελικό σου πρόσωπο, Φροσύνη, νὰ βαντίσω.
Τώρ' ἔρχεται παιδάκι μου, δὲν εἴμ' ἐγὼ σιμά σου ;
Ἄκούμβησε τὸ μέτωπο στὰ πατρικά μου στήθη,
Παρηγορήσου μιὰ στιγμή, ήσυχασε μὴ τρέμης.
Πῶς εἶναι τὰ μαλλάκια σου βρεγμέν' ἀπὸ τὸ δάκρυ !
Ἄφησε μὲ τὰ χέρια μου γλυκὰ νὰ τὰ σφογγίσω.

· · · · ·

Ἐπίστεψε τὰ λόγια του, ἐπίστεψε ἡ Φροσύνη,
Στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ἀλήπασα ἀνάπαυση πῶς θαύρη,
Κ' ἐφίλησε τὰ χέρια του κ' ἐπάγω στὴν καρδιά του
Τὸ λυπημένο μέτωπο τὸ ρίχνει νὰ ήσυχάσῃ.
Τὰ γένεια του ἐκυμάτιζαν καὶ κρέμονταν νὰ πέσουν
Σὰν καταράχτης ποταμοῦ ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τὸ βράχο.
Ωστόσο τὴν ἐχάιδευε, στὰ δάχτυλά του νοιώθει
Τὸ τρεμουλιὸ τοῦ ἔρωτος καὶ λίγο λίγο σφίγγει
Τὸ πρόσωπο στὸν κόρφο του, πούναι φωτιὰ καὶ φλόγα.
Ἡ Φρόσω ἀκόμη ἐπίστευε. Τὸ φίδι πάγκαλιάζει

Γλυκὰ τὴν ἀπεκοίμιζε καὶ τήνε φαρμακόνει.

Κ' ἔκει ποῦ ἐκείνη ἡ δύστυχη ἐπάνω του ἀκουμβοῦσε,

Ἄκούει μὲς 'ς τὰ στήθη του τὸ αἷμά του νὰ βράζῃ

Καὶ τὴν καρδιά του νὰ χτυπᾷ σὰν νάθελε ν' ἀνοίξῃ.

Τρομάζει, διαλογίζεται, θυμᾶται, ἀνατριχιάζει.

Θέλει νὰ φύγῃ, δὲν μπορεῖ, τὰ χεῖλη τοῦ Βιζήρη

'Εγγίζουνε ταῖς τρίχαις της, κολλοῦνε στὰ μαλλιά της.

'Ο δράκοντας τὴν ἄρπαξε, τὴν ἔχει μὲς 'ς τὸ στόμα

Καὶ τῆς βυζαίνει τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ροφᾶ μὲ λύσσα.

'Εσὺ ποῦ παραστέκεσαι, Παρθένο, βόηθησέ την !

Σὰν ἔλαφος, σὰν λύκαινα, ποῦ νοιώθει στὰ πλευρά της

Τὸ βόλι, ποῦ τῆς ἔρριζεν ὁ κυνηγὸς στὸ λόγγο,

Ταράζετ', ἀνδρειεύεται, πηδᾶ μακρὰ καὶ λυέται

'Απὸ τὰ χέρια τοῦ Ἀλῆ, ποῦ τὴν ἀλυσοδένουν.

'Αγρίεψε τὸ μάτι της, ὀλόρθη τὸν κυττάζει,

Τὴν εἶδ' ὁ Ἀλῆς κ' ἐσβύστηκε, δειλιάζει, γονατίζει.

ΑΛΗΣ.

Φροσύνη, γιατί μῶφιγες ! Εὐχαριστήσου τώρα

Ποῦ βλέπεις στὰ ποδάρια σου τὸ φοβερὸ Βιζήρη.

Ποτέ, ποτὲ τὰ γόνατα δὲν ἔχλινε στὸν κόσμο,

Καὶ τώρα ιδὲς ἐμπρὸς σ' ἔσεται τὸ μέτωπό μου σκύφτει.
Τὸ μυστικό μου τῶμαθεις, μ' ἐπρόδωκ' ἡ καρδιά μου.
Ἄν ήμποροῦσα μόνος μου, μ' αὐτὰ μ' αὐτὰ τὰ χέρια
Σκληρὰ θὰ τὴν ξερρίζωνα, γιὰ νὰ σου τήνε δείξω.
Φροσύνη, ναί, σ' ἀγάπησα, δὲ ντρέπομαι, τὸ λέγω.
Ἄν ἀσπρισ', ἀν ἐγέρασα, γιὰ σὲ θὰ ξαγαγειώσω.
Ἄκουσες μὲς στὰ στήθη μου τὸ αἷμά μου πῶς βράζει.
Εἴναι κι' ὁ Πίνδος κάτασπρος καὶ γέρος σὰν ἐμένα,
Φροσύνη ιδὲς τὸν Πίνδο σου μὲ τὰ παληά του χιόνια
Ἐμπρός σου γέρνει τὴν κορφήν, σ' ἀπλόνει νὰ πατήσῃς
Τὰ δροσερά του σύγνεφα, τὰ κρύα τὰ νερά του.
Μὴ μὲ κυττάζῃς ἀγρια, τὰ πλούτη μου, ἡ ζωή μου
Εἴναι δικά σου, πάρε τα, γιὰ ἓνα γλυκό σου λόγο,
Γιὰ μιὰ ματιά σου ἐσπλαγχνικὴ σου δίδω ὅ τι κι' ἀν ἔχω.
Κάθησ' έσὺ στὸ θρόνο μου, ζώσου τὴ δύναμή μου.
Δὲ θέλω τίποτε γιὰ μέ, δὲ σου γυρεύω, Φρόσω,
Παρὰ τὸ γέρο τὸν Ἀλῇ κάμμια φορὰ ν' ἀφίνης
Στὸν ἵσκιο σου, δαφνοῦλά μου, νὰ πέρνη λίγον ὑπνο.
Ἐπέρασαν χρόνοι πολλοὶ ποὺ δὲ σφραγίζω μάτι,
Βαρέθηκα τὴ δόξα μου, ἔφαγα τὴ ζωή μου
Κι' ἀκόμη δὲν ἐγγώρισα σὸν κόσμο τὴν ἀγάπη.

Φροσύνη, ἀγάπησέ με σύ, σὲ λίγο θὰ πεθάνω,
Δικά σου εἶναι τὰ Γιάννινα, ὅλα δικά σου νᾶναι.
Δὲν πέργω τίποτε μ' ἐμὲ βαθειὰς δὲ μαῦρο μυῆμα,
Τίποτε, Φρόσω, τίποτε μὴ στερηθῆς γιὰ μένα,
Παρὰ δυὸς πήχαις σάβανο κ' ἔνα στερνὸ φιλί σου.
Σπλαχνίσου με, σπλαχνίσου με, εἶσαι Θεὸς γιὰ μένα.
Ως τώρα δὲν ἐπίτεψα καὶ τώρα τὸν πιτεύω.
Πιτεύω τὴν εἰκόνα σου, πιτεύω τὴν Παρθένο,
Τὸ βάφτισμα, τὸ μῦρό σου, πιτεύω πῶς ὑπάρχει
Μιὰ δύναμις ἀνώτερη πῶπλασ' ἐσὲ Φροσύνη.
Ἄρνοῦμαι τὸν προφήτη μου γιὰ νὰ μπορέσω νᾶλθω
Μαζὺ μ' ἐσὲ τὸν οὐρανό, καὶ τὴ σερνὴ τὴν ὥρα
Νὰ νοιώσω τὰ χεράκια σου νὰ δένουν τὰ δικά μου.
Πές μου, τί ἄλλο μου ζητεῖς; πές μου, τί ἄλλο θέλεις;
Φροσύνη, ιδὲς τὰ μάτια μου . . . Εὐλογημένη νᾶσαι,
Ποῦ τάκαμες κ' ἐδάκρυσαν. Παιδί μου, μὴ μ' ἀφίσης.
Παιδιὰ δὲν ἔχω, ἐφύγανε, ποιὸς ξέρει ἂν θὰ γυρίσουν!
Σπλαχνίσου με τὸ δύτυχο, ἔχε με σὰν . . . πατέρα.
Ἐλα, Φροσύνη μου, ἔσπλαχνη νὰ μὲ γεροκομήσῃς.
Λυπήσου με, λυπήσου με, μὴ μ' ἀγρισκυττάζῃς.

Κ' ἐδάκρυσεν ὁ δαίμονας, ἔσερνε τὰ μαλλιά του,

Κ' ἔδερνε τὰ πλευρά του.

Τὸν πνίγει τὸ παράπονο, τὸ μέτωπο ἔχτυποῦσε

Καὶ μέσα του ἐγελοῦσε.

Μέν' ή Φροσύν' ἀκλόνητη, τὰ χέρια σταυρωμένα,

Δὲ σκιάζεται κἀνενα.

Ἐκύτταζε τὸ κόνισμα, τὴ μόνη της ἐλπίδα,

Καὶ βλέπει μιὰν ἀχτίδα,

Ποῦ βγαίνει ἀπὸ τη Δέσποινα κ' ἔρχεται, τὴ φωτίζει.

Τὴν εἰδε κι' ὁ Ἀλήπασας καὶ τρέμει καὶ μουγκρίζει.

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Σήκου, Βιζήρη, κι' εῖν' ἀργά ! Δὲν ἔχω ἐδῶ σιμά μου

Οὔτε πατέρα, οὔτ' ἀδερφό, οὔτε παιδιά, οὔτ' ἄνδρα,

Τὸν κόσμο τὸν ἀρνήθηκα. Χάρου τὴ δύναμή σου,

Τὴ δόξα σου, τὰ πλούτη σου, κι' ἀφες με νὰ πεθάνω

Στὴ σκοτεινιά μου ἥσυχη. Ἄλλο καλὸ δὲ θέλω.

Τραβίζου τώρα, κύτταξε, Βιζήρη, τὴν Παρθένο.

Δὲ σὲ φοβίζει τοῦ Θεοῦ τὸ φοβερὸ τὸ μάτι ;

ΑΛΗΣ.

Δὲ μὲ φοβίζει καὶ κόλαση, ποῦ μ' ἀναψες εἰς τηνήθη,

Καὶ θὰ φοβίσουν τὸν Ἀλῆ τὰξ ἔλα κ' ἡ ἀγτίδες;

Φροσύνη, ἐπαρακάλεσα, ἔχλαψα τόσην ὥραν.

Θυμήσου πῶς τὰ δάκρυα τάσωσα, δὲν ἔχ' ἄλλα . . .

• • • •

Ορθὸς μὲν μιᾶς σηκόνεται, τὸ πάτημά του παίρνει.

Τί λύσσα τόνε δέρνει!

Τὰ χεῖλη του ἑκοκκίνησαν, λέεις καὶ εἶναι ματωμένα

Καὶ τρέμουνε κλεισμένα.

Ἐγρύλλωσε τὰ μάττα του, βογγᾶ, φυσομανάει

Σὰ λύκος, ποῦ διψάει.

Ἐτρίξανε τὰ δόντια του καὶ τάκουσε ἡ Φροσύνη:

Αρχίζει πόλεμος σκληρός. Παρθέν', ἐλεημοσύνη!

• • • •

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἀλήπασα, μὴ βλασφημᾶς, Θυμήσου πῶς ὑπάρχει

Ἐνας Θεός καὶ τῶδωνα σήμερα τὴν ψυχή μου.

ΑΛΗΣ.

Καὶ τὸ Θεό σου τὸ Μουχτάρ, Φροσύνη, τὸν ἀρνήθης;

Εἶναι γωπὰ τὰ χεῖλη σου ἀκόμη ἀπ' τὰ φιλιά του·

Τὰ δάχτυλα, ποῦ ἐσφίξανε τὸν κόρφο, τὸ λαιμό σου,
Ἄφηκαν τὰ σημάδια τους· τὰ βλέπω, τὰ χωρίζω.
Καὶ σὺ τὸν ἐλησμόνησες καὶ παίρνεις ἐραστή σου
Τὸ φάντασμα, ποῦ κάθεται στὸν οὐρανό, στὰ νέφη;
Ἀνατριχιάζεις ποῦ μ' ἀκοῦσ; Τὸ βλέπεις, δὲ φοβοῦμαι,
Φροσύνη, τὴν εἰκόνα σου. Ἰσως στὸν ἄλλον κόσμο
Νᾶγ' ὁ Θεός σου δυνατός, ἐδῶ κανένας ἄλλος
Μπρός στὸ Βιζήρη τὸν Ἀλῆ, δὲ ζῇ καὶ δὲν ὄριζει.
Εἴσαι δική μου, θὰ τὸ Ιδῆς. Ἐταξα τῆς καρδιᾶς μου
Ἀπόψε στὸ κρεβάτι μου χάρισμα νὰ σὲ δώσω.
Μάθε καὶ σὺ πῶς ὁ Ἀλῆς τὸ τάξει καὶ τὸ κάνει.
Φροσύνη, ἐπαρακάλεσα, ἐφίλησα τὸ γῶμα,
Ποῦ ἐπάτησε τὸ πόδι σου. Δυστυχισμένη ποῦσαι!
Τώρα θὰ ιδοῦμε ποιὸς Θεὸς καὶ ποιὰ Κυρὰ Παρθένο
Θὰ μ' ἔμποδίσῃ τὰ φτερὰ σὰν ἀετὸς ν' ἀπλώσω,
Νὰ καταπέσω ἐπάνω σου στὰ νύγια νὰ σὲ πάρω.
Φροσύνη, ἔφυγε ὁ Μουχτάρ καὶ φεύγοντας δὲ μοῦπε
Παρ' ὅλη τὴν ἀγάπη μου σ' ἐσέ, σ' ἐσὲ νὰ δώσω.
Σεῦ τήνε δίδω, τὴν πατεῖς . . . τί μένει στὸν πατέρα; . . .

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Δάγκασε, δάγκασε σκορπιέ, τή δίψα σου νὰ σβύσῃ,
Βύζαξ' ἀπὸ τὴ φλέβα μου, βόφηξε τὸ φαρμάκι,
Ποῦ ἐπότισες τὸ αἷμά μου, γενεὶὰ καταραμένη.
Ἄπόψε δὲ σὲ σκιάζομαι. Φονεῖᾳ, τί μὲ κυττάζεις;

ΑΛΗΣ.

Φροσύνη, δὲ μὲ σκιάζεσαι; Ποιὸς ἄνθρωπος στὸν κόσμο
Τέτοιονε λόγῳ ἐπρόφερε κ' ἡμπόρεσε νὰ ζήσῃ;
Καὶ σὺ θὰ ζήσῃς, δύστυχη, θὰ ζήσῃς στὸ πλευρό μου.
Μὴ μὲ σκληραίνῃς, ἔκουσε τὰ λόγια τὰ στερνά μου.
Ἄγαπησέ με, δῶσέ μου ἔνα φιλί, Φροσύνη,
Ἄλλο γι' ἀπόψε δὲ ζητῶ φιλοῦν τοὺς πεθαμένους,
Καὶ σὺ δὲν καταδέχεσαι νὰ βίξῃς, νὰ πετάξῃς
Σ' ἐμένα, ποῦμαι ζωντανός, ἔνα φιλί γιὰ χάρι;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἄν μ' ἔκαμνεν ἡ μάνα μου ὅχιά, μονομερίδα,
Θὰ σ' ἐφιλοῦσα, πίστεψε, Βιζήρη, μὲς τὸ στόμα.

ΑΛΗΣ.

Ἄν ἔφταιξεν ἡ μάνα σου, Φροσύνη, τί σου φταίω;

Τὴ χάρη, ποῦ ἐπιθύμησες, τὴν ἔχω ἐγὼ γιὰ σένα.
Μ' ἔκαμ' ἡ Χάμκω δράχοντα, ἀστρίτη κι' ἀκονάκι.
Ἄς σμίξωμε τὰ χεῖλη μας, Ἐλα νὰ μοιρασθοῦμε
Τὸ χάρισμα τῆς μάνας μου. Τὸ μαῦρό μου φαρμάκι,
Σὰ μυστικόνε θησαυρό, τὸ φύλαξα ὡς τὰ τώρα
Κρυφὰ μέσα στὴ γλῶσσά μου. Τὸ θέλεις; Σοῦ τὸ δίδω...

• • • •

‘Ορμᾶ καὶ πέφτετ ἐπάνω της, κρεμιέται στὸ λαιμό της,
Παλαίβουγε τὰ δυὸ στοιχειά, ἔγκλημα κι' ἀθωότης,
Καὶ μάχονται καὶ πολεμοῦν ποιὸ τἄλλο νὰ χαλάσῃ.
Μὲ καρδιοχτύπι τρομερὸ τὰ κύτταζεν ἡ πλάση.
Κρυφὴ ἀχτίδα φεγγαριοῦ, ἀχνὴ καὶ φοβισμένη
Διαβαίνει τὸ παράθυρο καὶ τρέμοντας προσμένει,
Νὰ ιδῃ τὴ μάχη τὴ φριχτή, τὴ μαύρη ἀνεμοζάλη,
Νὰ μάθῃ ἀν πρέπη νὰ σβυσθῇ, ποτὲ νὰ μὴ προβάλῃ,
· Ή ἄγγελος στὸν οὐρανὸ χρυσὰ φτερὰ ν' ἀπλώσῃ,
Τῆς νίκης τῆς ἀνέλπιστης τὴν εἰδησῃ νὰ δώσῃ.
Τὰ νυχτοπούλια γρούζουνε, χτυποῦνε τὰ φτερά τους
Καὶ δείχνουν τὴ χαρά τους.

Χαμογελοῦν τὰ βοδαρὰ τῆς Δέσποινας τὰ χεῖλη,

Σπιθοβολεῖ καὶ χαίρεται τὸ φῶς μὲς τὸ κανδῆλι,
Καὶ ζωντανεύει ἡ φλόγα του καὶ λέει πῶς θὰ ν' ἀστράψῃ;
Πῶς θὰ νὰ γένη κεραυνὸς τὸ δαίμονα νὰ κάψῃ.
Τὰ βάγια ποῦ τὸ κόνισμα στολίζουν μαραμένα
Τώρα βλαστήσανε χλωρὰ καὶ φαίνοντ' ἀνθισμένα.
Ἡ δάφνη τους πρασίνισε, δὲν τρίβεται, δὲν τρίζει
Καὶ στεφανόνει τὴν Κυρά, μοσχοβολᾶ, μυρίζει.
Ἐνα πουλί, π' ἀνάθρεψε μὲς τὸ κλουβὶν ἡ Φροσύνη,
Ποῦ τοῦχε μάθει τὸ κεχρὶ στὸ στόμα νὰ τοῦ δίνῃ,
Στὸν ὑπνὸ του ἔχονται, χτυπιέται, ἀναφτεράζει
Καὶ τὴν κυρά του κράζει.

Ἄκολουθοῦσε ὁ πόλεμος, καὶ τοῦ φονειᾶ τὸ χέρι
Αἴματωσε στὸ πρόσωπο τὸ μαῦρο περιστέρι.
Ἐχρέματο στὰ νύχια του τὸ δέρμα της κομμάτια.
Σὰν ἀναμμένα κάρβουνα ἐλάμψανε τὰ μάτια.
Τὴν ἔδεσε στὰ χέρια του, τὴ σφίγγει, τὴν πλακόνει.
Καὶ γιὰ ν' ἀρπάξῃ τὸ φιλὶ τὰ χεῖλη του τεντόνει.
Βλέπει τὸ αἷμα πῶσταζε, νοιώθει τὴ μυρωδιά του
Κ' ἔξυπνησε περσότερο ἡ δίψα στὴν καρδιά του.
Φουσκόνουν, ἀναδεύονται ἡ φλέβαις στὸ λαιμό του

Κι' ἀστράφτει ἔνα χαμόγελο πικρὸ στὸ πρόσωπό του.
Ἄχομη δὲν τὴν ἔγγισε... σιμὰ της ἀνασαίνει

Κι' ἀπὸ μακρὰ χορταίνει.

Τὰ χεῖλη του ἐπλησίασαν... « Παρθένε, βόρυγρε με »
Ἐφώναξεν ἡ δύστυχη, « Κυράμεσυ, λύτρωσέ με. »
Κ' εὐθὺς στὰ δυὸ τὰ γέρτα της, ἀδύνατα καὶ κρύα,
Ανέλπιστη καταίβηκεν ἡ δύναμις ἡ θεία.
Καὶ λυέται καὶ τινάζεται καὶ φεύγει τοῦ φονειᾶ της.
Τὴν ἔχασε δ' Ἀλήπασας. Κυττάζει... τὰ μαλλιά της
Ἐλάμπανε στὸν ὅμο της. Ἐτρόμαξε, τοῦ ἐφάνη
Πῶς εἴδε στὸ κεφάλι της τὸ μυστικὸ στεφάνι.
Τὸ φοβερὸ τάμαρτημα, ὃποῦ εἶχε μελετήσῃ,
Τάναφτει πάλαι τὴν καρδιὰ καὶ θέλει νὰ νικήσῃ.
Ἐδάγκασε τὰ δάχτυλα, τὴ σάρκα του ἕεσχίζει
Καὶ βλασφημᾶ, μουγκρίζει.

Καὶ τρέχει, τρέχει ἐπάνω της, ὄρμᾶ νὰ τήνε φθάσῃ,
Καὶ δὲ μπορεῖ τὸ φάντασμα στὰ δάχτυλα νὰ πιάσῃ.
Σημαίνουν τὰ μεσάνυχτα, ἐλάλησε τώρνιθι
Κ' ἐκείν' ἡ ωρὰ τῶδωκε νέαν ψυχὴ στὸ στήθο.

Σὰ νυχτερίδα ἐπέταξε, τὴν ἔχει, τὴν ἀρπάζει
Κ' ἔκει, ποῦ στέκει ἡ Δέσποινα, μ' ὅρμὴ τήνε τινάζει.
Πίγνει τὸ χέρι στὸ λαιμό καὶ τᾶλλο τὸ σηκόνει
Καὶ τὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ χτυπᾷ καὶ φασκελόνει.
Κρημνίζεται τὸ κόνισμα, ἐσθύσθη τὸ κανδῆλι . . .
Τὰ νυχτεπούλια ρύάζονται σὰ λυσσασμένοι σκύλοι.
Πέφτουν τὰ βάγια ἐπάνω του, τοῦ δέρνουν τὸ κεφάλι,
Τόνε ταράζει ζάλη.

Ἐθόλωσαν τὰ μάτια του, τηράζει ὄλόγυρά του,
Τρομάρ' ἀκατανόητη σφίγγει τὸ λάρυγγά του.
Θέλει ν' ἀπλώσῃ στάρματα, θυμᾶται τὸ μαχαῖρι,
Κι' εἶναι βρῷ σὰ σίδερο, παράλυτο τὸ χέρι.
Μένει βουβός ὁ ἄθεος, σὰ μάρμαρο σὰν ξύλο.
Τρίζει ἡ καρδιὰ στὰ στήθη του σὰ μαραμένο φύλλο,
Καὶ δὲν τολμᾷ νὰ κινηθῇ καὶ δὲν τολμᾷ νὰ κρίνῃ,
Μήπως ἀκούσῃ τὴ ḥωνή, τὸ χτύπο του ἡ Φροσύνη.
Θυμμένος δλοζώντανος, βαθειὰ μέσα στὸν ἄδη,
Φορεῖ γιὰ μαῦρο σάβανο τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
Καὶ κρύθεται, μαζόνεται ἀφωνος σὰν τὸ πτῶμα,
Ποῦ τὸ σκεπάζει γῶμα.

Τρισκότιδο καὶ σιωπή! Απέθαναν, ἢ ζοῦνε; . . .

Μὲς τὸ κανδῆλι τῆς Κυρᾶς ἡ σπίθαις ἔεψυχοῦνε·
Λάμπουν ἀκόμη μιὰ φορά, τρέμουνε, ψιθυρίζουν
Ἐνα κρυφὸν χαιρέτισμα καὶ σβυῶνται καὶ καπνίζουν.
Ἄθυσσος, πίσσα ἐσφράγιζε τὰ μάτια τοῦ Βιζήρη·
Μόν' ἡ ἀχτίδα, πῶμβαινε ἀπὸ τὸ παραθύρι,
Σὰν ἀλλο δάχτυλο Θεοῦ, τὰχνὸ τὸ φῶς της χύνει,
Σπιθοβολεῖ χαρούμενη καὶ δείχνει στὴ Φροσύνη
Ἐνα μαχαῖρι δλόχρυσο στὴ μέση τοῦ φονειᾶ της.
Σὰν ἀστραπὴ τοῦ τάρπαξ, τῶχει στὰ δάχτυλά της
Καὶ τὸ κρατεῖ μὲ δύναμη κ' ἐμπρός του τὸ τινάζει
Καὶ τρομερὰ φωνάζει·

«Μὴ ταραχθῆς, Ἄληπασα, δὲ βλέπεις στὸ πλευρό μου
Ποιὸν ἔχω βοηθό μου;
Τὸ χνῶτό σου κατάπιε το, τὸ θέλω, τὸ προστάξω,
Νὰ μὴν ἐγγίσῃ ἐπάνω μου, Ἄλη, γιατὶ σὲ σφάζω.»

Κ' ἐν ὥ τὸν ἐφοβέριζε κ' ἐν ὥ νικᾷ τὸ φίδι,
Χωρὶς νὰ θέλῃ τὸν κεντᾶ μὲ τὸ χρυσὸ λεπίδι.
Γνωρίζει τὸ μαχαῖρί του στὸ κρύο κέντημά του,
Ἡ σάρκα του ἀγατρίχιασεν, ἐπάγωσε ἡ καρδιά του.

Τέει τὸ αἷμά του ζεστό, τὴν τραχηλιά του βρέχει
Κ' ἐπάνω του σὰν ἔρπετὸ γλιστρᾶ κρυφὰ καὶ τρέχει.
Ἐκαμεὶς ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ φωτὸς τὸ βλέμμα
Δὲν εἰδε, δὲν ἐγνώρισε, τ' Ἀλήπασα τὸ αἷμα.
Ἡ γύγτα, ποῦ τὸ κύτταξε, σὰν ἀδῆς μελανιάζει
Καὶ μὲ μαυρύλα τρομερὴ τὸ πρόσωπο σκεπάζει.
Ἐγνώρισε τὸ θάνατο. Σὰν ἀσπονδος ἐχθρός του
Ο Χάρος στέκει ἐμπρός του,

Πέφτει στὴ γῆ καὶ σέρνεται μακρ' ἀπὸ τὴ Φροσύνη,
Θέλει νὰ κράξῃ τὸν Ταχήρ, καὶ δὲν τολμᾷ νὰ κρίνῃ.
Σέρνεται πάντα σὰ σκορπιός, τὸ σκότος ψηλαφίζει,
Βρίσκει τὴ θύρα ἀνέλπιστα, ἀπλόνει, τὴν ἐγγίζει.
Ἀγάλια, ἀγάλια σκόνεται ὀλόρθιος καὶ κυττάζει,
Κἀνεὶς δὲν τὸν ἀκλούθησε, κἀνεὶς δὲν τόνε κράζει.
Σιγή, σιγὴ βαθύτατη, καὶ μόνον σὲ μιὰν ἄκρη
Ἄκούει κάτι ποῦ ἔσταζε στὸ πάτωμα σὰ δάκρυ,
Καὶ λίγα λόγια ἀπόκρυφα σὰν κ' ἐπαρακαλοῦσε
Ἡ Φρόσω τὴν Παρθένο της καὶ τὴν εὐχαριστοῦσε,
Οσο μακρὺ κ' ἀν ἥτανε τὸ φοβερὸ τὸ χέρι,
Δὲν φθάνει τὸ μαχαῖρι.

«Ταχήρ, Ταχήρ, ἐφώναξε, τρέγα σ' ἐμέ, Ταχήρ!»
»Τρεχάτε, πῶς δὲ φαίνεσθε; Θὰ σφάξουν τὸ Βιζήρη!»
Πλακόνει ἡ ἀλητικόλασις, Ταχήρης καὶ φονειάδες
Μὲ τὰ σπαθιάξεγύμνωτα, μὲ φῶτα, μὲ λαμπάδαις.
Καὶ βλέπουν τὸν Ἀλήπασα γῆλωμὸ σὰ θειαφοκέρι
Καὶ τὴ Φροσύνη ἀκίνητη, ποῦ ἐθάστα τὸ μαχαίρι.
Ορμοῦν νὰ τὴν ἀρπάξουνε, γὰ τὴνε καταπιοῦνε
Ἡ Φρόσω δὲν ἐσάλεψε κ' ἐκεῖνοι δὲν τολμοῦνε.
Μὲ μιὰ ματιὰ τοῦ Ἀλήπασα, ποῦ πάλαι ζωντανεύει,
Ἐμειναν δῆλοι ἀκίνητοι, κανείς τους δὲ σαλεύει.
Χτυποῦν, σφυρίζουν τὰ σπαθιά, φωλεύουνε στὴ θήκη,
Καὶ καρτεροῦν σὶ λύκοι.

.

ΑΛΗΣ.

Παιδιά μου, μὲ προφθάσατε σὴν ὥρα τὴ στερνή μου.
Ἀπόψε μὲ ξεθάψετε. Νάγετε τὴν εὐχή μου!
Ἐμεινα ἕρμος κι' ἄχαρος τώρα στὰ γερατειά μου.
Μακρά, μακρὰ στὸν πόλεμο ἐπῆγαν τὰ παιδιά μου.
Ἐψὲς μὲς τὰ μεσάνυχτα ἥλιθ' ὁ Μουχτάρ σ' ἐμένα
Μ' ἐντροπαλὸ τὸ πρόσωπο, μὲ βλέφαρα κλαμένα,

Μ' ἀγκάλιασε, μ' ἐφίλησε, μ' ἄνοιξε τὴν ψυχή του

Καὶ μοῦ γυρεύει γιατρικὸ γιὰ μιὰ σκληρὴ πληγή του.

Μεσὶ λέγει πῶς ἀγάπησεν, ἀνάθεμα τὴν ὥρα

Οποῦ δὲν εἶναι τος ἐδῶ, νὰ τὴ γνωρίσῃ τώρα,

Μιὰν ἀπίστη, μιὰ γριστική... κυττάξετε εἰν' ἐκείνη.

Μὲ παρακάλεσε θερμὰ νὰ πάρω τὴ Φροσύνη

Καὶ νὰ τὴν ἔχω σὰν παιδί. Ἀδύνατος πατέρας

Ἐπαξιμεῖς τὸν χρόφεμου νὰ κρύψω αὐτὸ τὸ τέρας.

Ἐρημη κι' ὄλομόναχη μὲς τὸ νερὸν νὰ μείνῃ,
Νὰ σκιάζεται στὸν ὑπνο-τῆς, στὸ βράχο νὰ χτυπιέται,
Χωρὶς νᾶχη ἔνα σύντροφο, καὶ νὰ μὲ καταριέται.
Δε κάξη νὰ διαλέξετε ἀπ' ὅσαις τὴ γνωρίζουν
Νὰ συντροφέψουν τὴν κυρά, μ' ἀφροὺς νὰ τὴν στολίζουν.
Νᾶν' ὅλαις πρωτοστέφαναις. Ἀπόψε θὰ ταῖς δώσω
Τὴ λίμνη μου γιὰ χάρισμα καὶ δέσποινα τὴ Φρόσω.
Συρέτε νὰ ταῖς εῦρετε, συρέτε ἀπ' ὄνομά μου ...
Ἀπόστασα, ἐδείλιασαν τάχαρα κόκκαλά μου.
Εἴμαι, παιδιά μου, γέροντας, θὰ πάγω νὰ ἡσυγάσω.
Συρέτε μόνοι, δὲ μπορῶ, παιδιά μου γὰ σᾶς φθάσω.
Φρόντισε σύ, Ταχήρη μου, τὰ λόγια μου θυμήσου ...
Φροσύνη, καλονύχτησε, γλυκά, γλυκὰ κοιμήσου.

· · · · ·

Ἐφυγ' ἐκεῖθε μοναχός. Τὰ μάτια του σηκόνει
Καὶ μιὰ βλαστήμια ἀνήκουστη στὸν οὐρανὸν καρφόνει.
«Σταυρέ, Σταυρέ, μ' ἐνίκησες! Χρώσταγε αὐτὴ τὴ γάρη
»Σὲ μιὰ... σὲ μιὰ Μαγδαληνή. Χαρὰ στὸ παλληκάρι,
»Ποῦ ἐπάλαιψε γιὰ σέναγε. Τώρα μ' ἐσὲ τριτόνει ...

· · · · ·

193 1.

‘Η γλῶσσά του ἔσταζε χολή, τὸ γῶμα φαρμακόνει.
‘Αφρίζανε τὰ χείλη του, χρυφὴ χρυφὴ τρομάρα
‘Εγώνεψε στὰ στήθη του. Σὰν ἀδικη κατάρα
Περιπλανᾶται μόνος του, σκοτάδι στὸ σκοτάδι.
Τοῦ φαίνετ’ ἀτελείωτο πῶς εἰν’ ἐκειδὸ τὸ βράδυ.
Βουβό, βουβό τ’ Ἀλήπασα διαβαίνει τὸ ποδάρι,
Ευπνοῦν καὶ φεύγουν τὰ ἑρπετὰ, χρυμμένα στὸ χορτάρι.
Χωρὶς νὰ θέλῃ ἐπέρασε καὶ βλέπει στὸ πλευρό του
Γιγαντιαῖο φάντασμα, τὸ μαῦρο πλάτανό του (6).
Τοῦ ἐφάνηκε ποὺ ἐγλίστρησε . . . ἐσθύστηκε, τρομαζεῖ
Κ’ ἔνα κλαδάκι χαμηλὸ στὰ δάχτυλά του ἀρπάζει.
‘Εσείστηκεν δὲ πλάτανος, τὰ φύλλα τὰ ξερά τοὺς
‘Ἐτριξαν, ἀνεμίσανε, σκορποῦν διλόγυρά του.
‘Ο ἀνεμος ἀνάδεινε τοῦ δένδρου τὰ κλωνάρια
Κ’ οἱ ἵσκοι τους μυρμήγκιαζαν τ’ Ἀλῆ μὲς τὰ ποδάρια.
Τὰ μάτια του, ποὺ ἐθάμβωσαν, τὰ βλέπουν καὶ πιστεύουν
Πῶς εἶγαι φίδια φτερωτά, ποὺ γύρουν του χορεύουν.
Χύνεται, φεύγει, ἐκάπνισε, καὶ λέγουν πῶς τὸ ξύλο,
Ποὺ ἐθάσταξε δὲ Ἀλήπασας, ποτὲ κάνένα φύλλο,
Ποτὲ δὲν ἐξεφύτρωσε, γυμνό, φωτοκαμένο,
‘Εμεινε στεῖρο πάντοτε ὡσὰν ἀφωρεσμένο.

Ἐφθασε στὸ κρεβάτι του, ἀπλόνεται καὶ γέρνει,
Ολογυχτὶς τὸ μάτι του δὲν κλεῖ καὶ παραδέρνει.

• • • • •

Μόγοι ἐμείναγε οἱ φονειάδες, ἐκυττάξαν τὸν Ταχήρη
Καὶ κρυφὰ χαμογελοῦνε γιὰ τὰ λόγια τοῦ Βιζήρη.
Λὲς καὶ σκιάζονται κ' ἔκεινοι μιὰ γυναῖκα μοναχὴ
Καὶ προσμένουνε νὰ ιδοῦνε τὸν Ταχήρ νὰ κινηθῇ.

• • • • •

Εἰς τὴν ἄκρη της κ' ἡ Φρόσω πάντοτε γονατισμένη
Δὲ στενάζει, δὲ δακρύζει καὶ σχεδὸν δὲν ἀνασάίνει.
Μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, μὲ τὰ μάτια της ψηλά,
Λὲς καὶ τώρα δὲ φοβεῖται νὰ τηράξῃ τὴν Κυρά.

• • • • •

Ἄπ' τὴν ὥρα πῶχει ἀκούσῃ τὸ σκληρὸ τὸ θάνατό της,
Μιὰ οὐράνια γαλήνη πλημμυρεῖ τὸ προσωπό τῆς:
Δὲν ἀνήκει πλειὰ τοῦ κόσμου, λές κ' ἔχάθη τὸ κορμὶ¹
Καὶ δὲ μένει στὴ Φροσύνη παρὰ κάλλος καὶ ψυγή.

• • • • •

Σταματᾷ στὸ μέτωπό της ἡ φωτὶ ἀπὸ ταῖς λαμπάδαις
Σὰν μαρτύριου σεφάνι, ποῦ τῆς δίδουν οἱ φονειάδες.
Αναδεύονται τὰ χείλη, ροδαρὰ σὰν τὴν αὔγη,
Μοσχολίβανο μυρίζει, μυστικὰ παρακαλεῖ.

• • • •
« Ἄν τὰ τόσα κατηφρόνια, ἀν τὰ τόσα δάχρυά μου
» Δὲν ἐπλύναντὴν ψυχήμου καὶ τὸ χρίμα, Δέσποινά μου,
» Δόξμου κι' ἄλλα, δόξμου κι' ἄλλα, νᾶλθω ἡ μαύρη καθαρή,
» Οπως ἥμουνα, Κυρά μου, σῆς μητρός μου τὸ βυζί ».

• • • •
Ἐπαράδωκε τὰ χέρια μοναχή της ἡ Φροσύνη
Δροσερὰ σὰν τὸ νεράκι, ἀσπρα, κάτασπρα σὰν κρίνοι.
Ο Ταχήρ ὄρμῳ, τάρπάζει καὶ τῆς τάδεσε σταυρό,
Τὸ σχοινὶ τραβᾷ μὲλύσσα, βλασφημῶντας τὸ Χριστό.

• • • •
Τῆς τὰ σφίγγει, τῆς τὰ σφίγγει κι' ὀλητής της δέχορταίνει,
Αἷμα ἰδρωσε τὸ δέρμα κι' ὁ φονειᾶς της ἀναστίνει.
« Τὰ παράσφιξες, Ταχήρ... δὲ σοῦ φεύγω, μοῦ πονεῖ.
» Κύτταξε βαθειὰ σὴ σάρκα πῶς ἐμβῆχε τὸ σχοινί. »

Οὕτ' ἀπόχριση δὲ δίνει, τήνε σπρώχνει, τήνε σύρει.

Ἐθυμήθηκε τὰ λόγια, βλέπει ἐμπρός του τὸ Βιζήρη.

Ἐπεράσανε τὴν θύρα, βγαίνουν ἔξω στὴν αὐλή.

Ἡ Φροσύνη τί γυρεύει; μὲ τὸ μάτι τί ζητεῖ;

• • •
Ἡ γλυκειά της παραμάνα σὲ μιὰν ἄκρη καθισμένη
Κλαίει ἡ δύσυχη, σενάζει. Πόσαις ὥραις ποῦ προσμένει!
«Δός μου, μάνα τὴν εὐχή σου, μὲ φωνὴν ἀγγελικὴ
»Τῆς ἐφώναξε ἡ Φροσύνη, θὰ ιδωθοῦμε ἐπάνω ἐκεῖ.»

• • •
»Ζῆσε, μάνα μου, γιὰ μένα, ποῦ σὸ μνῆμα καταιθαίνω,
»Γιὰ τὴ μαύρη σου Φροσύνη παρακάλει τὴν Παρθένο.
»Τὰ παιδιά μου! Θεέ μου, Θεέ μου, ἐσπλαχνίσου τὰ ὄρφανά.
»Δὲν ἐφταίξανε, εἴν' ἀθῶα! Μὲς τοῦ κόσμου τὴν ἐρμιὰ

• • •
»Ἀν ἐγὼ ἡ σκληρὴ τάφηκα, Θεέ μου, μὴ τὰ λησμονήσῃς!
»Ολομόναχα εἶναι τώρα, μὴ τάφήσῃς, μὴ τάφήσῃς.
»Φύτεψε μὲς τὴν καρδιά τους, σὺ πατέρα μου γλυκέ,
»Ἐσπλαχνία, ἐλεημοσύνη γιὰ τὴ μάνα τους, γιὰ μέ.

»Μή πικραίνεσαι, Χρυσῆ μου, μὴ δακρύζης, μὴ σενάζης;
»Παρηγόρα με τὴ μαύρη, μὲ τὰ δάκρυα μὲ δειλιάζεις...
»Μάνα μου, μὴ λησμονήσης τὸ μικρό μου τὸ πουλί,
»Ορφανὸ κι' αὐτὸ τάφινω, ἔρημο μὲς τὸ χλουσί.

• • • •

»Καθ' αὔγη νὰ μοῦ τὸ βρέχης, τὰ φτερά του νὰ δροσίζης,
»Μὲ τῆς λίμνης μου τὸ κῦμα κάθ' αὔγη νὰ τὸ ποτίζης.
»Ποιὸς ηξεύρει μὴ τὸ μαῦρο μὲς τῆς λίμνης τὸν ἀφρὸ
»Καταλάβῃ πῶς τοῦ στέλνω τὸ φιλί μου τὸ στερνό.

• • • •

»Καὶ τὴν ἄνοιξη τὸ βράδυ μὲ φεγγάρι, μὲ γαλήνη
»Νάρχεστε στὸ περιγιάλι καὶ νὰ κλαῖτε τὴ Φροσύνη.
»Τὰ παιδιά μου . . . μὴ τὰ φέρης, εἶναι τάχαρα μικρά,
»Θᾶλθηρ ὡρατουσνὰ κλάψουν καὶ γιὰ μὲκάμμια φορά.»

• • • •

· Η Χρυσῆ ἡ δυστυχισμένη ἀπ' τὴν πίκρα λὲς καὶ σκύεται.
· Ο Ταχήρης, ποῦχε ἀκούσῃ, ώς κι' αὐτὸς ψυχοπονιέται
Καὶ κυττάζει τὴ Φροσύνη καὶ τὰ χέρια της τὰ λεῖ
Ν' ἀγκαλιάσῃ τὴ Χρυσῆ της, νὰ τῆς δώσῃ ἐνα φιλί.

Τί φιλὶ ποῦταν ἔκεινο ! Έχει μέσα του χρυμμένη
Τὴ στιγμὴ ποῦ τὸν ἐπάνω μὲ τὸν κάτου κόσμο δένει.
Έχει μέσα του τὸ σχώριο, τὸ τρισάγιο, τὸ λιθάνι,
Τὸ λουλοῦδι, ποῦ βλαστάνει
Εἰς τὴ γέρσα γῆ τοῦ τάφου ! Έχει μέσα τὴν ἐλπίδα,
Τῶνειρο τοῦ πεθαμένου, τὸ κιθοῦρι, τὴ σανίδα,
Ποῦ μᾶς κάνει κι' ἀναπλέμε μέσα στὸ ἄβαθο τὸ μνῆμα,
Μὲς τοῦ ἀπέραντου τοῦ χρόνου τὸ κατάμαυρο τὸ κῦμα.

Τὸ θυμοῦμαι κ' ἐγὼ ἀκόμα !

Όταν τῷριξα στὰ μάτια, ὅταν τῷριξα στὸ στόμα
Τοῦ παιδιοῦ μου, τῆς μητέρας... Τὸ θυμοῦμαι, δὲν μ' ἀφίνει
Κι' ἀπὸ τώρα τὸ γυρεύω, χριστιανοί μου, ἐλεημοσύνη.
Όταν ἐλθῃ ἔκεινη ἡ ὥρα, σὲ παράμερη μιὰν ἄκρη
Νὰ μὲ χώσετε κ' ἐμένα, μ' ἔνα σχώριο, μ' ἔνα δάκρυ.

Τί φιλὶ ποῦταν ἔκεινο ! Θεέ μου ! Θεέ μου, πῶς μποροῦνε

Τώρα πλειὸν καριστοῦνε !

Ἐθυμήθηκε ὁ Ταχίρης τὴ σκληρὴ τὴν προσταγὴ του
Καὶ φοβεῖται τὴ ζωὴ του.

Ἀπεμάκρυνε τὴ Φρόσω καὶ στὸ χῶμα ἔαπλωμένη
Μέν' ἡ Χρύσω λιγωμένη.

Ἐκινήσανε οἱ φονειάδες, συγοδεύουν τὴν Φροσύνη,

Δὲν τολμᾷ κάνεις νὰ κρίνῃ.

Τέσσο δρόμο ποῦ διαβαίνουν, μιὰ ψυχὴ δὲν ἀπαντοῦνε,

Ἐνα λόγο δὲν ἀκοῦνε.

Δὲν ταράζεται τὰ γέρι, ἐθουβάθηκε τὸ κῦμα,

Λέσσ ὁ κόσμος εἶναι μνῆμα.

Περπατοῦν ἀκόμη ὀλίγο, σὲ μιὰ θύρα σταματοῦνε

Καὶ χτυποῦνε καὶ χτυποῦνε.

Σκούζουν, βυάζονται τὰ κλεῖθρα καὶ τὰ μάνταλα μουγ-

Σκύλοι γρούζουνε, γαυγίζουν. [κρίζουν,

Ἐνας δαιμονας προσβαίνει μὲ κλειδὶα καὶ μὲ φανάρι

Γιὰ νὰ ιδῃ ποιὸν θὰ νὰ πάρῃ.

Δὲν ἐπρόσμεινε ἡ Φροσύνη, μπαίνει ἡ μαύρη μοναχή της,

Τήγε κλοῦν στὴ φυλακή της.

«Ἐπουράνιε πατέρα, στεῖλ’ ἐδῶ μὲ τὴν εὐχή σου

» Λίγον ὑπνο στὸ παιδί σου.

» Εἶμαι τόσο ἀποσταμένη! » — Εξαπλώθηκε στὸ χῶμα,

Ποὺ τῆς ἔχουνε γιὰ στρῶμα.

Κάνει πάλαι τὸ σταυρό της, μελετᾶ τὰ πατερμά της,

Πέφτουνε τὰ βλέφαρά της,

Καὶ γλυκά, γλυκὰ κοιμᾶται εἰς τῆς γῆς τὴν ἀγκαλιά,

Σὰν πουλάκι στὴ φωλιά.

ΗΜΕΡΑ ΚΡΙΣΕΩΣ.

ΣΗΚΩΝΕΤ' ὁ Ἀλήπασας βαρὺς ἀπὸ τὸν ὕπνο

Καὶ στρώνεται σ' ὄλόχρυσο μεταξωτὸ διβάνι.

Τὰ βλέφαρά του κόκκινα ἀπὸ τὴν κακονύχτια,

Μελανιασμένα καὶ θολά, σπαράζουνε καὶ τρέμουν.

Θεέ μου, πῶς ἐγέρασεν ἀπὸ τὰ ψὲς τὸ βράδυ!

Ἐκύτταζε τὰ γένεια του, λευκότερα τὰ βλέπει

Κ' ἐπέρασε τὰ δάχτυλα στὸ κρύο μέτωπό του,

Σὰν νᾶθελε μὲ δύναμη νὰ σθύσῃ ταῖς ρυτίδαις,

Ηοῦ ἐχάραξεν ἐπάνω του τὸ φοβερό του κρίμα.

Ἄκινητοι τριγύρω του, δρῦοὶ καὶ τρομασμένοι,

Στέκουν ὁ Γκέκας ὁ Βελῆς μὲ τὸ Γιουσούφ Ἀράπη.

Κρυφά, κρυφὰ κυττάζονται, ρωτιῶνται ἀναμεσό τους,

Τί σύγνεψο νὰ πλάκωνε τὰ στήθη τους Βιζέρη.

Σιωπηλὸς παράμερα, ἀγνός, συλλογισμένος,

Μὲ τὸ κεφάλι του γυρτό, ἔστεκε κι' ὁ Ταγήρης (α).

"Ολοι γνωρίζουν τὸν Ἀλῆ, κανεὶς δὲν ἀναστάνει.
Βουβὰ τὰ παλληκάρια του ἐπαίζανε τὰ μάτια
Στάρματα τάξετίμωτα, ποῦ κρέμονται τριγύρω.
Ἐκεῖ σπαθιὰ τῆς Δαμασκοῦ, ἔκεῖ χρυσᾶ πιστόλια.
Καὶ καρυοφύλλια ἔακουστὰ καὶ χίλια γιαταγάνια.
Τί κρίμα ποῦταν ἀνεργα καὶ τὰ φοροῦσε ὁ τοῖχος!
Ἀστράφτει ἀκόμη φλογερὸ ἀνάμεσ' ἀπὸ τᾶλλα
Τοῦ Χρήστου τὸ περήφανο, τὸ φοβερὸ μιλλιόνι,
Τοῦ Μπουκουβάλα τὸ σπαθί, ποῦ ἀκόμη λαχταρίζει,
Τὸ καρυοφύλλι τοῦ Σταθᾶ, τοῦ Ζίδρου τὸ χαντζάρι (6),
Τοῦ Ζίδρου τάγιο λείψανο, ποῦ δίπλα μὲς τὴ θήκη
Κοιμᾶται κι' ὀνειρεύεται κρυφὰ τὴν Ἐλασσῶνα!
Εἴκοσι χρόνια θὰ σταθοῦν ἀκόμη κρεμασμένα
Καὶ θὰ ἔυπνήσουν ὑστερα, οὐ' ἀναστηθοῦνε πάλαι
Καὶ ποιὸ θὰ πάρῃ σύντροφο τὸ Μάρκο καὶ τὸ Διάκο,
Καὶ ποιὸ μὲ τὰ Γριβόπουλα καὶ μὲ τὸν Καρατάσο,
Θὰ στήσῃ τὸ λίμερι του ψηλὰ στὸ Μοναστήρι.
Κι' ὅταν ἀρχίσῃ ὁ σκοτωμὸς κι' ὁ πόλεμος ἀνάψῃ
Καὶ πιάσῃ πάλαι τάρματα τοῦ Λούρου τὸ ποτάμι
Καὶ ἔαφνισθῇ στὸν ὑπνο της ἡ ἔρμη Βαλαώρα,
Τότε καὶ τ' Ἀσπροπόταμο τὸ κῦμά του θ' ἀνοίξῃ

Καὶ θὰ φωνάξῃ στὰ βουνά, τὸ Περγαντί, σὴ Λάμια (γ),

Ν' ἀνθίσουν, νὰ γιορτάσουνε τὴν ὥρα, τὴν ἡμέρα,

Ποῦ ἀνέλπιστα ἔζωντάνεψαν τὰ κόκκαλα τοῦ Βάλτου.

Φυτά, λουλούδια ὀλόχαρα κοσμοῦν τὰ παραθύρια,

Καὶ ρίγνουν χίλιαις μυρωδιαις καὶ χαίρονται στὸν ἥλιο.

Δυὸς μέραις δὲν τὰ πότισαν, κάνεις δὲν τὰ θυμαῖται.

Λίγη δροσοῦλα, πῶπεσε, τάναστησε τὰ μαῦρα,

Κ' εὐχαριστοῦν τὸν οὐρανό, ποῦ δὲν τὰ λησμονοῦσε

Κ' ἐφρόντιζε γιὰ τάχαρα μέσα σ' ἔκειδόν τὸν ἄδη.

Λαλοῦν φλογέραις γύφτικαις, ἀκούονται τραγούδια

Καὶ βροντοφῶνα τύμπανα καὶ θόρυβος καὶ γέλοια

Καὶ σκλάβοι, ποῦ χορεύουνε καὶ θέλουνε νὰ πνίξουν

Μὲς τὴν ψευδῆ τους τὴ χαρὰ τὸ φόβο, ποῦ τοὺς δέρνει.

Ἄλλοι στὸ χῶμα σέρνονται, στὴν πέτρα γονατίζουν,

Παρακαλοῦνε τὸ Θεό γιὰ τὸν καλὸν ἀφέντη

Καὶ σκούζουνε καὶ δυάζονται καὶ δὲ γυρεύουν ἄλλο,

Παρὰ νὰ ρίξῃ ἐπάνω τους ὅλη του τὴν κατάρα

Κι' οὔτε μιὰ τρίχα νὰ βλαφθῇ, νὰ πέσῃ τοῦ Βιζήρη.

Ἄλλοι φονειάδες σέρνουνε, στὴ γῆ ποδοκοιλοῦνε

Μὲ βλασφημίαις, μὲ χαραῖς λαχταριστὰ κεφάλια

Καὶ πάζουν, μετωρίζονται, γελοῦνε, κυνηγιῶνται,

Κια ποιὸς πετῷ στὸν ἄλλονε ἔνα κομμάτι αἷμα,
Ποιὸς δέρνει τοὺς συντρόφους του μὲ σκοτωμένου χέρι,
Καὶ ποιὸς βαστοῦσε μιὰ καρδιὰ γιὰ νὰ πετροβολήσῃ.
Μικρὰ παιδιά, ποῦ ἐμάθαιγαν τὴν τέχνη τοῦ πατέρα
Μὲ τὰ λεπίδια τους κεντοῦν τάψυχα τὰ κουφάρια
Καὶ τρέχουν καὶ σκοτόνονται, χτυπιῶντ' ἀναμεσό τους,
Ποιὸ κεφαλαῖς περσότεραις σκληρὰ νὰ πρωταρπάξῃ,
Γιὰ νὰ ταῖς βάλῃ ἐπανωταῖς, νὰ χτίσῃ πυραμίδα.
Κ' ἐκεῖ ὅποῦ ταῖς ἔστενε, ἄλλο παιδὶ τὸ σπρώχνει,
Τὸ ρίγνει κατακέφαλα, καὶ τοῦ χαλᾶ τὸν πύργο.
Διαβαίνει κ' ἔνας γέροντας, τυφλὸς καὶ λιμασμένος,
Κ' ἐλεημοσύνη τοὺς ζητεῖ, τὸ χέρι τοὺς ἀπλόνει.
Κ' ἐκεῖνα μὲς τὰ δάχτυλα, ποῦ τρέμουν ἀπὸ κρύο,
Τοῦ ρίγνουν ἔνα κάρβουνο, κ' ἔνα κομμάτι πτῶμα,
Καὶ τόνε δειώχνουν σκούζοντας «Ψῆσέ το νὰ χορτάσῃς.»
Γιάννινα, μαῦρα Γιάνγινα, πῶς σᾶς βαστάει ὁ κόσμος!
Τέτοιαις χαραῖς ἀκούονται, καὶ τέτοια πανηγύρια
Μὲς τὸ παλάτι τοῦ Ἀλῆ, μὲς τὴ σπηληὴ τοῦ λύκου (δ).
Τὸν ἐξυπνοῦσαν τὴν αὐγή, τὴ νύχτα τὸν κοιμίζουν.
Σήμερα δὲν ἐπρόσεχεν, εἶχεν ἄλλου τὸ νοῦ του.

ΑΔΗΣ.

Γιουσούφ Ἀράπη καὶ Βελῆ, συρέτε, δὲ σᾶς θέλω·
Ἄς μείνη μόνος ὁ Ταχήρ, οἱ ἀλλοι τραβιχθήτε....
Οχι, σταθῆτε μιὰ στιγμή, μὴ φύγετε, σταθῆτε.
Μούπανε πῶς ἐπιάσετε μὲ προδοσιὰ στὸν ὑπνο,
Τὸ γέρο Δράκο στὰ βουνὰ μὲ δυό του παλληκάρια.
Συρέτε νὰ τὸν φέρετε, θέλω νὰ ιδῶ ποιὸς εἶναι.

Φεύγ' ὁ Γιουσόνφ κ' ἐγύρισε σὲ λίγο μὲ τὸν χλέφτη.

* Ήταν ὁ Δράκος γέροντας, δρθός σὰν χυπαρίσσι,
Τὰ χρόνια δὲν ἐλύγισαν τὸ φοβερό του αὐχένα.
Ὦς τὰ νεφρὰ τοῦ σέρνεται ἡ κάτασπρή του χήτη
Καὶ τὰ γυμνὰ τὰ στήθη του μαυρίζουν λογκωμένα:
Εἶναι τὰ μάτια του ἀειτοῦ, τὸ μέτωπό του βράχος,
Καὶ μὲς τὸ βράχο ἐδρίζωσαν σὰν δυὸς κισσοὺς τὰ φρίδια.
Περήφανο τὸ μέτωπο, ψηλὸς καὶ χιονισμένο,
Γυρεύει ἀκόμη πόλεμο σὰν τὸ βουνὴ τῆς Κιάφας.
Τὸ πάτωμα τοῦ παλατίου τὰ πόδια του κλονίζουν
Καὶ τάρματα, ποῦ κρέμοντο τριγύρω καρφωμένα,

Ἐγνώρισαν τὸ πάτημα τοῦ φοβεροῦ τοῦ κλέφτη
Κ' ἔξυπνησαν κ' ἐθρόντησαν, γιὰ νὰ τὸν χαιρετήσουν.
Ο τοῖχος ἀντίθεουρε κι' ὁ Δράκος στὴ φωνή τους
Γιὰ πρώτη κ' ὕστερη φορὰ ἔνοιωσε λίγο δάκρυ,
Ποὺ ἐθάμβωσε τὰ μάτια του. Εὐλογημένο δάκρυ !

.

ΑΛΗΣ.

Ποιὸς εἶσαι σύ, παληγόγερε, καὶ μ' ἀγριοκυττάζεις ;

ΔΡΑΚΟΣ.

Δράκο μὲ λένε, Ἀλήπασα, καὶ Δράκος θὰ πεθάνω.

ΑΛΗΣ.

Γονάτισε, προσκύνησε, κ' εἴμαι καλήτερός σου.

ΔΡΑΚΟΣ.

Δὲν ἐγονάτισα ποτέ, παρὰ στὸ μετερίζει.
Ἄλλοι δὲν ἐπροσκύνησα, παρὰ στὴν ἐκκλησιά μου.

ΑΛΗΣ.

Αχόμη μ' ἀνδρειεύεσαι ! Ἔλα στὸ νοῦ σου Δράκο,
Καὶ λάθε χάρι τὴ ζωή. Προσκύνα, παραδώσου.

ΔΡΑΚΟΣ.

Ἐγει ἡ καρδιά μου κόκκαλο, Ἀλῆ, καὶ δὲ λυγίζει.
Τοῦ κάκου γὰ παιδεύεσαι, κόψε με, κρέμασέ με.

ΑΛΗΣ.

Τί γὰ σὲ κόψω ; ἐκούφωσες. Ή φλέβα σου δὲν ἔχει
Γιὰ μὲν βάψη τὸ σπαθὶ ἔνα ποτήρι αἷμα.
Ιροσκύνα τὸ Βιζέρη του, κ' ἔλα στὴ δούλεψή του.

ΔΡΑΚΟΣ.

Αὕσε τὰ χέρια μου γὰ ἰδῆς, Ἀλῆ, ἀν ἦμαι κούφιος·
Ποτάμι εἶναι τὸ αἷμά μου, κι' ὅπου χυθῇ θὰ πνίξῃ.
Κόψε με, σοῦπα, κόψε με, δὲ θέλω τὸ ψωμί σου·
Ἄγ ἔγκης σκύλους ρίξε το, δός το οὐ Βελῆ Γκέκα.

ΒΕΛΗ ΓΚΕΚΑΣ.

Ο Βελῆ Γκέκας τῶφαγε καὶ τώρα τρώει κ' ἐσένα.

ΔΡΑΚΟΣ.

Μ' ἔξαρνισες στὸν ὑπνό μου, δὲν εῖσαι παλληκάρι.

Μὲ τὸ ψωμὶ τ' Ἀλήπασα ἔγινες χήρα μάνα.

Πῶς δὲ θυμᾶσαι τὴ βραδειὰ στὰ Πέντε τὰ Πηγάδια,

Ποῦ σ' ἔκραξα, σοῦ φώναξα μέσ' ἀπὸ τὸ καρτέρι,
Νὰ βγῆς νὰ πολεμήσωμεν οἱ δυό μας, Βελῇ Γκέκα,
Καὶ σὺ δὲν ἀποκρίθηκες κ' ἐκρύφτηκες στὸ λόγχο ;
Ἄν ξθελα σ' αἰμάτονα, σ' ἔπιανα ζωντανόνε,
Καὶ δὲν ἐκαταδέχτηκα, γιατὶ μὲ λέγε Δράχο !

• • • • •
‘Ο Βελῇ Γκέκας ἄγνισε κ' ἅπλωσε στὸ μαχαῖρι.

ΑΛΗΣ.

Εἶσαι Σουλιώτης; ... Πᾶρτέ τον, πᾶρτέ τον χάρισμά σας,
Μὴ τὸν χασομερήσετε. Μ' ἔψησε τόσα χρόνια·
‘Ηλθε καιρὸς ταῖς χάραις του νὰ τοῦ πλερώσω τώρα.
Μηγύστετο τοῦ Σαμουήλ, τρισάγιο νὰ τοῦ ρίξῃ,
Γιατ' εἶναι ἀξεμολόγητος κ' ἡ γῆ δὲ θὰ τὸν λυώσῃ.
Συρέτε, στρῶστε τάλογα, τροχήστε τὰ σπαθιά σας,
Κ' ἐνγάπτε στὸ Ξερόμερο, φᾶτε βουνὰ καὶ λόγκους,
Καὶ μὴ γυρίσετε σ' ἐμὲ καὶ μὴ φανερωθῆτε,
Άν πρῶτα δὲ μοῦ πιάσετε τοὺς δυὸς Κατζαντωναίους.

• • • •
Καὶ μὲ τὸ χέρι ἐπρόσταξε νὰ τραβηγθοῦν νὰ φύγουν.
‘Ο Δράχος τὸν ἐκύτταξε καὶ βγαίνει τραγουδῶντας

«Σαρράντα χρόνια ἐνήστεψα μὲ τῆς Τουρκιᾶς τὸ αἷμα,
»Καὶ σήμερα τὸ πάσχα μου τὸ Σοῦλι θὰ γιορτάσῃ.
»Φάγε, Βελῆ, τὴ σάρκα μου, φάγε τὰ γηρατειά μου,
»Νὰ βάλῃς αἷμα στὴν καρδιά, ψυχὴ μὲς τὸ κουφάρι,
»Πρὶν ἔθγης στὸ Ξερόμερο καὶ βρῆς τὸν Κατζαντώνη.»

• • • • .

“Εσκυψαν, ἐπροσκύνησαν, ἔφυγαν τρομασμένοι.

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, Ταχήρ, ποιὸς τῷ λπιζε!... Εἶναι ἔτοιμα τὰ πάντα;

ΤΑΧΗΡ.

Βιζήρη μου, σ' ἐδούλεψα. Στὴ φυλακὴ δεμέναις
Προσμένουνε κ' ἡ Δεκαφτὰ μὲ τὴν Κυρὰ Φροσύνη.

ΑΛΗΣ.

Τὴν ὥρα ποὺ τὴν ἔδεσες δὲν ἔχλαψε Ταχήρη;
Δὲν εἴπ' ἔνα παράπονο, δὲν ἄχνισ' ἀπὸ φόβο,
Δὲν ἐνθυμήθη τὸ Μουγτάρ καὶ δὲ μ' ἐκαταράσθη;

ΤΑΧΗΡ.

“Οχι, Βιζήρη, μῶδωκε μονάχη της τὰ χέρια
Καὶ τόσο, τόσο τάσφιξα, ποὺ αἰμάτωσαν τὰ νύχια.

Ἐκείνη δὲν ἀνάσανε, πεζὴ μᾶς ἀκλουθοῦσε,
Δὲν ἔπειτα πάτια τῆς στὴ γῇ οὔτ' ἔνα δάκρυ,
Δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα τῆς κ' ἐντροπαλή σὰ νύφη,
Ποῦ ἐμβαίνει μὲς τὴν ἐκκλησιάν, στὴ φυλακὴν ἐμβῆκε.
Σὲ λίγο πάλαι ἐπίστρεψα μὲ ταῖς συντρόφισσαῖς τῆς,
Τὴν ηὔρα ποῦ ἑκοιμώτουνε στὸ χῶμα σὰν ἀρνάκι.
Ἡ κλάψαις, τὰ φιλήματα, τὰ τόσα μοιρολόγια,
Βιζήρη, τὴν ἐξύπνησαν, ἐπέταξ, ἐστρώθη,
Κ' ἔτρεξε κι' ἀγκαλιάστηκε κ' ἐφίλησε στὰ μάτια
Ολαῖς ταῖς φιλενάδαις τῆς χωρὶς κἄν νὰ δακρύσῃ.
Στὴ δούλεψή σου ἐγέρασα, Βιζήρη, καὶ δὲν εἶδα
Ποτέ μου τέτοιαν εὐμορφιά, τέτοια καρδιὰ ποτέ μου.

ΑΛΗΣ.

Λοιπόν, Ταχήρ, θὰ νὰ πνιγῇ, θὰ καταΐθῃ στὸ μνῆμα
Χωρὶς, χωρὶς νὰ λυπηθῇ, χωρὶς ν' ἀποζητήσῃ
Τὰ κάλλη τῆς καὶ τὴ ζωή, ποῦναι γλυκὰ στὴ νειστῆ;
Θ' ἀφήσῃς, θὰ καταδεγθῇς ἐσὺ μ' ἐμὲ ἐνωμένος
Νὰ τήνε πάρη ὁ Θάνατος μὲ γέλοια, μὲ παιγνίδια
Καὶ δίχως ψυχομάχημα, σὰν νᾶτανε ἔνας κρίνες,
Ποῦ τὸν δροσίζει τὸ νερὸν χωρὶς νὰ τὸν μαράνῃ,

Νὰ τὴν δεχθοῦν τὰ κύματα τῆς λίμνης μου, Ταχήρη;
Καὶ σὺ θ' ἀφήσῃς τὸν Ἀλῆ νὰ ζήσῃ μαύραις νύχταις,
Γιατὶ ἀπὸ τώρα θὰ μετρᾶς μὲ νύχταις τὴ ζωή του,
Θυμούμενος τὴν ὅδρη του, τὴν καταφρόνεσή του;
Νὰ μὴ δακρύσῃ μιὰ φορά! νὰ μὴν ἀναστενάξῃ! . . .
Αἰώνιο παράπονο μὲ σέ, Ταχήρ, θὰ νάχω.
Κρυφὸ σκουλῆκι τὴν καρδιὰν θὰ μοῦ κεντᾷ, θὰ τρώγῃ
Ἄχροταγο τὸν ὅπνο μου, θὰ μὲ ξυπνᾷ δαγκῶντας,
Γιὰ νὰ μοῦ λέγῃ: «Ἀλήπασα, σ' ἐνίκησ' ἡ γυναῖκα.»
Ταχήρ, Ταχήρ, σπλαχνίσου με, στοχάσου, συλλογίσου
Κ' εὗρέ μου τρόπο στὴν ψυχὴν νὰ τήνε μαρτυρέψῃς.
Ν' ἀκούσω πῶς ἐστέναξε, ν' ἀκούσω μιὰ κατάρα
Πῶς ἔφυγε ἀπ' τὰ γείλη της, ἄλλο καλὸ δὲ θέλω.
Ἀπόψε τὰ μεσάνυχτα σὰν ἔβγῃ τὸ φεγγάρι . . .
Θυμήσου . . . τὰ μεσάνυχτα . . . μ' ἀρέσει ἐκείν' ἡ ωρα,
Ἐκεῖ ποῦναι βαθύτερη ἡ λίμνη νὰ ταῖς φέρῃς.
Καὶ μὴ βιασθῆς ὅλότελα, ἀργὸ τὸ πάτημά σου,
Γιὰ νὰ ταῖς βλέπῃ ὁ οὐρανὸς καὶ νὰ ταῖς καμαρόνῃ.
Νὰ μὴν φορέσουν σίδερα, νάχουν λυτὰ τὰ χέρια,
Ἐλεύθεραις σὰν τὰ πουλιὰ ν' ἀπλόνουν τὰ φτερά των.
Οχι, Ταχήρ, μαρτύρια. Δὲ θέλω νὰ ταῖς λείψῃ,

Δὲ θέλω ἀπὸ τὸ αἷμά των νὰ στάξῃ μιὰ ρανίδα.
Σὰν ἦγαι πλήρης ἡ ζωὴ ὡς τὴ στερνὴ τὴν ὥρα,
Εἶναι πολὺ πικρότερο τοῦ χάρου τὸ φαρμάκι.
Κι' ὅταν στὴ λίμνη φθάσετε, Ταχήρ, μὴ λησμονήσης,
Νὰ καταιβάσης ὑστερη ἀπ' ὅλαις τὴ Φροσύνη.
Καὶ κάθε λίγο νὰ τῆς λέσ, νὰ τὰ ρωτᾶς ἀν θέλη
Νὰ ζήσῃ σὰ Βιζήρισσα καὶ σχλάβο της νὰ μ' ἔχῃ.
Πήγαινε τώρα, μ' ἄκουσες. Ταχήρ, Θὰ νἀχης χρεία,
Ολίγη ἀνάπαιση καὶ σὺ νὰ πάρης ὡς τὸ βράδυ:
Ἐψὲς ἐκακονύχτισες . . . Θὰ μείνης ὅλη νύχτα,
Κι' ἀπόφε πάλιν ἔξυπνος . . . Δὲν εἶγαφμιὰ καὶ δύο . . .
Εἶναι δεκάξη . . . δεκαφτά . . . μοῦ φαίνεται, Ταχήρη.
Καὶ πάγει ἐκεῖνος ὁ καιρός, ποῦμεθα παλληκάρια! . . .
Δὲ βλέπεις, ἐγεράσαμε καὶ μᾶς καταφρονοῦνε.
Σύρε, Ταχήρ, νὰ κοιμηθῆς . . . Τὰ λόγια μου θυμήσου.

· · · · ·

Συλλογισμένος ὁ Ἀλῆς, ἔμεινε μοναχός του
Καὶ ρίχνει ἀκόμη μιὰ ματιὰ στὸ δισύλο του, ποῦ φεύγει.

· · · · ·

Ἀκούεται ἔνας θόρυβος, γέλοια, φωναῖς, ἀντάρα
Καὶ βλασφημίαις τρομεραῖς . . . Ετέντωσε τ' αὐτιά του . . .

Ανάμεσα στὴ γλαλοὶ ἐγγώρισε τὸν ἥχο,
Ποῦ τὰ πελέκια, τὰ σφυριά, ἐκάνανε χτυπῶντας
Τὰ σιδερένια κόκκαλα τοῦ φοβεροῦ τοῦ κλέφτη,
Κ' ἔχαμογέλασε πικρά. Στὴν ἄγρια τὴν χαρά του
Ἐν' ἄνθος, ποῦ τὸν ἔβλεπε, μαραίνεται ἀπ' τὸ φόβο
Καὶ τὴ στερνή του μυρωδὶα χύνει, σκορπάει στ' ἄγέρι
Σὰν νὰ θυμιάτιζε κρυφὰ τὸ Δράκο, ποῦ ἐξεψύχα.

· · · · ·

ΑΛΗΣ.

Ποιὸς εἰν' ἔκεινος πῶρχεται;... Μοῦ φαίνεται δὲ Δεσπότης!...
Μοῦ φαίνεται δὲ Ἰγνάτιος!... Τί θέλει; τί γυρεύει;

· · · · ·

Περίλυπος καὶ σκυθρωπὸς τῆς Ἀρτας δὲ Δεσπότης,
Ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἀλήπασα τὸ μέτωπο δὲ γέρνει.
Ἐνα σταυρὸν δλόχρυσο στὰ στήθη του ἐφοροῦσε,
Σταυρόν, ποῦ τόσα στόματα εἶχαν γλυκὰ φιλήσῃ!
Τὸν ἐσφιᾶς στὰ χεῖλη του κι' δὲ Θύμιος δὲ Βλαχάβας,
Στὰ χέρια τοῦ Ἰγνάτιου σὰν ἔδωκε τὸν ὅρχο.
Καὶ τώρα ἔκεινος δὲ σταυρός, σὰν εἶδε τὸ Βιζέρη,
Ἐθάμβωσε τὴ λάμψη του, ἔκρυψε τὴ χαρά του,
Μήπως τὰ μάτια τοῦ ληστῆ τὸ μυστικό του μάθουν.

Ἐγνώριζε ὁ Ἀλήπασσας ἀπ' τὰ μικρά του νειῶτα
Τί ἀξίζει ὁ Ἰγνάτιος, τὸν ἐφοβήθη πάντα,
Κι' ώς τότε δὲν ἐτόλμησε ποτέ νὰ τὸν ἐγγίσῃ.
Καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἐγνώριζε πῶς Ὁλυμπος καὶ Πίνδος
Καὶ Βάλτος καὶ Ξερόμερο καὶ Τρούμελη καὶ Σοῦλι
Τὸν εἴχανε πατέρα τους. Ἐγνώριζε ὁ Βιζήρης,
Πῶς κάθε του καλόγερος καὶ κάθε του οἰκονόμος
Ἐκρυβε μὲς τὸ βάσο του μαχαίρι συνομώτου.
Ἐμπρός του τώρα στέκεται ὁ ἀσπονδος ἐγθρός του
Καθὼς ἡμέρα κρίσεως, Δευτέρα Ηχρουσία.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Ἀλήπασσα, τὸ θρόνο σου, τὴ δόξα σου, τὰ πλούτη
Ἐγὼ δὲν ἥλθα σήμερον ἐδῶ νὰ προσκυνήσω.
Εἰσαι μεγάλος, φοβερός, σὲ τρέμει ὁ κόσμος ὅλος,
Γιατὶ δὲν ἐμετρήσανε νὰ ίδοινε πῶς σὲ λίγο
Μιὰ φοῦχτα χῶμα θὰ γενήσ καὶ σὺ καθὼς ἐμένα.

ΑΛΗΣ.

Δεσπότη! μὲς τὰ Γιάννινα πῶς εἴμεθα θυμήσου . . .
Πές μου, τί θέλεις; τί ζητεῖς; εἴμ' ἀρρωστος . . . θὰ πέσω . . .

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Βιζήρη, χάραξις δὲ ζητῶ, παρ' ἀπὸ τὸ Θεό μου.
 Ἀκόμη δὲν ἐχόρτασες; ως πότε τόσον αἷμα;
 Τόσαις καρδιαῖς, ποῦ ἐμαύρισες, ἀκόμη δὲ σὲ φθάνουν;

ΑΛΗΣ.

Δεσπότη, ἀν δὲν ἐχόρτασα, ξεύρεις γιατί; τὸ ξεύρεις;

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Τὸ ξεύρω, τὸ κατάλαβα, τὸ αἷμά μου σοῦ λείπει.

ΑΛΗΣ.

Ἐμάντεψε Ἰγνάτιε.... Τώρα μπορεῖς νὰ κρίνης.

Κ' ἐχαμογέλασε ὁ Ἄλης κ' ἐγάιδεψε τὰ γένεια,
 Καθὼς γαϊδεύει τὸ θεριὸ τὰ γείλη μὲ τὴ γλῶσσα,
 Πρὶν τὸ κυνῆγι καταπιῇ, ὅπου κρατεῖ στὰ νύγια.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Τὸ αἷμά μου, Ἄληπασα, τὸ θέλεις; ρόφηξέ το,
 Αν νοιώθῃς πῶς ή δίψα σου μ' αὐτὸ θὰ ν' ἡσυχάσῃ.
 Καὶ ποιὸς τὴ θέλει τὴ ζωή; μοῦ πέρνεις καθ' ἥμέραν

Τὰ πρόβατα, ποῦ μᾶδωκεν ὁ πλάστης νὰ φυλάξω.
Τὸ Σουλι ἐμαυροφόρεσε, ἡ Ἱούμελη στενάζει,
Οἱ λόγκοι κλαῖνε, τὰ βουνά, ἐρήμωσαν ἡ χώραις,
Ἐστειλεις τὸν Ἀράπη σου καὶ μὲς τὸν Ἀϊβασίλη,
Κ' αἰμάτωσε τὴν ἐκκλησιὰ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα
Κ' ἔκοψε μὲ τὴ σπάθη του, ἐχώρισε στὴ μέση
Τὰ χείλη, ποῦ ἐζευγάροναν μὲ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη,
Ἐχάλασες τὸ Χόρμοβο, Χριστιανοὺς καὶ Τούρκους,
Καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους σου καὶ ξένους καὶ δικούς σου,
Ολους τοὺς ἐκυνήγησες, δὲν ἄφηκες κἀνένα.
Τῆς ἀδελφῆς σου ἐσκότωσες μὲ προδοσιὰ τὸν ἄνδρα,
Ἐφαγες τὸ Σεφέρμπεη, τὸ αἷμα τοῦ Σελίμη
Τῶγχσες μὲ τὰ χέρια σου, ποιὸς ἄλλος τώρα μένει;

ΑΛΗΣ.

Μένεις ἐσύ, Δεσπότη μου, μένουν ἀκόμη κι' ἄλλοι,
Ο Μῆτρος, ὁ Παληόπουλος, οἱ δύο Κοντογιανναῖοι,
Ο Μαυρομμάτης σου ὁ πιστός, ὁ φίλος σου ὁ Βλαχάβας.
Ο Νικοτέάρας ζωντανὸς στὴν Κάριτζα δὲν εῖναι;
Δὲ μοῦ πατεῖ τὰ Γρεβενὰ ἀκόμη ὁ γέρο Ζάχας;
Τὸ Μακρυνόρος δὲν χρατεῖ, Δεσπότη, ὁ Γιωργοθῶμος;

‘Ο Σαμουήλ, ὁ Μπότζαρης, ὁ Λάμπρος ὁ Ζαβέλλας,
‘Ο Γιωργος ἀπ’ τὴν Λάμαρη, ὁ Δημος, ὁ Στουνάρης,
Παιδιὰ τῆς ἀγιοσύνης σου, δὲ ζοῦν καὶ βασιλεύουν (ε) ;

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

‘Ακόμη δὲν τοὺς ἔπιασες. Βιζήρη, μὴ φοβησαί.
‘Αν περπατήσουν τ’ Ἀγραφα, ὁ Πίνδος ἀν πετάξῃ,
Τότε θ’ ἀφήσουνε κι’ αὐτὸν τὰ ἔρματα βουνά τους.
‘Αλήπασα, δὲ φεύγουνε, τὸ λόγο μου σοῦ δίδω.
Καθὼς ριζόν’ ἡ ἀγριληὰ καὶ σφίγγεται στὸ βράχο,
‘Αγκαλιασμένη πάντοτε στὴν πέτρα, ποῦ τὴν ἔχει,
Κ’ ἥμεῖς, κ’ ἥμεῖς, Ἀλήπασα, τὸ μαῦρό μας τὸ χῶμα,
Τὴ μάνα μας τὴν Ἡπειρο βαστοῦμε μὲ τὰ δόντια,
Δὲν τὴν ἀφίνομε δρφανή. Μὴ σκιάζεσαι, Βιζήρη,
‘Αν ἦν’ γραμμένο ἐκεῖ ψηλά, ἡ ὥρα μας θὰ νᾶλθη,
Καθὼς θὰ νᾶλθη καὶ γιὰ σέ, τὰ λόγια μου θυμήσου.
‘Υπάρχει Κάποιος, ποῦ μπορεῖ κ’ ἐσένα νὰ χαλάσῃ.
Τριάντα χρόνους ἀκοπα τὸν βρίζεις, τὸν σταυρόνεις.
Φθάνει, Βιζήρη. Μ’ ἔστειλε κ’ ἥλθα νὰ ιδῶ τί κάνεις.
‘Εμβῆκα στὸ παλάτι σου κ’ ἐσκόνταψα νὰ πέσω
Στὰ τόσα, τόσα πτώματα, ποῦ σέργοντ’ ἐκεῖ κάτω.

Ἐμπρὸς εἰς τὸ κατῶφλί σου δρασκέλισα, Βιζήρη,
Τοῦ Γέρο Δράκου τὴν καρδιά, τὰ αἷματα, τὰ σπλάγχνα.
Τρία παιδάκια ἀνήλικα, ποῦ τάξιασες στὸ Σοῦλι,
Καὶ ποῦν' ἐλπίδα καὶ χαρά, ποιὸς ξεύρει, ποιᾶς μητέρας,
Τάπαντησα ποῦ πήγαιναν στὸν Πλάτανο δεμένα.
Ἐπρέξανε τὰ δύστυχα νὰ πάρουν τὴν εὐγή μου
Κ' ἡ ἀλυσαῖς, ποῦ ἐσφίγγανε τὰθωά τους τὰ μέλη,
Δὲν τάφιναν νὰ κινηθοῦν. Μ' ἐρώτησαν γὰ μάθουν
Γιατί τὰ μαρτυρεύανε, γιατί τᾶχαν δεμένα
Καὶ ποῦ, καὶ ποῦ τὰ πήγαιναν. Δὲν ἤξευραν τὰ μαῦρα.
Ἐψὲς μὲς τὰ μεσάνυχτα . . . ἡ μέρα δὲ σὲ φθάνει !
Ἄρπαξες μὲς τὸν ὅπνο της τὴ δύστυχη Φροσύνη,
Τὴν ἔσυρες στὴ φυλακὴ κι' ἀπόψε θὰ τὴν πνίξῃς.
Σὲ τί, σὲ τί νὰ σῶφταιξε ἔνας Θεὸς τὸ ξεύρει !
Καὶ δὲν ἔχόρτασες μ' αὐτήν, ἔστειλες τὸν Ταχήρη
Ολόγυρα στὰ Γιάννινα καὶ δεκαφτὰ κρεββάτια
Ἐχήρεψαν σὲ μιὰ βραδειά, κ' ἐφόρεσαν τὰ μαῦρα.
Ὄς πότε τέτοιος πόλεμος, Βιζήρη, θὰ βαστάξῃ ; (ζ)

ΑΛΗΣ.

* Αλλο δὲν ἔχεις νὰ μοῦ πῆς, τρισάγιε μου Δεσπότη ;

Βλέπω γνωρίζεις ὅλα μου, ὅλα τὰ μυστικά μου·

Γνωρίζεις ποῦθ' ἐπέρασα γιὰ νᾶλθω νὰ καθήσω

Ἐπάνω ἐδῶ στὸ θρόνο μου. Μὲ ἐντρόπιασες Δεσπότη!

Μὰ τὴν ψυχὴν τῆς μάνας μου καὶ μὰ τὰ κόκκαλά της,

Ἄν την ἄλλος ἀπὸ σὲ κι' ἀνίσως δὲ φοβούμουν

Νὰ μὲ πινίξῃ τὸ ψωμί, ποὺ ἐφάγαμεν ἀντάμα,

Ἐνας Δεσπότης σήμερα θὰ νἀλειπε ἀπ' τὸν κόσμο.

Τὰπόκρυφά μου τάμαθες, ἔνα δὲ μοῦπες μόνον,

Καὶ τοῦτο τώρα θὰ σου εἰπῶ, γιὰ νὰ τὰ ξεύρῃς ὅλα.

Θυμᾶσαι ἐκείνη τὴ βραδειὰ μὲ τὸ πολὺ σκοτάδι,

Ποῦ βγῆκες ἀπ' τὰ Γιάννινα κρυφά, κρυφὰ μονάγος

Κ' ἐπῆρες τὸν ἀνήδορο κ' ἐκρύψτης 'ς ἔνα δάσος

Πυκνό, πυκνὸ κατάμαυρο, σὰν τάγιο σου τὸ ράσο;

Θυμᾶσ' ἐκείνη τὴ φωτιά, ποὺ σοῦχαν ἀναμμένη

Κ' ἐκείνους, ποὺ σ' ἐπρόσμεναν, σὰν ἄλλονες Μεσσία;

Θυμᾶσαι πῶς, σὰν σ' εἶδανε, ὅλόρθοι ἐσηκωθῆκαν

Κ' ἐβρόντησάνε τάρματα καὶ τάκουσεν δ λόγκος;

Καὶ σὺ, Δεσπότη μου, ἔβαλες τὸ δάχτυλο στὸ στόμα,

Τοὺς εἴπες νὰ στγύσουνε, κ' ἐκεῖνοι ἐβουβαθῆκαν.

Κ' ἐφίλησες κ' ἐφόρεσες τάγιο σου πετραχῆλι

Κ' ἔνα Σταυρὸ τοὺς ἔδειξες κ' ἀπλώσανε τὰ γέρια,

Τὸν ἄρπαξαν στὰ δάχτυλα κ' ἐσὺ χρυφὰ κι' ἀγάλια
Χίλιαις φοραῖς ψιθύρισες, Δεσπότη, τῶνομά μου,
Ωσὰν νὰ μ' ἐμνημόνευες καὶ νἄριχνες τρισάγιο
Στὸ μαῦρο τὸν Ἀλήπασα; Δεσπότη, τὸ θυμᾶσαι;
Ἐνα κλαδάκι ἐσείστηκε καὶ σ' ἔπιασε τρομάρα,
Ἡταν ζαρκάδι, πῶφευγε καὶ λύκος τὸ ἐκυνήγα,
Σοῦπαν ἐκεῖνοι οἱ φίλοι σου, κ' ἐπίστεψε, Δεσπότη,
Καὶ πάλαι τοὺς εὐλόγησες κ' ἔφυγες ὅπως ἥλθες;
Εἶμαι κακός, Ἰγνάτιε, πές μου τὸ στήν ψυχή σου;

· · · · ·

Ἐφριξεν δὲ καλόγερος στὰ λόγια τοῦ Βιζέρη
Κι' ἀκουσε μέσα μιὰ φωνὴ στὰ στήθη του νὰ κράζῃ,
Τγνάτιε! Ἰγνάτιε! δὲν ἥλθ' ἀκόμ' ἡ ὥρα!
Τὸν ἔβλεπε δὲ Ἀλήπασας κ' ἀπ' τὴν πολλὴ χαρά του
Πετιέται ἀπὸ τὸ θρόνο του καὶ τρέχει στὸ Δεσπότη.

· · · · ·

ΑΛΗΣ.

Μήν τρέμης, μήν ξαφνίζεσαι! Ἄν ἥθελα νὰ πνίξω
Τὸ μυστικό σου, Ἰγνάτιε, σοῦ φαίνεται ὡς τὰ τώρα
Πῶς δὲν θὰ γαύρισκα κ' ἐγώ, Δεσπότη μου, ἵνα χέρι,

Ποῦ νάθελε μὲ μιὰ θηλειὰ νὰ σφίξῃ τὸ λαιμό σου ;
Σοῦ φαίνετ' ὁ Ἀλήπασας, ποῦ ἐγέρασε μαζύ σας
Καὶ βλέπει μὲς τὰ μάτια σας τὴ φλόγα, ποῦ σᾶς καίει,
Ἄν ηθελε, δὲν ἔστελλε καὶ σὲ καὶ τόσους ἄλλους
Νὰ εἰπῆτε ἀκόμη τοῦ Θεοῦ τὰ χαιρετίσματά του ;
Ίγνατιε, δὲν τῶχαμα, ὅχι γιατὶ φοβοῦμαι.
Κοιναῖς ἐλπίδαις ἔχομε, κοινὸ τὸ μεγαλεῖο
Κ' εἶναι κοινός μας ὁ ἐχθρὸς καὶ κάθεται στὴν Πόλη.
Ποιὸς ἄλλος ἔχει δύναμη, ποιὸς ἄλλος ἔχει πλούτη; ...
Γιὰ σᾶς δουλεύει ὁ Ἀλήπασας. Δεσπότη θᾶλθη ἡ ὥρα
Νὰ πλύνης μὲ τὸ βάφτισμα ὅλα τὰ κρίματά μου.
Τώρα, τραβήξου, δὲν μπορῶ, μὰ τὴν ψυχὴν τῆς Χάμκως,
Μὰ τὸ σταυρό, ποῦ κρέμεται στὰ στήθη σου καὶ λάμπει,
Χάρη γιὰ κειαῖς ταῖς δύευγχαις, Δεσπότη, μὴ ζητήσῃς,
Αησμόνησε ταῖς Δεκαφτὰ μὲ τὴν Κυρὰ Φροσύνη.
Νᾶξευρες πόσα δάκρυα κ' ἐγὼ γι' αὐταῖς θὰ χύσω !
Πῶς μοῦ φργίζετ' ἡ καρδιά ! Μοῦταν κι' αὐτὸ γραμμένο !
Ἔλθαν ἐδῶ κ' ἐπέσχνε στὰ πόδια μου ἡ γυναῖκες
Τοῦ υἱοῦ μου τοῦ Μουγτάρπασα κ' ἐκδίκηση, ἐφωνάζαγε.
Ἐνας δερβίσης ἔσκουξε καὶ μοῦπε μὲ φοβέρα
Πῶς τὰ πατεῖς μου ἐγέλασαν τὴν πίστη τοῦ Προφήτη

Κι' ἀφίνουν τὰ χαρέμια τους¹ καὶ πέρνουν ἐρωμέναις
Χριστιαναῖς στὰ Γιάννινα κ' ἐγώ δὲν τὰ παιδεύω.
Ἄφινω ἐσένανε κριτή. Δεσπότη, τί νὰ κάμω;
Ἄπόψε σύρε νὰ ταῖς βρῆς καὶ παρηγόρησέ ταις.
Δεσπότη, ἀς μὲ σχωρέσουνε, μὴ μὲ καταρασθοῦνε.
Ἡ πίκρα τους γιὰ πίκρα μου. Ἰγνάτιε, γνωρίζεις
Πόσοι μὲ κατατρέχουνε καὶ μὲ συκοφαντοῦνε . . .
Ἡ μοῖρά μου μ' ὠργίσθηκε καὶ πυίγω τὰ παιδιά μου,
Γιατὶ παιδιά μου εἶναι κὶ αὐταῖς, Δεσπότη, πίτεψέ το.
Τραβήξου τώρα κι' ἀφες με νὰ κλάψω μοναχός μου. . .

.

Κι' ὁ Σατανᾶς ἐδάκρυζε κ' ἐσφόγγιζε τὰ μάτια.
Λόγο δὲν εἰπ' ὁ Ἰγνάτιος καὶ φεύγει τρομασμένος.

· . · .

ΑΛΗΣ.

Δεσπότη μου, ἀν μ' ἐπίτεψες, εἰν Πόλη θαύρεθοῦμε,
Καὶ πάλ' ἀν δὲ μ' ἐπίτεψες, δὲ θὰ γαθῇ γιὰ σένα
Λίγο σχοινὶ στὰ Γιάννινα κ' ἔνα κομμάτι ξύλο.

Η ΛΙΤΑΝΕΙΑ.

ΗΛΘΕΝ ἡ ὥρα ἡ στερνή, ἥλθεν ἡ ἀγωνία
Κ' ἔκινησ' ὁ Ἰγνάτιος στὴ φυλακὴ νὰ πάγη.
Μὲ τί καρδιὰ θὰ ταῖς ιδῇ, μὲ τί καρδιὰ θὰ κλείσῃ
Τόσα καὶ τόσα βλέφαρα καὶ πῶς θὰ ν' ὑπομείνῃ
Ν' ἀκούσῃ τόσους στεναγμοὺς καὶ τόσ' ἀπελπισία!
Χίλιαις φοραῖς ἐσήκωσε 'ς τὸν οὐρανὸν τὸ βλέμμα
· Κ' ἐπαρακάλεσε θερμὰ τὸν Πλάστη νὰ τοῦ δώσῃ
Βοήθεια καὶ δύναμη νὰ ταῖς παρηγορήσῃ.
Σιωπηλὸς ἀκολουθεῖ ὀπίσω του κι' ὁ διάκος
Καὶ τοῦ βαστᾶ τὸ θυμιατὸ καὶ τὰ ιερὰ τὰ σκεύη.
Μοσχοβολάει ὁ λίβανος καὶ φαίνετ' ὁ καπνός του
Μὲς τὸ σκοτάδι τῆς νυκτὸς σὰν ἄλλος γαλαξίας.
· Αναίβαινε, ἀναίβαινε καὶ λές πῶς σημαδεύει
Τὸ δρόμο, ποῦ θὰ τρέξουνε τόσαις ψυχαῖς ἀπόψε.

Ἡ μυρωδίᾳ του ἐξύπνησε τὴν χήρα στὸ κρεββάτι,
Τὴν θυγατέρα, πώρφανὴ τὴν ἀφηκεν ἡ μάνα
Καὶ τὸν πατέρα, πῶθαψε μονάχριθο παιδί του.
Καὶ στεναγμοὶ καὶ δάκρυα χίλιαις εὐχαῖς καὶ σχώρια
Ακοῦς νὰ ψιθυρίζωνται, κρυφὰ γὰς-συνοδεύουν
Τὸ θυμιατό, ποῦ ἐσήμαινε τὴν ὄρα τοῦ θανάτου.

· · · ·

«Διάκε μου, σύρε, χτύπησε, φώναξε νὰ σ' ἀνοίξουν
Κι' ἀν σ' ἐρωτήσουν τί ζητεῖς, πρόφερε τῶνομά μου».

· · · ·

Ἄνοιξε ἡ θύρα διάπλατη κ' ἔχτυπησε μὲ βία,
Ζερβιά, δεξιὰ γιὰ γὰ δεχθῆ, ν' ἀφήσῃ νὰ περάσῃ
Τὸ Θεῖο Δισκοπότηρο, τὸ Λυτρωτὴ τοῦ χόσμου.
Ἄχνὸς, ἀχνὸς σὰ λείψανο ἐπρόβαλε ὁ Ταχήρης
Καὶ σιωπηλὸς ἐκίνησε νὰ δείξῃ στὸ Δεσπότη
Ποῦ καρτεροῦν ἡ Δεκαφτὰ μὲ τὴν Κυρὰ Φροσύνη.
Τὸ πάτημά του σταματᾶ, σπρώχνει μ' ὄρμὴ κι' ἀνοίγει.
Σκύφτ' ὁ Δεσπότης καὶ περνᾷ, τὸν ἀχλουθάει ὁ διάκος.
Κ' ἐνῷ ὁ Ταχήρ ἐξάπλωσε τὰ χέρι του νὰ κλείσῃ
Τὴν θύρα, ποῦ μισάνοιχτη χάσκει σὰ στόμα λύκου,
Βραχνὰ φωνάζει: «Ἴγνάτιε· λίγος καιρὸς σοῦ μένει».

Ἡ μαύραις, ὅταν ἀκουσαν τῶνομα τοῦ Δεσπότη,
Ἐπέταξαν τριγύρω του, ἐμπρός του γονατίζουν,
Τὰ ῥάσα τοῦ Ἰγνάτιου, τὰ χέρια του φιλοῦνε,
Γλυκὰ τὸν ὄνομάζουνε, γυρεύουν τὴν εὐχή του.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Γιατί, Φροσύνη μου, καὶ σὺ δὲν ἔρχεσαι σιμά μου ;
Δὲν εῖμ' ἐγὼ πατέρας σου ; Δὲ μὲ γνωρίζεις πλέον ;
Ἐλα, παιδί μου, μὴ φοβοῦ, εἶν' ἔσπλαχνος δ Πλάστης.
Δὲ βλέπεις, μ' ἔστειλε σ' ἐσέ, ἀνοιξε τὴν ψυχή σου
Καὶ ῥίξε' ἐδῶ στὰ στήθη μου τὰ πάθη σου, Φροσύνη.

• • • •

Ἄγγελικὸ μειδίαμα στὰ χεῖλη τοῦ Δεσπότη
Ἀνέτειλε κ' ἐφώτισε τὴ δύστυχη τὴ Φρόσω.
Ἐσταύρωσε τὰ χέρια της, τὸ μέτωπό της σκύφτει
Καὶ γονατίζει κατὰ γῆς. Πῶς τρέμει ! πῶς σπαράζει !

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Δεσπότη μου, πνεματικέ, ῥαγίζετ' ἡ καρδιά μου.
Πῶς θὰ σου εἰπῶ τὸ κρίμα μου καὶ σὺ πῶς θὰ τ' ἀκούσῃς!
Ἐπίστευες ἡ Φρόσω σου ν' ἀφήσῃ τὰ παιδιά της,

Νὰ λησμονήσῃ τὸ Θεὸ, τοῦ γάμου τὸ στεφάνι
Καὶ νὰ δοθῇ στὴν ἀγκαλιά, Δεσπότᾳ, τοῦ Μουχτάρη;
”Αλλο δὲν ἔγω νὰ σου εἰπῶ . . . Θεέ μου, σχώρεσέ με!

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Εἶναι μεγάλο, φοβερὸ τὸ χρίμα σου, παιδί μου.
Φροσύνη, πῶς ἡμπόρεσες ώς τώρα νὰ βαστάξῃς.
Τέτοιο σκορπιὸ στὰ στήθη σου καὶ τέτοιο μαῦρον ”Ἄδη.
Ἐγὼ σ' ἀνάθρεψα μικρή, σ' ἐφύλαξα κρυμμένη
Σὰν νᾶμουνα πατέρας σου, καὶ τώρα ποῦ σὲ βρίσκω!
’Αρνήθηκες τὸν ἄνδρα σου. Τὰ δυό σου τ' ἀγγελούδια
Σέργονται μὲς τὰ Γιάννινα. Ο κόσμος τὰ κυττάζει,
Τὰ δείχνει μὲ τὸ δάγκυλο, σκληρὰ τὰ καταριέται.
Καὶ σύ, καὶ σὺ στὴ μέθη σου καὶ μὲς τὴν ἀμαρτία,
Μὲς τὴν χαρά, στὰ πλούτη σου, ποτὲ δὲν τὰ θυμήθης.
Μιὰ νύχτα, ποῦ τὰ τύφλωσεν ἢ πεῖνα κ' ἢ ὁρφάνια,
Τᾶδερνε τὰνεμόβροχο, τὸ χιόνι, τὸ χαλάζι,
Χωρὶς νὰ ξεύρουν τὰχαρα σοῦ γεύπησαν τὴ θύρα.
Σοῦ φώναξαν, σοῦ γύρεψαν, παιδί μου, ἐλεημοσύνη
”Εν’ ἀπλογέρι ἄγερο νὰ στρώσουν γιὰ κρεββάτι,
Κ’ ἔνας σου σκλάβος ωρμησε καὶ τᾶδιωξε σὰ σκύλος,

Μήπως ή κλάψαις, ή φωναῖς τὸν ὅπνο σου ταράξουν.
Παιδί μου, πῶς δὲν τάκουσες! Καὶ ποιὰ καὶ ποιὰ μητέρα,
Φροσύνη, δὲν ἔξυπνησε στὸ θρῆνο τοῦ παιδιοῦ της;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἐλέησόν με, Πλάστη μου! Πατέρα μου, ἐσπλαχνία!

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Καὶ πῶς καὶ πῶς λησμόνησες ὅτ' ἔσουν Ἑλληνίδα
Κι' ἀγάπησες τοῦ Ἀλήπασα, Φροσύνη μου, τὸ τέκνο.
Τὰ χέρια, ποῦ ἐμαρτύρεψαν καὶ σφάζουν τὴν Ἑλλάδα,
Τὴν Ἡπειρό, τὴν μάνα σου, Φροσύνη, πῶς τ' ἀφῆκες
Ἐπάνω σου νὰ ἐγγίσουνε καὶ νὰ σὲ φαρμακώσουν;
Χίλιαις φορᾶτς σὰ σ' ἐπεργα ἐδῶ στὰ γόνατά μου
Καὶ σ' ἔσφιγγα στὰ στήθη μου, Φροσύνη μου, δὲ σοῦ πα
Πῶς θᾶλθῃ μέρᾳ καὶ καιρὸς καὶ σὺ νὰ γίνης μάνα
Καὶ σώρκιζα νὰ θυμηθῆς, νὰ θρέψῃς τὰ παιδιά σου
Ποτίζοντάς τα καθ' αὐγὴν εὐχαῖς γιὰ τὴν πατρίδα
Καὶ μῖσος, μῖσος ἀσπονδο, κατάραις καὶ φαρμάκε
Γιὰ κείνους, ποῦ τὴν σάρκα της ἔεσχίζουν καὶ πατοῦνε;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἐλέησόν με, Κύριε! Πατέρα μου, ἐσπλαχνία!

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Καὶ σύ, καὶ σὺ τοὺς ἔδωκες, παιδί μου, τὴν καρδιά σου,
Τοὺς ἔδωκες τὸ αἷμά σου, τὰ μητρικά σου σπλάγχνα.
Αἷμα καὶ σπλάγχνα Ἑλληνικὰ νὰ τὰ μολύνῃ δ Τοῦρκος!...
Καὶ πῶς δὲν ἐφοβήθηκες μὴ μέσα σου φυτρώσῃ
Κἀνένα τέρας φοβερό, κἀμμιὰ μεγάλη φλόγα
Καὶ βγῆ στὸν κόσμο σὰ σπαθὶ καὶ κάψῃ καὶ θερίσῃ
Καὶ ιδῆς, καὶ ιδῆς τὴν Ἡπειρο, Φροσύνη, σκοτωμένη
Ἄπὸ τὰ χέρια τοῦ παιδιοῦ, πᾶνάθρεψ' ἡ κοιλιά σου;
Μᾶς ἐλυπήθηκε ὁ Θεός! Τ' ἀλλόφυλο τὸ αἷμα
Φύτρο, καρπὸ δὲν ἔδωκε κ' ἔμεινε πάντα στεῖρο.
Ἐσώθηκε τὸ γένος μου, ἔμεινε τῆς φυλῆς μου
Ἀμίαντη καὶ καθαρὴ ἡ σάρκα καὶ τὸ πνεῦμα.
Φροσύνη, τ' εἶγαι πῶκαμες; πῶς ἐτυφλώθης τόσο;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἐλέησόν με, Κύριε! Πατέρα μου, ἐσπλαχνία!

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Εἶναι μεγάλο, φοβερὸ τὸ κρίμα σου, παιδί μου,
Καὶ μόνο τὸ μαρτύριο δύναται νὰ τὸ πλύνῃ.

Φροσύνη μου, τὸ δέχεσαι ; μ' ἀγάπη γωρὶς πίκρι ;
Θέλεις νὰ ιδῆς τὸν σύρανό ; κύτταξε, σὲ προσμένει
Μὲ ταῖς ἀγκάλαις ἀνοιχταῖς ἢ μάνα τοῦ Θεοῦ μας.

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἐλέησόν με, Κύριε ! Πατέρα μου, τὸ θέλω.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Θέλεις νὰ ιδῆς, Φροσύνη μου, τὴ μαύρη σου μητέρα,
Ποῦ τόσο τὴν ἐπίχρανες, καὶ νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃς ;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Τὸ θέλω, ναί, πατέρα μου, σπλαχνίσου με, τὸ θέλω.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Θεέ μου πολυέλεε, ἐπίβλεψον καὶ ἵσε
Τὴν τόσην της μετάνοιαν καὶ δέξου τὴνε Πλάστη !
Δέξου κ' αὐταῖς ταῖς δύστυχαις καὶ παρηγόρησέ ταῖς !

• • • •

Τὸ πετραχῆλι ἐσήκωσε, ἐπάνω τῶν τὸ βίχνει
Καὶ ψιθυρίζει τὴν εὐχὴ γιὰ τοὺς ψυχορράγοῦντας,
Παίρνει τὸ δισκοπότηρο στὰ γέρια του ὁ Δεσπότης,
Ο Διάκος ἐγονάτισε, τὸ μνήσθητί μου ψάλλει

Καὶ λάμπει, λάμπει ἡ φυλακὴ κι' ἀναγαλλιάζει ὁ κόσμος.
Στοῦ δείπνου τὸ μυστήριο προσέρχεται ἡ Φροσύνη . . .
«Σχωρέσατέ την, Χριστιανοί»—«Ο Θεὸς νὰ τὴν σχωρέσῃ.»
Ἐμοίρασε ὁ Ἰγνάτιος μὲ τὴ χρυσὴ λαβίδα,
Ποὺ ἀστράφει μὲς στὰ δάχτυλα, τὸ ἄρθρο τὸ σῶμα,
Τὸ αἷμα τὸ σωτῆρο. Μυρίζει τὸ λιβάνι . . .
Αγιάσανε κ' ἡ δεκαφτὰ μὲ τὴν Κυρὰ Φροσύνη.

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Παιδιά μου, μὴ δειλιάσετε! Ελάτε νὰ σᾶς δώσω
Τὸ ὕστερό μου τὸ φιλί. Ή ώρα πλησιάζει.
Εύτυχισμέναις! Τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσωπο θὰ ιδήτε!
Παρακαλέστε τον γιὰ μέ, εἰπέτε του, Φροσύνη,
Νὰ θυμηθῇ, νὰ σπλαχνισθῇ τὴ μαύρη τὴν Ἑλλάδα . . .

• • • •

«Ἄγοιξε ἡ θύρα κι' ὁ Ταχήρ πάλαι βραχνὰ φωνάζει
«Δεσπότη, ἡ ώρα ἐπέρασε, εἶναι καιρὸς νὰ φύγῃ».»

ΙΓΝΑΤΙΟΣ.

Παιδιά μου... ἀκόμη ἔνα φιλί... φθάνει, παιδιά μου, φθάνει...
Φροσύνη, τὸ μαρτύριο ἀπόψε θὰ σ' ἀγιάσῃ

Μὴ λυπηθῆτε τὴ ζωή, μὴ χύσετε ἐνα δάκρυ . . .

*Αν ἀγαπᾶτε τὸ Χριστό . . . ἀν ἔτσαστε Ἑλληνίδες . . .

*Ἐφυγεν ὁ Ἰγνάτιος· ἔμειναν μόναις . . . μόναις.

Στὴ θύρα στέκεται ὁ Ταγήρ σὰ Χάρος, ποῦ προσμένει
Καὶ κάθε μιὰ μὲ τῶνομα ταῖς προσκαλεῖ νὰ βγοῦνε.
Προβαίνουν δυέ, προβαίνουν τρεῖς, προβαίνουν πέντε, δέκα,
Προβαίνουνε κ' ἡ δεκαφτὰ μὲ τὴν Κυρὰ Φροσύνη.
Καὶ ταῖς μετρᾶ σὰν πρόβατα, γχτυπῶντας σ' τὰ κεφάλια
Τ' ἀφωρεσμένο δάγκυλο, ποῦ ἀναιθοκαταιθαίνει.
*Ησαν σωσταῖς . . . δὲν ἔλειπε κάμψια φυλακωμένη.

Τ 'Αφήκανε τὴ φυλακή. Τὰ γεῖλη των ἀνοίγουν
Νὰ καταπιοῦνε τὴ δροσιά, ποῦ ἐπάνω των ῥαντίζει
Σὰν ἀγιασμὸν οὐράνιο ποῦ φίλου των τὸ χέρι.
*Ολα τὰστέρια λάμπουνε, δείχγουνε τὴ χαρά τους,
Δὲν ἀνασταίνει ὁ ἄνεμος, φθεῖται νὰ φυσήσῃ,
Μὴ σηκωθοῦνε σύγνεφα καὶ σβύσουνε τὰ φῶτα.
Τὰ ζωντανὰ τὰ λείψανα, ἡ μαύρη λιτανεία
*Ακολουθεῖ τὸ δρόμο της πόντα μ' ὀργὸ τὸ βῆμα.

Αχόμη δὲν ἐφάνηκε στὰ μάτια των ἡ λίμνη ! ..

Καὶ περπατοῦν καὶ περπατοῦν ... καὶ κάθε λίγο ρίχνουν
Κρυφὰ κρυφὰ τὰ βλέμματα, νὰ ίδουν μὲς 'ς τὸ σκοτάδι
Κάνενα πρόσωπο γλυκό, ν' ἀκούσουν ἔνα σχώριο.

Άνοιγ' ἔνα παράθυρο, δὲ φαίνεται ποιὸς εἶναι.

Ακουσαν λίγα δάκρυα, ποῦ ἐστάζανε στὸ χῶμα,
Καὶ μιὰ φωνεύλα μυστική, ποῦ ταῖς σχωρῷ καὶ σβυέται.
Οὐρανὸς ταῖς ἔβλεπε, ταῖς συνοδεύει πάντα
Καὶ κάπου κάπου πέφτουνε στὸ δρόμο τους τάστερια,
Λὲς καὶ ταῖς ρίχνουνε φίλιά, λὲς καὶ ταῖς χαιρετοῦνε.

Ακολουθοῦσεν ὕστερη ἀπ' ὅλαις ἡ Φροσύνη,

Αχνὴ, ἀχνὴ κι' ἀδύνατη ἀπὸ τὴν κακοπάθεια.

Σιμά της ἔτεκε ὁ Ταχήρ, ὁ μαῦρος ἄγγελός της,
Καὶ τὴν ρωτᾷ ἀν ἀπόστασε, ἀν θέλῃ νὰ καθίσῃ.

• • • • •

ΤΑΧΗΡ.

Φροσύνη, πῶς δὲ μοῦ μιλεῖς καὶ πῶς δὲ μὲ κυττάζεις ;
Τί κρίμα τέτοιο πρόσωπο, τί κρίμα τέτοια κάλλη
Νὰ τὰ χαροῦνε τὰ γερά, τὰ κύματα τῆς λίμνης !
Γιατί, Φροσύνη, δὲν ἀκοῦς τὰ λόγια τοῦ Βιζήρη ;

Σ' ἀγάπησεν ὁ δύστυχος, σῶδωκε τὴν καρδιά του,
Τὰ πλούτη του, τὴν δόξα του, σοῦ ἐξίλησε τὰ πόδια
Καὶ σὺ τὸν καταφρόνεσες ! Πέες μου, Φροσύνη, πέες μου ;
"Ολαῖς αὐταῖς, ποῦ θάλθουνε μαζὲ μὲ σὲ στὸ μνῆμα,
Κι' ἀφίνουν ἄνδρα καὶ παιδιά, γιατί δὲν ταῖς λυπᾶσαι ;
Μ' ἔναντι λόγο σου γλυκό, μ' ἔνα γαμόγελό σου
Θαύρῃ τὴν μάνα τὸ παιδί, ποῦ νηστικὸ προσμένει
Μὲς 'ς τὴν κουνιὰ τὸ γάλα του καὶ σκούζει πεινασμένο.
Καὶ σύ, Φροσύνη μου εὔμορφη, δσο νὰ φέξῃ ἡ μέρα,
Στὸ θρόνῳ σου θὰ κάθεσαι καὶ δοῦλό σου θὰ μ' ἔχης.
Φροσύνη, πῶς δὲ μοῦ μιλεῖς καὶ πῶς δὲ μὲ κυττάζεις ;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Ἐλένησόν με, Κύριε, καὶ μὴ μὲ παραιτήσῃς !

ΤΑΧΗΡ.

Γιατί, γιατί νᾶσαι σκληρή, νὰ μὴ ψυχοπονιέσαι
Τόσα κρεβεάτια νυφικά, π' ἀπόψε θὰ χηρέψουν !
Κύτταξ' ἔκεινη τὴν μικρὴ μὲς 'ς τὰ λευκὰ ἐνδυμένη,
Εἰν' ἡ Ἐλένη σου ἡ πιστή, ποῦ τόσο σ' ἀγαποῦσε !
Λυπήσου την, Φροσύνη μου. Τί κρίμα τὰ μαλλιά της
Νὰ μὴ στολίσῃ ὅλόχρυσο τοῦ γάμου τὸ στεφάνι !

Κ' ἔχειν' ἡ ἄλλη, πῶρχεται σιμ' ἀπὸ τὴν Ἐλένη,
Εἴν' ἡ γλυκειὰ ἔαδέλφη σου, ἡ συνονόματή σου.
Ο Μῆτρος τὴν ἀγάπησε, τὴν ἔχλεψ' ἔνα βράδυ
Καὶ σὺ τὴν ἐστεφάνωσες, δὲν ἔχλεισ' ἔνας χρόνος.
Γιὰ ἰδές τηνε, τὰ χέρια της πῶς τάχει σταυρωμένα,
Πῶς περπατεῖ περίλυπη καὶ πῶς κυττάζει πάντα
Τὰ στήθη της, Φροσύνη μου, λευκὰ λευκὰ σὰ χιόνι.
Μέσα στὰ σπλάχνα της χτυπᾷ τὸ πρῶτο τὸ παιδί της.
Ω! χάρισέ της τὴ ζωή, Φροσύνη, μ' ἔνα λόγο.
Η μαύρ' εἶν' ἑτοιμόγεννη! Γιατί νὰ μὴν ἀκούσῃ
Κι' αὐτὴ τὰ χεῖλη τοῦ παιδιοῦ τὴ ρόγα της νὰ σφίξουν;...
Φροσύνη, πῶς δὲ μοῦ μιλεῖς καὶ πῶς δὲ μὲ κυττάζεις;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Κυρὰ Παρθένε, βόηθα με, ἔλα, Χριστέ, σιμά μου!

ΤΑΧΗΡ.

Γιὰ ἰδές, γιὰ ἰδές τὸν οὐρανό, γιὰ κύτταξε τὴ φύση,
Φροσύνη, πῶς εἶν' εὔμορφη, γιατί νὰ τὴν ἀφήσῃς;
Στὸ μνῆμα, ποῦ σὲ καρτερεῖ, δὲ λάμπει τὸ φεγγάρι
Καὶ δὲ λαλοῦνε τὰ πουλιά, τὰ δένδρα δὲν ἀνθίζουν.
Ἐξεῖ δὲν εἶναι κιτρικῆς, δὲν εἶναι πικροδάφναις,

Δροσιὰ δὲν πέφτει τὴν αὐγή, ποτὲ δὲν ξημερόνει.

"Υπνος χωρὶς ὄνείρατα καὶ χρύσο καὶ σκετάδι

Καὶ μαῦρο χῶμα κ' ἐρπετὰ θὰ νάχης συντροφιά σου,

Χάρου, Φροσύνη, τὴ ζωή, τὴν εὔμορφιά σου γάρου!

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Κυρὶ Παρθένε, βόηθα με, ἔλα Χριστέ, σιμά μου,

TAXHP.

Χάρου, Φροσύνη, τὴ ζωή, γάρου καὶ τὰ παιδιά σου

Καὶ μὴ τὰφήσης ὄρφανὰ στὴ γῆ νὰ παραδέρνουν.

'Εσὺ δὲν τὰ λυπήθηκες κι' ὁ κόσμος θὰ τὰ κλέψῃ;

Θέλεις, Φροσύνη, νάρχωνται γυμνὰ καὶ πεινασμένα,

Μὲ ταῖς φωναῖς νὰ σὲ ἔυπνοιν τὸ βράδυ στ' ἀκρογιάλι;

Θέλεις ν' ἀκοῦς τὰ κύματα νὰ γρούζουν, νὰ μουγκρίζουν

Καὶ νὰ χτυποῦν τὰ πόδια τους μὲ λύσσα νὰ τὰ δέρνουν,

"Οταν θὰ τρέχουνε χρυφὰ στὸ βράχο λιμασμένα

'Ελεημοσύνη νὰ ζητοῦν μιὰν ἔρμη πεταλίδα;

Κ' ἐνῷ θὰ πέφτουν λαίμαργα μ' ὄρμὴ νὰ τὴν ἀρπάξουν

Στὰ δάγκυλά τους, ἀχαμνὰ ἀπ' τὴ μεγάλη νήστεια,

Θέλεις, Φροσύνη, ἀπὸ μακρὰ ν' ἀκοῦς ἐκειὰ τὰ μαῦρα

Νὰ δέργωνται, νὰ βλασφημοῦν ποιὸν νὰ τὴν πρωτοπάρη;

Καὶ νὰ δηγκοῦν τὰ χέρια τους καὶ νὰ σὲ καταριῶνται
Καὶ νὰ φωνάζουν δυνατὰ μ’ ἀπελπισμένο στόμα·
«Ἄφωρεσμένη μάνα μας, κατάδικη Φροσύνη,
Πῶς δὲ βαστᾶς τὰ κύματα νὰ μὴ μᾶς πολεμοῦνε,
Ναῦρωμε νὰ χορτάσωμε τὴν πεῖνα, ποῦ μᾶς τρώγει; »
Χάρου, Φροσύνη, τὴ ζωή, χάρου καὶ τὰ παιδιά σου!

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Κυρὰ Παρθένε, βόηθα με, λυπήσου με τὴ μαύρη!

TAXHP.

Τὰ βλέφαρά σου σήκωσε καὶ κύτταξε, Φροσύνη.
Γιὰ ίδες ἡ λίμνη ἐφάνηκε. Μήν γάσαι ἀποσταμένη;
Ἐδῶ, ποῦ τρέχει τὸ νερό, μὴ θέλης νὰ καθίσῃς
Νὰ πάρης λίγη ἀνάπτωση, τὸ στόμα νὰ δροσίσῃς;

ΦΡΟΣΥΝΗ.

Όχι, Ταχήρ, σ’ εὐχαριστῶ· εἶναι νερὸ στὴ λίμνη
Κ’ ἐτάχτηκα στὴ Δέσποινα μ’ αὐτὸ νὰ ξεδιψάσω!

• • • •

Δαγκᾶτὰ χεῖλη του ὁ Ταχήρ, τὰ αἰμάτωσε καὶ στάζουν.

Ἐκύτταξε τὸν οὐρανὸν καὶ τρίζοντας τὰ δόντια
Τὸν ἄκουσε ποῦ ἐμούγχρισεν ἡ Φρόσω κ' ἐφοβήθη.

TAXHP.

Γιατί, γιατί! δὲ μ' ἔχαμες τῆς λίμνης ἕνα κῦμα
Νὰ ξεθυμάνω ἐπάνω της τὴ λύσσα, ποῦ μὲ τρώγει!
Νὰ καταπιῶ τὴ σάρκα της καὶ νὰ χαθῶ μαζύ της
Βαθειὰ μέσα στὴν ἀβυσσό νὰ μὴ τὸ μάθῃ ὁ κόσμος,
Πῶς μιὰ γυναικα ἀδύνατη καὶ μισαποθαμένη
Ἐνίκησε τὰ δυὸ θεριὰ κ' ἐπάτησε τὸν "Ἄδη;

Καὶ περπατοῦν, καὶ περπατοῦν πάντα μ' ἀργὸ τὸ βῆμα
Καὶ βγαίνουν ἀπ' τὰ Γιάννινα καὶ παίρνουν τὰ χορτάρια.
(Κοιμᾶται ἡ φύσις ἥσυχη, τὰ δένδρα, τὰ λουλούδια
Ἐκλείσανε τὰ φύλλα τους, δὲ βλέπουν ποιοὶ περνοῦνε·
Τοὺς φαίνεται σὰν ὅνειρο ἡ μαύρη λιτανεία,
Ποῦ ἐπέρασε στὸν ἵσχιο τους, χωρὶς νὰ τὰ ξυπνήσῃ.
Κἀνεὶς δὲν ταῖς ἀπάντησε. Βουβάθηκεν ὁ κόσμος,
Οὕτε φλογέρα πιστικοῦ ἀκούεται στὰ πλάγια,
Οὕτε προβάτου βέλασμα, οὕτε πουλιοῦ τραγοῦδι . . .

Τί συμφορὰ νὰ διάβηκεν ἐκεῖθε, τί κατάρα,
Κ' ἐνέκρωσε κ' ἐσκότωσε κ' ἐρήμαξε τὴ φύση; . . .)

• • • •

Παίζει τὸ μάτι τοῦ Ταχήρ καὶ πίσω ἀπὸ μιὰ φράχτη
Βλέπει σὰν ἔνα φάντασμα μὲς τὰ κλαδιὰ κρυμμένο.
Καθὼς γνωρίζει τἀλογο τὴ νύχτα μὲς τὸ λόγκο
Ἄπὸ μακρὰ τὸ πάτημα, τὴ μυρωδιὰ τοῦ λύκου,
Κι' ἀνατριχιάζει, σταματᾷ καὶ σκιάζεται καὶ τρέμει,
Ἐτζι γνωρίζει κι' ὁ Ταχήρ τὸν ἵσκιο τοῦ Βιζήρη.

• • • •

'Ακίνητος σὰν τὸ θεριό, ποῦ καρτερεῖ κυνῆγι
'Εστεκεν δ' Ἀλήπασας νὰ ὕδῃ ποῦ θὰ περάσουν.
'Ετέντωσε τὰ μάτια του κ' ἐφέξανε τὰγκάθια.
'Εχει σιμά του δυὸ παιδιὰ φτωχὰ καὶ λαμπασμένα
Καὶ τὰ κρατεῖ σφιχτὰ σφιχτά, μὴ τύχη καὶ τοῦ φύγουν.
Σὰν εἶδε ποῦ ἐπλησίασαν, σκύφτει κρυφὰ καὶ λέγει.

• • • •

ΑΛΗΣ.

Βλέπετ' ἐκείναις, ποῦ περνοῦν μὲς τᾶσπρα φορεμέναις,
Μὲ τὰ μικλιά τῶν ξέπλεγα καὶ μ' ἐλαφρὸ τὸ βῆμα;

Εἶναι νεράιδες, πώκλεψαν τὴ μάνα σας, παιδιά μου,
Καὶ τήνεσέρνουν, τὴν τραβοῦν, σὴ λίμνην νὰ τὴν κρύψουν.
Φωνάξετέ της δυνατά, μὴ φύγουν καὶ γλυτώσῃ.

• • • •

Κ' ἐκεῖνα τὰ κακότυχα, ποῦ τᾶχε ξεγελάσῃ
Καὶ τάφερε τὴ μάνα τους σκληρὰ νὰ μαρτυρέψουν,
Ἐπίστεψαν τὰ λόγια του χ' ἐφώναξαν τὰ μαῦρα,
Αφήστε τὴ μανούλα μας, ποῦ πάτε τὴ Φροσύνη;
Σπαθί, μαχαῖρι φτερωτό, ἐπέταξ' ἡ φωνή τους
Κ' ἐπλήγωσε μὲς τὴν καρδιὰ τὴ δύστυχη τὴ Φρόσω.
Ἐγνώρισε τὰ σπλάχνα της, ἔμεινε παγωμένη.
Πίχνετ μιὰν ὕστερη ματὶα στὸν οὐρανὸ καὶ πέφτει.
Κυρὰ Παρθένε, δέξου την, ἀπέθανε ἡ Φροσύνη.
Ἀκούει τὸ χτύπο δ' Ἀλήπασχς, πετιέται ἀπὸ τὴ φράγτη
Κι' ἀφίνει ἔρμα τὰ παιδιά καὶ μοναχὰ στὸ λέγκο.
Σκούζουν ἐκεῖνα, φεύγουνε, ποῦ γὰ κρυφτοῦν δὲν ξέρουν
Τρέχουν ἐδῶ, τρέχουν ἐκεῖ, τρέχουν ἐπάνω κάτω,
Τρυπόνουνε τὰ δύστυχα σὲ μιὰ κουφάλα δένδρου,
Σφιχτὰ, σφιχτὰ ἀγκαλιάζονται, παρακαλοῦν γὰ φέζῃ.

• • • •

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, Ταχήρ, πῶς δὲ μιλεῖ, πῶς δὲ χτυπᾷ ἢ καρδιά της;

TAXHP.

Οἱ πεθαμένοι εἶναι βουβοί, δὲν ἔχουν καρδιοχτύπι.

ΑΛΗΣ.

Ταχήρ, δὲν ἀναστέναξε; δὲν ἔχει σένα δάκρυ;

TAXHP.

Βιζήρη, δὲν τὴν ἄκουσα . . . ἔχει στεγνὰ τὰ μάτια.

ΑΛΗΣ.

Ταχήρη, τὴν ἐκέντησες νὰ ιδῆς ἀν βγάνη αἷμα;

TAXHP.

Βιζήρη, τὴν ἐκέντησα, δὲν ἔβγαλε βανίδα.

· · · · ·

Τὴν ἔβλεπε ὁ Ἀλήπασας καὶ μαῦρος ἀπὸ πεῖσμα,

Μὲ τὸ ποδάρι του χτυπᾷ τὰ παγωμένα στήθη.

Καὶ τέσσο τὰ πατεῖ, τόσο βαρειὰ τὰ θλίβετ,

Π' ἀκούστηκε σὰ βογκητὸ νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὸ πτῶμα.

Κρυφὴ χαρὰ του ἐπλάτυνε τὰ λαίμαργα τὰ χείλη

Καὶ βλασφημάει ὁ ἄθεος καὶ λέγει του Ταχήρη.

ΑΛΗΣ.

Πάρτηνε τώρα, ρίξε την, νὰ τήνε φάγη ὁ "Άδης.
Τὴν ἄκουσα ποῦ ἐστέναξεν, ἀς ἦν' καὶ πεθαμένη.
Ἐκεῖ στὴν ἄκρη καρτερῶ ν' ἀκούσω νὰ χτυπήσῃ
Μὲς 'ς τὸ νερὸ τὸ σῶμά της. Πάρτηνε... φύγε .. χάσου.

• • • • •

"Αφωναις ἡ κατάδικαις μὲ τρόμο, μὲ λαχτάρα,
Τὸ φοβερὸ μαρτύριο τηρᾶνε τῆς Φροσύνης.
Εἰδανε τὸν Ἀλήπασα, ποῦ τήνε παραστέκει,
Καὶ δὲν τολμοῦν ἡ δύστυχαις νὰ τρέξουν νὰ τῆς δώσουν
Οὔτε τὸ ζετερό φιλί, τὰ μάτια της νὰ κλείσουν.
Τὴν χαιρετοῦν ἀπὸ μακρὰ καὶ τὴν παρακαλοῦνε
Νὰ καρτερέσῃ μιὰ στιγμὴ ὅλαις μαζὲ νὰ φύγουν.
'Ακολουθεὶ τὸ δρόμο της ἡ νεκρικὴ κηδεία.
'Ακέμη λίγο περπατεῖ καὶ βλέπει στ' ἄκρογεάλτ,
Ποῦ ἐμαύριζεν ἀπὸ μακρὰ ἐν' ἀραμένο ξύλο.
Σιμά των ἔρχεται ὁ Ταχήρ, τὸ πτῶμα φορτωμένος,
Καὶ μέκατάραις ἀσπλαχναις ταῖς σπρώχνει καὶ ταῖς βιάζει.
Φθάνουν στὴν ἄκρη τοῦ γιαλοῦ· τρεῖς, τέσσαροι φονειάδες
Ποῦ ἐπρέσμεναν ἀπὸ βραδύς, ταῖς παίρνουν ταῖς φορτώνουν.

Ἐμβῆκε μέσα κ' ὁ Ταχὴρ καὶ μ' ἔνα μόνον νεῦμα
Χτυποῦν τὸ κῦμα τὰ κουπιὰ καὶ χάνεται τὸ ξύλο.

Ἐκύτταζαν ἡ δύστυχαις τὸν κόσμο, ποῦ ταῖς φεύγει,
Καὶ δὲ μποροῦν νὰ κρύψουνε τὰ δάχρυά των πλέον.

Θυμῶνται τὸν Ἰγνάτιο, θυμῶνται τὰ κρεβάτια,
Τὸ σαστικό, τὸν ἄνδρα των, τὴν εὔμορφιά, τὴν νειότη...
Κλάψετε, μαύραις, κλάψετε κι' ὁ Πλάστης σᾶς σχωράει!
Φαίνονται μὲς τὰ σύγνεφα ἡ κορυφαῖς τοῦ Πίνδου
Κάτασπραις σὰν τὰ σήθη των, ἀγναῖς σὰν τὴν καρδιά των.
Γέρνουν, θωροῦν τὰ κύματα, λέεις καὶ μετροῦν τὸ βάθος,
Ποῦ χάσκει, χάσκει ἀχόρταγο σὰν τοῦ Ἀλῃ τὸ στόμα.
Πόσαις φοραῖς, σὰν ἥτανε μικραῖς μικραῖς παιδούλαις
Στὴ λίμνη ἐταξειδεύσανε μὲ γέλοια, μὲ παιγνίδια!
Πόσαις φοραῖς ἀπλώσανε τὰθῶά των τὰ χέρτα
Καὶ κυνηγοῦσαν τὰ νερὰ στὰ δάχτυλα νὰ πιάσουν!
Καὶ τώρα, ἀντὶ νὰ παιζουνε κι' ἀντὶ νὰ τραγουδοῦνε,
Τρέμουν νὰ ἴδουνε τὸν ἀφρό, ποῦ θὰ ταῖς σαβαγώσῃ!

• • • •

Πόσο μακρὰ ποῦ ἐφύγανε! Τί γρήγορα ποῦ τρέχουν!
Ἄλλο δὲ φαίνετ' ὁ γιαλός. Τὰ μάτια των γυρεύουν

Νὰ ιδοῦν ἀκόμη μιὰ φορὰ τὸ μητρικό των γῶμα,
Κ' ἔκεινο λὲς κ' ἐσβύστηκε μὲς τὰ νερὰ τῆς λίμνης!

• • • •

'Εκύτταζε δ 'Αλήπασας ἀνήσυχος στὸ βράχο
Τὸ μαῦρο ἔυλοκρέθετο, ποῦ ἐδιάβαινε μονάχο.
Λὲς καὶ τῆς λίμνης οἱ ἀρροὶ στὸν ὄμο τους τὸ παίρνουν
Καὶ σ' ἐκκλησιὰ μακρὰ μακρά, σιγὰ σιγὰ τὸ φέρνουν.
Τὸ βλέπει ποῦ ἐσταμάτησε . . . Σηκόνεται, προσμένει,
Βουβός, δὲν ἀναστίνει.

Καὶ στέκει κι' ἀκουρμαίνεται καὶ καρτερεῖ ν' ἀκούσῃ . . .
Κοιμῶντ' ἀκόμη τὰ νερά, νεκρὰ δὲν ἀντηγοῦσι.
'Ο πρῶτος χτύπος . . . ἔφθισε . . . χαμογελᾷ, σπαράζει.
Δεύτερος . . . τρίτος . . . τέταρτος . . . μετρᾷ κι' ἀγαγαλλιάζει.
Τί βιάζεσαι, τί βιάζεσαι; δὲ βλέπεις τὸ Βιζήρη,
Ποῦ δὲν προφθάνει νὰ μετρᾷ, σκληρὲ καραβοκύρι;
Δυὸς τρεῖς ἀκόμη ἐμείνανε. 'Ελάφρωσε τὸ ξύλο
Καὶ κολυμβᾶ σὰ φύλλο.

Δεκάξη χτύποι ἀκούονται . . . δὲν ἔσωσαν ἀκόμα;
Κρυφὰ λογάριαζε δ 'Αλῆς καὶ τῷλειπε ἔνα πτῶμα . . .

Σκύφτουνε δυό, τάρπάζουνε, τὸ σέργουν, τὸ τραβοῦνε,
Σφιχτὰ τοῦ δένουν μιὰ θηλειά, μιὰ πέτρα τοῦ χρεμοῦνε.
"Ενας κρατεῖ τὰ πόδια του, γυμνὰ καὶ ξυλιασμένα,
Κι' ἄλλος βαστοῦσε τὰ μαλλιά στὰ δάκτυλα δεμένα.
Ἐπάνω κάτω τὸ κινοῦν, λέσ καὶ τὸ ναναρίζουν.
Φωνάζουν μιὰ, φωνάζουν δύο καὶ τρεῖς... τὸ σφενδονίζουν.
Ἐχτύπησαν τὰ κύματα μὲ θόρυβο μεγάλο,
Μ' ἀρροὺς πολλοὺς καὶ σάλο.

Κάμνει στεφάν: α τὸ νερό, ποῦ ἐκτείνονται, πλαταίνουν
Καὶ στὰ ποδάρια τοῦ Ἀλῆ νὰ ξεψυχήσουν πγαίνουν.
Λέσ καὶ τὸ κῦμα τὴν νεκρὴ γιὰ νύφη του ἀγκαλιάζει
Καὶ μὲ στεφάνια ἀπὸ νερὸ τὸ γάμο του γιορτάζει.
Γέρνει δ Ταχήρης γιὰ νὰ ἰδῃ... κι' ἀκούει τὴν γαργάρα
Καὶ τὸν ἀφρό, ποῦ ἀναίθαινε σὰ μυστικὴ κατάρα,
Ποῦ ὁ κάτω κόσμος τῶστειλε ἀπ' τὰ ψυχρά του βάθη.
Ἐκρύωσε ἀπ' τὸ φόβο του, ἐσβύστηκεν, ἔχάθη.
Φύγε, ληστή, δ ἵσχιος σου τὸ μνῆμα μὴ μολύνῃ,
"Οπου κοιμῶντ' ἡ δεκαφτὰ μὲ τὴν κυρὰ Φροσύνη.
Ἐσήκωσαν τὸ σίδερο, ἀφρίζουν τὰ κουπιά τους,
Φεύγουν!... Ἄγάθεμά τους!

Καὶ σύ, Ἀλῆ, ποῦ ἔχόρτασες τὴν λύσσα, τὴν δργή σου,
Σὰν ἔλθη ἡ ὥρα ἡ φοβερὴ κλεισμένος στὸ νησί σου,
Τὴν νύχτα ἐδῶ, ποῦ ἐπέρασες, δὲ θὰ τὴν λησμονήσῃς!
Κι' ὅταν θ' ἀπλόνης στὸ νερὸ τὰ χεῖλη νὰ δροσίσῃς,
Φωτιὰ θὰ πίνης ἀσθεστη καὶ θέρμη καὶ πικράδα.
Εἴν' ἀλμυρὰ τὰ δάκρυα κι' ἀφίνουν φαρμακάδα.
Εἴν' ἀλμυρά, θυμήσου το! Θὰ ιδῆς πῶς θὰ ξυπνήσουν,
Πῶς θᾶλθουνε στὸ βράχο σου τὴν νύχτα νὰ χτυπήσουν
Σὰν κύματα ὀλοφούσκωτα, ἀφροστεφανωμένα,
Μὲ βογχητό, μὲ μούγκρισμα, σκληρὰ καὶ διψασμένα.
Τριγύρω σου θὰ σηκωθεῦν, ψηλὰ βουγὰ θὰ γίνουν,
Τὸ δρόμο θὰ σοῦ κλείσουνε, νὰ φύγης δὲ θ' ἀφίνουν.
Θὰ γὰ ζητῆς βοήθεια, κἀνεὶς δὲ θ' ἀγρηκάει . . .

Η ΛΙΜΝΗ ΘΑ ΣΕ ΦΑΗ.

ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΡΟΝ.

Φύσα, Βορειᾶ μου, φύσησε
Νὰ πάρουν τὰ πανειά μου!
Φύσα, Βορειᾶ μου! αἰμάτωσαν
Τὰ χέρια στὰ κουπιά μου!
Τὰ δάχτυλά μου ἀνάψανε,
Ἄνάψαν οἱ σκαρμοί μου.
Φύσα, Βορειᾶ μου, ἀπόστασα,
Ἐσβύστηκε ἡ πνοή μου!
Ἐφρύγηκαν τὰ χείλη μου,
Ἄλλο νερό δὲν ἔχω.
Μὲ θάλασσα τὰ βρέχω
Κ' ἡ ἄρμη εἶναι πικρά.

Πέλαγο χωρὶς κύματα,
Ποῦ νὰ χειποῦν στὴν ἄκρη;
Εἶναι δυὸς μάτια γαλάνα,
Όποῦ διψοῦν γιὰ δάκρυ·
Εἶναι καρδιὰ χωρὶς παλμούς,
Εἶν' ἀρρώστη ἐλπίδα,
Βραδειὰ χωρὶς ξημέρωμα,
Χωρὶς δροσιᾶς ρανίδα,
Άγάπη χωρὶς ὄνειρα,
Ο Πίνδος χωρὶς χιόνι,
Χωρὶς λαλιὰ τ' ἀηδόνι,
Πουλὶ χωρὶς φτερά.

Φύσα, Βορειᾶ μου, φύσησε
Καὶ δὲ θὰ τὴν προφθάσω.
Μούπανε πῶς εἶν' ἀρρώστη,
Φοβοῦμαι μὴ τὴν χάσω!
Έχάθηκε ἔνα σύγνεφο,
Έχάθηκε ἔνα κύμα;
Γιὰ μιὰ καρδιά, ποῦ ἀγάπησε,
Έγιν' ὁ κόσμος μνῆμα;

Βουβὰ δὲν ἀνασαιίνετε
Λαγκάδια μου, βουνά μου !
Σπλαχνίσου με, Βορειᾶ μου,
Πατέρα μου Βορειᾶ.

Ἐψὲς σὰν μὲ συντρόφεψαν,
Βορειᾶ, στὸ περιγιάλι,
Ἡ μάνα μου μ' ἀγκάλιασε,
Μῶσφιξε τὸ κεφάλι.
Γλυκά, γλυκὰ μ' ἐφίλησε,
Μῶδωκε τὴν εὐχή της,
Καὶ μοῦπε νᾶλθω γρήγορα
Γιατ' εἶναι μοναχή της.
Βορειᾶ, Βορειᾶ, λυπήσου με,
Ἡ μάνα μου προσμένει
Κι' ἀν δὲ μὲ ιδῆ πεθαίνει.
Ἡ μαύρη εἶναι γρηγά.

· · · · ·

Τὰ χέρια του ἀναδεύονται ἀκόμη δειλιασμένα
Καὶ τὰ κουπιὰ τὴ θάλασσα χτύποῦνε νεκρωμένα.
Αὲς ὅτι τὸ παράπονο τοῦ δύστυχου τοῦ γαύτη

Τὸ παίρνει πάντα τὸ κουπὶ καὶ στᾶβαθα τὸ θάφτει.
Οὔτε δὲ Βορειᾶς τὸν ἄκουσε οὔτε τὸ μαῦρο κῦμα.
‘Ολόστρωτο τὸ πέλαγο, σὰ μάρμαρο σὲ μνῆμα,
Βλέπει τὸ ξύλο, ποῦ περνᾷ στὴ δροσερή του χλίνη
Σὰν ὅνειρο χαρούμενο στοῦ ὑπνου τὴ γαλήνη,
Καὶ δὲ σαλεύει, δὲν ξυπνᾷ, μὴ τύχῃ καὶ τὸ σκιάξῃ
Καὶ τὰ πανιὰ κάμη φτερὰ καὶ φύγη καὶ πετάξῃ.

· · · · ·

‘Ητον δὲ νύχτα ὡμορφη, νειοπανδρεμένη χήρα,
‘Οποῦ δὲ θέλει σαστιχό, ποῦ δὲ γυρεύει μοῖρα.
‘Ω! πόσα μάτια τὴ θωροῦν νωπὰ κ' ἐρωτευμένα
‘Κ' ἔκείνη μένει ἀκίνητη, τὰ χέρια σταυρωμένα!
‘Ο οὐρανὸς τὰστέρια του ἐφόρεσε στολίδι
Καὶ τὸ φεγγάρι, πωλαμπε, τῆς τάζει δαχτυλίδι,
Τῆς τάζει χίλια σύγνεφα, ἀνθη, δροσιαῖς τῆς τάζει,
Κ' ἔκείνη μένει σιωπηλή καὶ δὲν τόνε κυττάζει.
Χλωρὰ κλαριὰ περήφανα κι' ὁ πλάτανος ἀπλόνει,
Τὸ κυπαρίσσι οὐρανό μαυρό τὰ χέρια του τεντόνει,
Σὰν νᾶθελαν τὴν ὡμορφη τὴ νύχτα ν' ἀγκαλιάσουν
Καὶ τὰ μαλλιὰ τὰ μαῦρα της σὰ δάχτυλα νὰ πιάσουν,
Κ' ἔκείνη μένει σιωπηλή. Τὸν ἥλιο τῆς ζητοῦσε,

Τὸν ἥλιο τὸν ὄλόξανθο, ποῦ δὲν τὴν ἀγαποῦσε.
Πίχνει τὸ μάτι σὰ βουνά, σὸ λόγκο σ' ἀχρογιάλι,
Τὸ νειό της τὸν περήφανο νὰ ιδῇ μὴ θὰ προβάλῃ
Καὶ βλέπει ἀντὶ στὴ θάλασσα ἡ μαυρομμάτα κόρη,
Τὸ γαύτη, ποῦ ἀγαστέναζε μονάχος του στὴν πλώρη.
Δὲ λάμψει τώρα τὰ κουπιά, γυρμένος ἔποσταίνει
Τὸ ξύλο του εἶναι ἀκίνητο, ἡ τύχη του δεμένη.

· · · · ·

Συχνὰ συχνὰ τὰ δάκρυα του στὸ πρόσωπο κυλοῦνε
Καὶ τὴ νεκρὴ τὴ θάλασσα μονότονα χτυποῦνε.
Τὰ καταπίνει ἡ ἄβυσσος. Σὰν ἔλθῃ ἡ τριχυμία
Κι' ἀφρίσουν πάλιν οἱ γιαλοί, θεριέψουν τὰ σοιχεῖα,
Ποιὸς ξεύρει ποῦ θὰ πέσουνε! Ποιὸς ξεύρει ἀν ἡ μαύρη
· Ή μάνα του γυρεύοντας στὸν ἄμμο θὰ ταῦρη!

· · · · ·

Τὸν εἶδε ἡ νύχτα πῶχλαιγε, ἀπλόνει τὰ φτερά της
Καὶ τόνε παίρνει σιγαλὰ στὴν ἥσυχη ἀγκαλιά της.
Γλυκὰ γλυκὰ τὸν ἔσφιξε, δροσιὰ τόνε ῥαντίξει,
Μὲ τὰλαφρά της δάχτυλα τὸ δάκρυ του σφογγίζει.
Τῆς νειότης του τὰ δνείρατα προσκέφαλο τοῦ δίνει,
Κρυφαῖς ἐλπίδαις τῶστρωσε καὶ μυρωδιᾶς γιὰ κλίνη.

Κι' ἀφοῦ τὸν ἀπεκούμισε, γέρνει χρυφὰ τὸ στόμα
Καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ βλέφαρα, ποῦ ἀνοιγοκλοῦν ἀκόμα,
Καθὼς χρυφαναδεύονται καὶ τρέμουν τὰ φτερὰ
Τοῦ τρυγονιοῦ, ποῦ ἀπλόνεται νὰ κλώσῃ στὴ φωλειά.
Οὐ ναύτης, πῶνειρεύεται ὅτ' ἥλθ' ἔκει σιμά του
Μ' ἔνα φιλὶ νὰ τὸν εὔρῃ ἡ μαύρη σαστικιά του,
Χαμογελᾷ στὸν ὑπνο του σὰ βρέφος, ποῦ βυζάνει,
Κι' ὅποῦ πιστεύει τὸ βυζὶ στὰ χείλη του ὅτι πιάνει.
Μ' ἔκεινο τὸ χαμόγελο ἡ νύχτα εὐχαριστήθη,
Τὸ πῆρε γιὰ στολίδι της, τὸ φόρεσε στὰ στήθη.
Ανασηκώθηκε σιγά, χωρὶς νὰ τὸν ξυπνίσῃ,
Κ' ἐκίνησε χαρούμενη γιὰ νὰ χρυφτῇ στὴ δύση.
Καὶ κάθε βῆμα, πῶπαιρνε, ἔρριγνε καὶ τὸ μάτι
Νὰ ιδῇ τὸ ναύτη, πᾶφινε στὸ ἔρμο του κρεββάτι.

* *

Ωστόσο ἐγλυκοχάραζε καὶ μὲς τὰ δάση ἀρχίζουν
Νὰ τραγουδοῦν οἱ πιστικοί, πουλιὰ νὰ ψιθυρίζουν.
Ο ζευγολάτης σαλαγῆ τὰ δυὸ καματερά του
Μὲ τὴ βουκέντρα τὰ κεντᾶ καὶ πάει στὴ χωραφιά του.
Λεύκη! φωνάζει, Μελισσέ! τὰλέτρι φορτωμένος,
Καὶ τὸ γενὶ στὸν ὄμο του, λέει κ' εἴν' εὔτυχισμένος.

Ἄλλος βοσκὸς χαρούμενος πετιέται σὰ ζαρκάδι,

Πίχνει στὸ σκύλο του ψωμί, ἀρμέγει τὸ κοπάδι,

Γεμίζει καὶ τὸ κύπελο, γάλα γλυκὸ χορταίνει . . .

Οὐδὲ ! οὖτις ! σέρνει τὰ πρόβατα καὶ στὸ βουνὸ προβαίνει.

Ευπνᾶ, πετᾶ στὸν οὔρανὸ ψηλὰ ψηλὰ ή σταρίδα

Νὰ χαιρετήσῃ τῆς αὐγῆς τὴν πρώτη τὴν ἀγτίδα.

Ευπνᾶ κ' ή μάνα ή δύστυχη, ποῦ τὸ παιδὶ προσμένει,

Παρακαλείται στὴν Κύρα καὶ στὴ γωνιὰ γυρμένη

Μὲ τάχαμνά της δάχτυλα τὰ μάτια της σφογγίζει

Καὶ τὴ σθυμένη της φωτιὰ ἀνάφτει, ξεσπιθίζει.

Τοῦ κόσμου, ποῦ ἐζωντάνεψε, ξυπνᾶ τὸ καρδιοχτύπι,

Ευπνοῦν λαχτάραις, δυσυχιαῖς, φτώχεια, χαρὰ καὶ λύπη.

Κι' ἀνάμεσα στὴν ταραχή, ὅποῦ τὴ φύση δέρνει,

Ευπνᾶ τὸ κῦμα τοῦ γιαλοῦ καὶ τὴ βαρκοῦλα σέρνει.

Τήνε τραβοῦν τὰ βέματα, καὶ τὸ ψηλὸ τ' ἀγέρι,

Οποῦ φυσᾶ γιὰ μιὰ στιγμή, πρὸς τὴ στερεὶα τὴ φέρει.

Ο ναύτης πάντα ἐπλάγιαζε κ' ἐκείνη ἐκολυμβοῦσε,

Σὰν ἔνα χέρι μυστικὸ χρυφὰ νὰ τὴν κινοῦσε.

• • • •

Ακούεται ἔνα σήμαντρο . . . Λυπητικὰ στρμαίνει . . .

Γλάν.. γλάν.. γλάν.. Τί νάπτυχε; Ποιὸς τάχα νὰ πεθαίνῃ;

Αντήχησεν ή λαγκαδιά. Γλάν... γλάν... ἀναστενάζει.

Ο θλιβερὸς ἀντίλαλος καὶ τ' ἀγεράκι σκιάζει.

Μένει ή βαρχούλα ἀκίνητη, δέρνουνε τὰ πανιά της,

Καὶ τρίζουν τὰ κατάρτια της καὶ τρέμουν τὰ σχοινιά της.

Τὸ δέμα δὲν ταράττεται, μαρμαρωμένο μένει.

Γλάν... γλάν... πάντα τὸ σήμαντρο· γλάν.. γλάν...ποιός

· · · · . [νὰ πεθαίνῃ;

Σπαράζει μέσα κ' ή καρδιὰ τοῦ ναύτη, ποῦ κοιμᾶται

Κι' ὅπου μ' ἐλπίδαις καὶ χαραῖς στὸν ὑπνο του πλανᾶται.

Τὰ βλέφαρά του ἐτέντωσε, τὰ μάτια τριγυρίζει...

Τοῦ φάνηκε πῶς ἀκουσε... Τρομάζει, λαχταρίζει...

Ἐσιώπησε τὸ σήμαντρο... Γαλήνη... δὲν ἀκούει,

Παρὰ τὴν ἔρμη του καρδιά, ποῦ τὰ πλευρά του κρούει.

Μὴν ᾗτον ὄνειρο σκληρό, κ' ἔφυγε σὰν πουλάκι ;

Μήπως τὸν ἀνατρίχιασε τὸ κρύο τ' ἀγεράκι,

Ποῦ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς αὐγῆς, πρὶν ἥθελε ἔυπνήσῃ,

Μὲς τὰ ἔανθά του τὰ μαλλιά εἴχε γλυκὰ φυσήσῃ ;

· · · · .

Φαίνεται τώρα κι' ὁ γιαλός, φαίνονται τὰ κρωτήρια,

Ἄσπρίζουνε καὶ τοῦ γωριοῦ ἀπὸ μακρὰ τὰ χτίρια.

Λαίμαργο χέρι ἐκάρφωσεν ὁ ναύτης στὰ κουπιά του,

Τάρπαξει κ' ἐλυγίσανε σε' ἀνδρεῖα δάχτυλά του.
Φεύγουνε πίσω του οἱ ἀφροί, ἡ θάλασσα αὐλακόνει,
Κ' ἔκεινος πάντα στὸ χωριὸ τὰ μάτια του στηλόνει.
Στὰ κεραμίδια τὸν καπνὸ κυττάζει, ποῦ ἀναιβαίνει
Πυκνός, βαρύς, κατάμαυρος . . . ἐλπίζει, ξανασαίνει.
Καὶ στὴν τυφλή του τὴν χαρὰ δὲ βλέπει ἐνα φεγγίτη,
Οποῦ δὲν ἔδιδε καπνό. Δὲν εἶδες κ' ἐνα σπῆτι,
Οποῦ βαστάει ὄλόκλειστα τὰ δυὸ παράθυρά του,
Ωσὰν γὰ εἶχε ὁ θάνατος διαβῆ στὰ βλέφαρά του.

.

Ἐλαμνε ὁ ναύτης, ἐλαμνε. Ἡ βάρκα του ἐπετοῦσε
Κ' ἔκεινος πάντα ἐπίστευε πῶς δὲν ἐπροχωροῦσε.
Βαθειὰ βυθίζει τὰ κουπιά, τὰ σπρώχγει ἀνδρειωμένα;
Τρίζουν ἐπάνω τοὺς σκαρμοὺς καὶ βγαίνουν συντριμμένα.
Ο ναύτης δὲν ἔδειλικεν· δρθὸς μὲ μιᾶς πετιέται,
Πηδᾷ γυμνὸς στὴ θάλασσα, μὲ τὸ νερὸ χτυπιέται.
Οργυαῖς, δργυιαῖς τὸ πέλαγο τὰ χέρια του μετροῦνε
Καὶ τὰ πλατειὰ τὰ σίθη του χίλιους ἀφροὺς σκορποῦνε.

.

Τοῦ ναύτη εἶναι τὰ κύματα ἐλπίδα κ' εὐφροσύνη !
Ἐκολυμβοῦσε, ἐδιάβαινε, σὰν νάτανε δελφίνι,
Καὶ χίλιοι, μύριοι λογισμοὶ στὴ μνήμη του περνοῦνε,
Σὰν νάθελαν γιὰ ὑστερὴ φορὰ γὰ τόνε ἰδοῦνε.
Θυμᾶται τὸ καλύβι του, θυμᾶται τὴν ἡμέρα,
Οποῦ παιδάκι ἀνήλικο μαζὺ μὲ τὴ μητέρα
Ἡλθαν ἔχει μὲ τρομερή, μὲ μαύρη ἀνεμοζάλη,
Γιὰ γαύρουν τὸν πατέρα του σ' ἔχει τὸ περιγιάλι.
Θυμᾶται ὅτι τὸν ἔκραξαν ὄλονυχτὶς οἱ δυό των,
Θυμᾶται πῶς ἐσκύψανε στὸν ἄμμο τὸ λαιμό των
Κεὶ ἀπὸ ἔνα κῦμα, πῶπεσε στὴν ἄκρη μανιωμένο,
Ἐσύραγε τὸ πτώμά του τὸ θαλασσοδαρμένο.
Θυμᾶται ὅτι τὸν ἔθαψαν ἔκει στὸ κυπαρίσσι,
Ποῦ τώρα βλέπει ἀπὸ μακρά, σιμὰ στὸ ρημοκλῆσι.
Θυμᾶται, ὅταν ἐσκάφτανε κ' ἐσώριαζαν τὸ χῶμα
Ἐπάγω στοῦ πατέρα του τάγαπημένο σῶμα,
Οτι σιμά του ἐδάκρυζε μιὰ τρυφερὴ παιδούλα,
Πούταν ἀθώα κ' ὀρφανή, ὕμιοροη καὶ φτωχούλα.
Παιδάκια ἀγαπηθήκανε, κ' ἐπάγω στοῦ πατέρα
Τὸν τάφο τὰ δραβώνιασε, τάγκαλιασε ἡ μητέρα.
Θυμᾶται τὴν ἀγάπη του, θυμᾶται τὴ γρηγά του ..

Πίκραις, χαραϊς, όνείρατα γεννιώνται στήν καρδιά του.
Αφροί, ποῦ στεφανόνουνε της νειότης μας τὸ κῦμα,
Καὶ σθυῶνται κ' ἐξατμίζονται σὰ λίθανος σὲ μνῆμα.

· · · · ·

Γλάν... γλάν... πάλαι τὸ σήμαντρο λυπητικὰ σημαίνει.
Γλάν... γλάν... ἔνας καλόγερος στὸν ἄμμο καταιθαίνει.
Βαστάει ἐμπρός του τὸ Σταυρὸν ἔνα παιδί κλαμένο...
Ὦ συμφορά! ἐσταμάτησε στὸ σπῆτι τὸ κλεισμένο.
Βλογᾶ τὸ πετραχῆλι του... τὸ βάνει στὸ λαιμό του...
Γυρεύει νεκρολίθανο... φυσᾶ τὸ θυμιατό του...
Μ' ἀργὸν τὸ βῆμα προχωρεῖ... τὴ θύρα δρασκελίζει...
Τίχνει τρισάγιο στὴ νεκρή... σκύφτει, φιλεῖ, δακρύζει...
· · · · ·

Ο δύστυχος ἐφώναξε· κάνεις δὲν ἀγρηκοῦσε.
Μόνη ἡ βαρκούλα ἐκίνησε κι' ὅπίσω του ἀκλουθοῦσε.
Τὸν ἀκλουθοῦσε ἀπὸ μαχρὰ μὲ τὰ πανιὰ ἀπλωμένα,
Λέει κ' ἔδιδε στὸ φίλο της τὰ γέρια τεντωμένα.

· · · · ·

Κ' ἔκει, ποῦ ὁ ναύτης μάχεται, χτυπιέται γιὰ νὰ φθάσῃ
Καὶ τὸ γιαλὸν στὰ δάχτυλα, ποῦ τρέμουνε νὰ πιάσῃ,
Ἐφάγηκε στὸ πέλαγο μαχρὰ σὰ μιὰ μαυρύλα

Ποῦ ἐπλάχονε γοργά, γοργά.. Ήσκύλα! ή σκύλα! ή σκύλα!
Γλάν.. γλάν.. πάλαι τὸ σήμαντρο λυπητικὰ σημαίνει
Καὶ τὸ κεφάλι τοῦ θεριοῦ μαυρολογῷ, προβαίνει.
Οὐ ναύτης ἀγδρειεύεται, χέρια ποδάρια ἀπλόνει
Κ' ἡ σκύλα δπίσω ἐσίμωνε... φυσομανάει... πλακόνει...
Γλάν... γλάν... πάλαι τὸ σήμαντρο λυπητικὰ σημαίνει,
Γλάν... γλάν... ἐκίνησε ὁ σταυρός, κινοῦν οἱ λυπημένοι.
Περνᾷ τὸ ξυλοκρέβθατο.. «Σταμάτησε, παπᾶ μου,
»Τὴν νειά, ποῦ πλέσε τὴν ἐκκλησιά, τὴν ἔχω σας ικιά μου.»
Εἰς τὸ πλευρό του ἡ θάλασσα ἐβόγγισε, ἀναθράζει.
Γλάν.. γλάν.. πάλαι τὸ σήμαντρο.. Ήσκύλα τὸν ἀρπάζει..
Τὰ κόκκαλά του ἐτρίξανε... αίματωσε τὸ κῦμα...
ἐχάθηκε... Τί χρίμα!